

VÝROČNÍ ZPRÁVA DIVADLA JOSEFA KAJETÁNA TYLA, P.O.

O ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2021

OPERA | ČINOHRA | MUZIKÁL | BALET

TŘI SCÉNY PLNÉ EMOCÍ

DOC. MGA. MARTIN OTAVA, PH.D

DJKT.
DIVADLO J. K. TYLA V PLZNI

OPERA | ČINOHRA | MUZIKÁL | BALET

TŘI SCÉNY PLNÉ EMOCÍ

1. ÚVOD

Do roku 2021 jsme vstoupili v neradostné době, kdy Divadlo J. K. Tyla bylo stejně jako ostatní kulturní instituce veřejnosti nepřístupné. Jednalo se kvůli pandemii už o druhé uzavření divadel a trvalo více než sedm měsíců, během kterých jsme mohli nabízet program pouze zprostředkovaně, skrz počítačové monitory a telefony. Ale aspoň takto mohli diváci vidět například záznam *Tříkrálového koncertu* souboru opery, přímý přenos muzikálového koncertu *4XM*, ironickou hru Milana Uhdeho *Jak Božena Němcová předčítala v Brně*, kterou herci zahráli s pomocí konferenční aplikace Zoom, a rozloučit se s muzikálem *Josef a jeho úžasný pestrobarevný plášť*, což bylo historicky první veřejné vysílání českého provedení některého z děl světoznámé autorské dvojice – Andrew Lloyd Webber a Tim Rice. Společně s námi mohli být také součástí charitativního on-line pořadu *Plzeňáci Plzeňákům*, prohlédnout si první virtuální výstavu v historii DJKT či zhlédnout naše představení díky pořadu *První řada u Vás doma*, který nabídl záznamy celkem 13 inscenací – novinek, pohádek a divácky nejoblíbenějších titulů.

Díky nepřerušným zkouškám a představením bez diváků jsme byli schopni obnovit náš provoz jen několik málo dní po uvolnění opatření. Ve středu 26. května jsme přivítali opětovně zaplněné hlediště, i když jen z nařízené poloviny, jedním z našich největších hitů, muzikálem *Elisabeth*, a hned druhý den jsme nabídli ve Velkém divadle nově nastudované poetické *Postřižiny*. Celkově jsme v roce 2021 odehráli 195 představení, což je zhruba třetina z průměrného počtu v běžném roce. Pro představu v roce 2019 mohli diváci navštívit na našich třech scénách 610 představení. Přes všechna omezení jsme uvedli 18 premiér a 1 obnovenou inscenaci. Většinu z nich, rovnou jedenáct nových titulů, jsme divákům představili během jednoho zářijového týdne pod názvem Týden odložených premiér.

I přes nepříznivé podmínky jsme se snažili udržet také naše projekty mimo repertoár, například Literární kavárnu, festival Na scénu!, Baletní ateliéry, Mezinárodní dirigentské kurzy. V prosinci 2020 jsme dokonce vyhlásili novou soutěž o původní český muzikál Intro '21. V říjnu 2021 jsme veřejnosti představili vítěze jejího třetího místa – muzikál *Otřást vesmírem*. Vítěze druhého a prvního místa, *Píseň pro Ninu* a *Kouzelné hodinky doktora Kronera*, veřejnost zhlédla na jaře 2022.

Bohužel v roce 2021 velkým akcím vyžadujícím dlouhodobější přípravu nebylo přáno, nicméně v roce 2022 se plánujeme vrátit nejen k Průvodu Vendelín, ale také k Noci s operou, během které uvedeme dvě představení – operu *Macbeth* a muzikál *Elisabeth*. Na konci roku 2020 jsme podepsali deklaraci s plzeňským biskupstvím. Spolupráce podnítila vznik nových uměleckých projektů – především koncertů souboru opery v katedrále sv. Bartoloměje. V uplynulém roce to byly koncerty dva – charitativní koncert *Opera v katedrále* a slavné Mozartovo *Requiem*. V září jsme také připomněli úmrtí české světice uvedením oratoria Antonína Dvořáka *Svatá Ludmila – 1100 let*.

Kvůli pandemii covid-19 jsme již na podzim roku 2020 došli k rozhodnutí o pozastavení prodeje předplatného. Během vynucené pauzy jsme vytvořili systém nový, snížili počet skupin a převedli abonmá z kalendářního roku na divadelní sezónu. V roce 2021 jsme nabídli abonmá pro období leden až červen 2022, v květnu spustíme prodej předplatného pro celou nadcházející divadelní sezónu 2022/2023 a doufáme, že naši abonenti si k nám přes všechny komplikace opět najdou svou cestu.

První polovina roku 2021 kulturním institucím a živému umění nepřála, druhou polovinu jsme prožili sice v obavách, ale s nadějí, že tato hořká zkušenost je za námi a my všichni si budeme moci užívat vzájemnou přítomnost bez omezení.

doc. MgA. Martin Otava, Ph.D.
ředitel DJKT

Obsah

1. ÚVOD	4
2. ÚDAJE O ORGANIZACI	6
Základní údaje	6
Poslání a cíle organizace	6
Struktura organizace	6
Zaměstnanci	7
3. ZPRÁVA O ČINNOSTI ORGANIZACE	8
Hlavní činnost	9
Doplňková činnost	27
4. ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ	28
Základní ukazatele rozpočtu	28
Komentář	29
Náklady	30
Vlastní výnosy	31
Příspěvek na provoz	31
Příspěvek na investice	31
Tvorba a čerpání fondů	32
Hospodářský výsledek	32
Produkce	33
Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 o svobodném přístupu k informacím	33
5. ZÁVĚR	33
6. PŘÍLOHY	34

2. ÚDAJE O ORGANIZACI

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název organizace: **Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace**
 Sídlo: **Palackého náměstí 30, 301 00 Plzeň**
 Statutární zástupce: **doc. MgrA. Martin Otava, Ph.D., ředitel**
 Zřizovatel: **Statutární město Plzeň**
 IČO: **00078051**
 DIČ: **CZ00078051**

POSLÁNÍ A CÍLE ORGANIZACE

Základním posláním organizace je divadelní a koncertní činnost, předmětem činnosti je:

A) hlavní činnost

- pořádání veřejných divadelních představení (opera, opereta, činohra, balet a muzikál) v budovách divadla i v jiných kulturních zařízeních
- pořádání koncertů ve stejném rozsahu jako u divadelních představení
- pořádání i poskytování jiných kulturních, vzdělávacích, osvětových a veřejně prospěšných akcí i služeb, včetně výstav a festivalů
- vydávání periodických a neperiodických tiskovin
- Divadlo Josefa Kajetána Tyla je členem zájmového sdružení právnických osob – Mezinárodní festival DIVADLO Plzeň

B) doplňkové činnosti

- provozování ubytovacích zařízení pro zaměstnance organizace
- půjčování předmětů divadelních výprav
- hudební, dramatická, pohybová a baletní výuka pro děti a mládež
- výkon jiných souvisejících činností se souhlasem zřizovatele

STRUKTURA ORGANIZACE

Divadlo Josefa Kajetána Tyla (DJKT) je čtyřsouborové divadlo se třemi domácími scénami:

Velké divadlo

Nové divadlo

- Nová scéna
- Malá scéna
- úsek ředitele
- úsek náměstka

umělecké soubory

- soubor opery
- soubor muzikálu
- soubor činohry
- soubor baletu

umělecko-technický provoz

- Velké divadlo (VD)
- Nové divadlo (Nová scéna NS, Malá scéna MS)
- dílny

Organizační schéma DJKT v příloze č. 1

ZAMĚSTNANCI

Počet pracovníků ve fyzických osobách byl 412 osob, v přepočtených 388,80 pracovníků. Průměrný plat byl za sledované období ve výši 34 452. Po dobu uzavření divadla se podařilo udržet plnou zaměstnanost a vytížit všechny zaměstnance. Nebyla obsazována uvolněná pracovní místa (např. mateřská dovolená, odchody do důchodu apod.)

3. ZPRÁVA O ČINNOSTI ORGANIZACE

V roce 2021 DJKT připravilo **18 premiér** a na repertoár opět zařadilo jednu obnovenou inscenaci. Z uvedených 18 premiér se jednalo o **5 světových premiér** a **2 české premiéry**. Vzhledem k pandemii Covid-19 a opatřením, která byla v platnosti po otevření divadel v květnu 2021 uvedlo DJKT v květnu a v červnu 11 inscenací, nastudovaných v období uzavření divadla, pouze jako první uvedení před diváky (předpremiéře). Slavnostní premiéru měly tyto inscenace až v září 2021, kdy mohly být představeny publiku bez omezení kapacity hlediště.

DJKT bylo uzavřeno pro veřejnost do 24. 5. 2021. V hledištích divadla jsme do 31. 12. odehráli **195 představení** a **14 on-line streamovaných představení** na internetových platformách. Naše představení vidělo **41 741** návštěvníků a celkem vč. streamovaných představení byla tržba DJKT **12 266** tis. Kč. Návštěvnost vlivem pandemie a protiepidemických opatření klesla na **71,46 %**. Průměrná cena vstupenky byla **294** Kč. Doplatek na jednu vstupenku v tomto období byl **6 949** Kč, vysoká výše doplatku je způsobena výpadkem příjmů z důvodu pandemie Covid-19.

V tomto období DJKT odjelo 7 tuzemských zájezdů a neuskutečnil se žádný zahraniční zájezd.

HLAVNÍ ČINNOST

PREMIÉRY

V roce 2020 se na 3 scénách Divadla J. K. Tyla uskutečnilo celkem 18 premiér, 1 obnovená premiéra a 14 on-line streamovaných představení.

PŘEHLED PREMIÉR DJKT ZA ROK 2021

BOHUMIL HRABAL

POSTŘÍŽINY

Dramatizace
Inscenační úprava
Režie
Dramaturgie
Scéna
Kostýmy
Hudba
Pohybová spolupráce
Světelný design

PRVNÍ UVEDENÍ **27. KVĚTNA** 2021 VE VELKÉM DIVADLE
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA **11. ZÁŘÍ** 2021 VE VELKÉM DIVADLE

Jiří Janků, Petr Svojtka
Klára Špičková, Šimon Dominik
Šimon Dominik
Klára Špičková
Karel Čapek
Tereza Vašíčková
Matěj Kroupa
Diana Toníková
Jakub Sloup

SIMON LOVERMANN / DUSTIN KLEIN

VYHOĎME HO Z KOLA VEN

Libreto, choreografie, režie
Hudba
Zvuky, vokály
Scéna
Kostýmy
Světelný design
Projekce
Asistenti choreografie

PRVNÍ UVEDENÍ **29. KVĚTNA** 2021 NA MALÉ SCÉNĚ
SLAVNOSTNÍ SVĚTOVÁ PREMIÉRA **4. ZÁŘÍ** 2021 NA MALÉ SCÉNĚ

Dustin Klein
Simon Lovermann
Felix von Bredow
Dustin Klein
Louise Flanagan, Dustin Klein
Jakub Sloup
Simon Lovermann, Dustin Klein
Markéta Pospíšilová, Richard Ševčík

JOHANN STRAUSS

NETOPÝR

Hudební nastudování
Dirigent
Režie
Scéna
Kostýmy
Světelný design
Dramaturgie
Choreografie
Sbormistr

PRVNÍ UVEDENÍ **30. KVĚTNA** 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA **8. ZÁŘÍ** 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ

Jiří Petrdlík
Jiří Petrdlík / Jakub Zicha
Martin Otava
Lukáš Kuchinka
Dana Haklová
Antonín Pflieger
Zbyněk Brabec
Martin Šinták
Jakub Zicha

GIOACHINO ROSSINI
ITALKA V ALŽÍRUPRVNÍ UVEDENÍ **5. ČERVNA** 2021 VE VELKÉM DIVADLE
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA **10. ZÁŘÍ** 2021 VE VELKÉM DIVADLE

Hudební nastudování	Jiří Štrunc
Dirigent	Jiří Petrdlík / Jiří Štrunc
Režie	Jakub Hliněnský
Scéna, kostýmy a projekce	Aleš Valášek
Světelný design	Jakub Sloup
Dramaturgie	Zbyněk Brabec
Choreografie	Martin Šinták
Sbormistr	Jakub Zicha
Hudební příprava	Maxim Averkiev, Martin Marek

ALAN JAY LERNER / FREDERICK LOEWE
MY FAIR LADYPRVNÍ UVEDENÍ **11. ČERVNA** 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA **11. ZÁŘÍ** 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ

Český text	Ota Ornest
Režie	Marek Němec
Hudební nastudování	Pavel Kantořík
Choreografie	Denisa Komarov Kubášová
Dirigent	Dalibor Bárta / Pavel Kantořík
Dramaturgie	Pavel Bár
Scéna a kostýmy	Marek Cpin
Pěvecké nastudování	Sára Bukovská
Sound design	Radka Kocourková
Lighting design	Antonín Pflieger
Projekce	Jan Kubín

VÁCLAV ČTVRTEK
KŘEMÍLEK A VOCHOMŮRKAPRVNÍ UVEDENÍ **12. ČERVNA** 2021 NA MALÉ SCÉNĚ
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA **5. ZÁŘÍ** 2021 NA MALÉ SCÉNĚ

Úprava a režie	Vladimír Čepek
Dramaturgie	Klára Špičková
Scéna a kostýmy	Petra Krčmářová
Hudba	Hudební duo Míza (Martin Zahálka ml., Marek Mikulášek)
Texty písní	Vladimír Čepek
Světelný design	Antonín Pflieger

PETR ILJIČ ČAJKOVSKIJ
ŠÍPKOVÁ RŮŽENKAOBNOVENÁ PREMIÉRA **16. ČERVNA** 2021 VE VELKÉM DIVADLE

Režie a choreografie	Jiří Horák
Kostýmy	Tomáš Kypta
Scéna	Jaroslav Milfajt
Asistenti choreografie	Zuzana Hradilová, Miroslav Hradil

FRANZ ARNOLD / ERNST BACH
ŠPANĚLSKÁ MUŠKAPRVNÍ UVEDENÍ **18. ČERVNA** 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA **10. ZÁŘÍ** 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ

Překlad	Jitka Jílková
Režie	Natália Deáková
Dramaturgie	Johana Němcová
Scéna	Lukáš Kuchinka
Kostýmy	Jana Smetanová
Hudba	Jakub Kudláč

KAREY KIRKPATRICK / JOHN O'FARRELL / WAYNE KIRKPATRICK
NĚCO SHNILÉHO! (SOMETHING ROTTEN!)PRVNÍ UVEDENÍ **19. ČERVNA** 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ
SLAVNOSTNÍ ČESKÁ PREMIÉRA **9. ZÁŘÍ** 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ

Překlad	Pavel Bár a Lumír Olšovský
Režie	Lumír Olšovský
Hudební nastudování	Dalibor Bárta
Choreografie	Ivana Hannichová
Dirigent	Dalibor Bárta / Pavel Kantořík
Dramaturgie	Pavel Bár
Scéna	Dave Benson
Kostýmy	Kateřina Bláhová
Pěvecké nastudování	Sára Bukovská
Sound design	Tomáš Lorenc
Lighting design	David Janeček

KAREL STEIGERWALD
NEAPOLSKÁ CHOROBAPRVNÍ UVEDENÍ **25. ČERVNA** 2021 VE VELKÉM DIVADLE
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA **8. ZÁŘÍ** 2021 VE VELKÉM DIVADLE

Režie	Břetislav Rychlík
Dramaturgie	Zdeněk Janál
Scéna	Martin Černý
Kostýmy	Markéta Sládečková
Hudba	Petr Hromádka
Pohybová spolupráce	Zuzana Hradilová, Ondřej Jiráček
Světelný design	Antonín Pflieger

DAVID LINDSAY-ABAIRE
KRÁLIČÍ NORAČESKÁ PREMIÉRA **9. ZÁŘÍ** 2021 NA MALÉ SCÉNĚ

Překlad	Markéta Kočí Machačíková
Režie	Adam Doležal
Dramaturgie	Zdeněk Janál
Scéna a kostýmy	Agnieszka Pátá-Oldak
Hudba	Petr Zeman

DEKKADANCERS

PRINCEZNA SE ZLATOU HVĚZDOU

SVĚTOVÁ PREMIÉRA **11. ZÁŘÍ** 2021 NA MALÉ SCÉNĚ

Libreto, režie a choreografie

DEKKADANCERS – Štěpán Benyovszký, Štěpán Pechar,
Ondřej Vinklát

Hudba

Camille Saint-Saëns, Léo Delibes, Johann Strauss,
Modest Petrovič Mussorgskij,
Nikolaj Andrejevič Rimskij-Korsakov

Scéna a kostýmy

Pavel Knolle

Světelný design

Karel Šimek

Asistent choreografie

Markéta Pospíšilová, Richard Ševčík

DALIBOR BÁRTA / VÁCLAV BÁRTA ST.

MUZIKANTSKÁ POHÁDKA

PREMIÉRA **24. ZÁŘÍ** 2021 NA MALÉ SCÉNĚ

Režie

Dalibor Barta

Hudební nastudování

Dalibor Barta

Dramaturgie

Pavel Bár

Choreografie

Jan Kaleja

Scéna a kostýmy

Dana Raunerová

Sound design

Matouš Pilný

Lighting design

Vratislav Mikan

LEOŠ JANÁČEK

VĚC MAKROPULOS

PREMIÉRA **16. ŘÍJNA** 2021 VE VELKÉM DIVADLE

Hudební nastudování

Norbert Baxa

Dirigent

Norbert Baxa / Jiří Štrunc

Režie

Martín Otava

Scéna

Daniel Dvořák

Kostýmy

Dana Haklová

Světelný design

Antonín Pflieger

Videoprojekce

Petr Hloušek

Dramaturgie

Zbyněk Brabec

Sbormistr

Jakub Zicha

LUDWIG MINKUS

DON QUIJOTE

PREMIÉRA **13. LISTOPADU** 2021 VE VELKÉM DIVADLE

Úprava libreta a režie

Jiří Pokorný

Choreografie

Jiří Pokorný podle Maria Petipy a Alexandra Gorského,
Nelly Danko podle Borise Bregvadzeho

Hudební aranžmá

John Lanchbery

Hudební nastudování

Norbert Baxa

Dirigent

Norbert Baxa / Josef Kurfiřt

Scéna

Daniel Dvořák

Kostýmy

Dana Haklová

Světelný design

Antonín Pflieger

Baletní mistři

Zuzana Hradilová, Markéta Pospíšilová

ANDREW LLOYD WEBBER / DON BLACK / CHRISTOPHER HAMPTON

SUNSET BOULEVARD

PREMIÉRA **4. PROSINCE** 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ

Český text

Michael Prostějovský

Režie

Lumír Olšovský

Hudební nastudování

Kryštof Marek

Choreografie

Lukáš Vilt

Dirigent

Dalibor Barta / Kryštof Marek

Dramaturgie

Pavel Bár

Scéna

Lucie Loosová

PETR PÝCHA / JAROSLAV RUDIŠ

VÁNOCE NA POUŠTI

SVĚTOVÁ PREMIÉRA **17. PROSINCE** 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ

Režie

Natália Deáková

Dramaturgie a úprava textu

Johana Němcová

Scéna

Lukáš Kuchinka

Kostýmy

Jana Smetanová

Hudba

Ondřej Švandrlík

Video

Lukáš Kellner (SUTNARKA/MULTILAB)

Světelný design

Jakub Sloup

RENATA PUTZLACHER

LINDAUER? PÁKEHĀ!

SVĚTOVÁ PREMIÉRA **18. PROSINCE** 2021 VE VELKÉM DIVADLE

Režie

Radovan Lipus

Dramaturgie

Zdeněk Janál

Scéna

David Vávra

Kostýmy

Tomáš Kypta

Hudba

Tomáš Kočko

Pohybová spolupráce

Jiří Pokorný

Světelný design

Jakub Sloup

BOŽENA NĚMCOVÁ

CHYTRÁ HORÁKYNĚ

PREMIÉRA **18. PROSINCE** 2021 NA MALÉ SCÉNĚ

Divadelní adaptace

Klára Špičková

Režie

Vít Malota

Dramaturgie

Klára Špičková

Scéna a kostýmy

Iva Ščerbáková

Hudba

Hudební duo Míza

Světelný design

Antonín Pflieger

Recenze k premiérám jsou uvedené v příloze č. 3

PŘEHLED REPERTOÁRU

TITUL	PREMIÉRA	REPRÍZY (BEZ ZÁJEZDŮ)
ANASTÁZIE – POSLEDNÍ DCERA CARA	16. SRPNA 2020	3
BALET GALA	12. ČERVNA 2021	1
BILLY ELLIOT	11. KVĚTNA 2019	12
BROUČCI	12. ŘÍJNA 2019	3
BROUK V HLAVĚ	14. PROSINCE 2019	2
CARMEN	25. LEDNA 2019	4
ČESKÁ MŠE VÁNOČNÍ	17. PROSINCE 2021	2
DDD OTÁZKY	3. LISTOPADU 2021	1
DON QUIJOTE	13. LISTOPADU 2021	3
DONAHA!	12. KVĚTNA 2018	4
DORTEL	26. ZÁŘÍ 2020	1
ELISABETH	30. LISTOPADU 2019	11
GREEN DAY'S AMERICAN IDIOT	15. ÚNORA 2020	3
CHYTRÁ HORÁKYNĚ	18. PROSINCE 2021	3
INTRO '21 – OTŘÁST VESMÍREM	8. ŘÍJNA 2021	2
ITALKA V ALŽÍRU	5. ČERVNA 2021	6
JAK BOŽENA NĚMCOVÁ PŘEDČÍTALA V BRNĚ	5. LISTOPADU 2021	1
KAŽDÝ MÁ SVOU PRAVDU	8. ÚNORA 2020	2
KORUNOVACE POPPEY	15. SRPNA 2020	3
KORZÁR	16. LISTOPADU 2019	1
KRÁLIČÍ NORA	9. ZÁŘÍ 2021	3
KŘEMÍLEK A VOCHOMŮRKA	12. ČERVNA 2021	8
KYTICE	4. ZÁŘÍ 2019	3
LABUTÍ JEZERO	19. LISTOPADU 2016	2
LINDAUER? PĀKEHĀ!	11. PROSINCE 2021	1
MATINÉ		4
MELODRAMATICKÝ KABARET	2. LISTOPADU 2021	1
MIDDLETOWN	2. LISTOPADU 2019	3
MUZIKÁLOVÉ MATINÉ		4
MUZIKANTSKÁ POHÁDKA	24. ZÁŘÍ 2021	10
MY FAIR LADY	11. ČERVNA 2021	9
NABUCCO	13. ŘÍJNA 2018	1
NEAPOLSKÁ CHOROBA	25. ČERVNA 2021	3
NĚCO SHNILÉHO! (SOMETHING ROTTEN!)	19. ČERVNA 2021	9
NETOPÝR	30. KVĚTNA 2021	6
OPERA V KATEDRÁLE	13. ČERVNA 2021	1

TITUL	PREMIÉRA	REPRÍZY (BEZ ZÁJEZDŮ)
PAPAGENO V KOUZELNÉM LESE	29. ÚNORA 2020*	5
POSTŘÍŽINY	27. KVĚTNA 2021	9
PRINCEZNA SE ZLATOU HVĚZDOU	11. ZÁŘÍ 2021	5
PRODANÁ NEVĚSTA	9. SRPNA 2020	4
REQUIEM V KATEDRÁLE	5. LISTOPADU 2021	1
SOURAK BOHŮ	25. SRPNA 2020	1
STUD, PUD A ÚD ANEB EROTIKA ZA RAKOUSKA-UHERSKA	4. LISTOPADU 2021	1
SUNSET BOULEVARD	4. PROSINCE 2021	3
SVATÁ LUDMILA – 1100 LET	4. ZÁŘÍ 2021	1
SWEENEY TODD	27. LEDNA 2018	5
ŠÍPKOVÁ RŮŽENKA *	16. ČERVNA 2021*	2
ŠPANĚLSKÁ MUŠKA	18. ČERVNA 2021	6
ŠUMNÉ STOPY LIPUSE A LINDAUERA	6. LISTOPADU 2021	1
VÁNOCE NA POUŠTI	17. PROSINCE 2021	2
VĚC MAKROPULOS	16. ŘÍJNA 2021	4
VYHOĎME HO Z KOLA VEN	29. KVĚTNA 2021	6
VZPOMÍNKOVÝ VEČER NA MIROSLAVA HORNÍČKA	6. LISTOPADU 2021	1

* OBNOVENÁ PREMIÉRA

ON-LINE PŘEDSTAVENÍ

TŘÍKRÁLOVÝ KONCERT | OD 6. LEDNA 2021

Koncert souboru opery dostupný na YouTube kanálu.

BALET S MAHLEREM – CESTA VEN | 4. ÚNORA 2021

Ukázka z plánovaného Baletního Gala dostupná na YouTube kanálu.

4XM | 6. ÚNORA 2021

Přímý přenos muzikálového koncertu z Malé scény na platformě YouTube.

PRVNÍ ŘADA U VÁS DOMA

Projekt divadla, díky kterému mohli diváci vidět po zakoupení vstupenky představení u sebe doma prostřednictvím platformy YouTube.

- **NETOPÝR** | 20. ÚNORA 2021
- **POSTŘÍŽINY** | 27. ÚNORA 2021
- **DOBŘE PLACENÁ PROCHÁZKA** | 6. BŘEZNA 2021
- **MUZIKANTSKÁ POHÁDKA** | 14. BŘEZNA 2021
- **ZKROCENÍ ZLÉ ŽENY** | 3. DUBNA 2021
- **BROUK V HLAVĚ** | 10. DUBNA 2021
- **SNĚHURKA** | 18. DUBNA 2021
- **KAŽDÝ MÁ SVOU PRAVDU** | 1. KVĚTNA 2021
- **VĚC MAKROPULOS** | 15.–16. KVĚTNA 2021
- **POVÍDÁNÍ O PEJSKOVI A KOČIČCE** | 16. KVĚTNA 2021
- **PAPAGENO V KOUZELNÉM LESE** | 30. KVĚTNA 2021
- **CARMEN** | 5.–6. ČERVNA 2021
- **PRODANÁ NEVĚSTA** | 25.–27. ČERVNA 2021

JOSEF A JEHO ÚŽASNÝ PESTROBAREVNÝ PLÁŠŤ | 22. KVĚTNA 2021

Divadlu J. K. Tyla se podařilo získat licenci na on-line vysílání derniéry muzikálu Andrew Lloyd Webbera, a to na zahraniční platformě stream.theatre.

MUZIKÁLOVÁ MATINÉ

Komorní koncerty členů muzikálového souboru. Dvě ze čtyř plánovaných proběhly v přímém přenosu na YouTube kanálu divadla.

- **MUZIKÁLOVÉ MATINÉ HANY SPINETHOVÉ** | 28. BŘEZNA 2021
- **MUZIKÁLOVÉ MATINÉ LUCIE ZVONÍKOVÉ** | 2. KVĚTNA 2021

PLZEŇÁCI PLZEŇÁKŮM | 25. DUBNA 2021

Charitativní on-line pořad, který vznikl ve spolupráci s centrálním obvodem Plzeň 3 a jehož cílem bylo poděkovat všem v první linii boje s pandemií Covid-19.

MÁJOVÝ KONCERT | 16. KVĚTNA – 31. KVĚTNA 2021

Koncert souboru opery, dostupný na YouTube.

JAK BOŽENA NĚMCOVÁ PŘEDČÍTALA V BRNĚ | 6. ČERVNA – 13. ČERVNA 2021

Činoherní soubor představil divákům ironickou aktovku Milana Uhdeho ve zcela netradiční podobě, kdy herci zahráli inscenaci po Skypu. Inscenace je dostupná na YouTube.

ZÁJEZDY

TUZEMSKÉ ZÁJEZDY

PRODANÁ NEVĚSTA | 22. SRPNA 2021

JINDŘICHŮV HRADEC

SEVERNÍ VÁŠEŇ | 29. SRPNA 2021

ZACH'S PUB PLZEŇ

SVATÁ LUDMILA | 7. ZÁŘÍ 2021

OBECNÍ DŮM PRAHA

SVATÁ LUDMILA | 15. ZÁŘÍ 2021

FILHARMONIE HRADEC KRÁLOVÉ

AMERICAN IDIOT | 16. ZÁŘÍ 2021

NOVÉ DIVADLO (MALÁ SCÉNA)

KORZÁR | 8. ŘÍJNA 2021

KARLOVY VARY

VYHOĎME HO Z KOLA VEN | 21. ŘÍJNA 2021

MAHENOVO DIVADLO BRNO

CENY A NOMINACE

CENY THÁLIE 2020/2021

S ohledem na situaci pandemie Covid-19 a s tím související uzavření divadel, nebyly Ceny Thálie za mimořádné umělecké jevištní výkony v sezóně 2020/2021 uděleny.

UMĚLECKÁ CENA MĚSTA PLZNĚ ZA ROK 2020

Pavel Pavlovský

ČESTNÁ PLAKETA HEJTMANKY PLZEŇSKÉHO KRAJE ZA ODVÁŽNÉ OBČANSKÉ POSTOJE

Pavel Pavlovský

SPOLUPOŘADATELSTVÍ MEZINÁRODNÍCH FESTIVALŮ

MEZINÁRODNÍ FESTIVAL DIVADLO, PLZEŇ – 29. ROČNÍK

Divadlo J. K. Tyla bylo ve dnech 15.–23. září 2021 hlavním spoluorganizátorem významného evropského festivalu, k jehož zakladatelům patří. Představení v rámci festivalu probíhala na všech třech scénách DJKT – ve Velkém divadle, na Nové scéně a na Malé scéně. Tvorbu DJKT reprezentoval punkrockový muzikál *Green Day's American Idiot* v anglickém znění.

POŘÁDÁNÍ NEBO SPOLUPOŘÁDÁNÍ FESTIVALŮ

NA SCÉNU! – FESTIVAL MUZIKÁLOVÝCH NADĚJÍ

Ve dnech 22.–25. června 2021 proběhl na Malé scéně DJKT čtvrtý ročník festivalu Na scénu! I přes dlouhodobé koronavirové restriky festival nabídl pestrý program v podobě profesionálních představení, vystoupení uměleckých škol, přednášek, tanečních, pěveckých i hereckých workshopů určených nejen pro studenty uměleckých škol, ale i pro zájemce z řad široké veřejnosti.

INTRO '21

Projekt pro autory nových, původních, dosud neuvedených muzikálů, ve kterém přihlášenou tvorbu posuzuje odborná porota, složená z renomovaných divadelních odborníků z celé republiky. První ročník byl vyhlášen na konci roku 2020, během roku 2021 byl v podobě poloinscenované koncertní verze uveden jeden ze tří nejlépe ohodnocených muzikálů. Další dva budou uvedeny v druhé polovině sezóny 2021/2022.

3. MÍSTO

Jakub Hojka / Vojtěch Frank

OTŘÁST VESMÍREM | 8. A 9. ŘÍJNA 2021

2. MÍSTO

Diana Řeháčková / Vojtěch Frank

PÍSEŇ PRO NINU | 11. A 12. BŘEZNA 2022

1. MÍSTO

Tomáš Javorský / Jan Kaňka

KOUZELNÉ HODINKY DOKTORA KRONERA | 22. A 23. DUBNA 2022

KONTAKT S RŮZNÝMI VĚKOVÝMI SKUPINAMI DIVÁKŮ

LITERÁRNÍ KAVÁRNA DJKT

V roce 2021 byl uzavřen šestý ročník Literární kavárny (projekt, podporující tvůrčí činnost literárně nadaných lidí), a zahájen sedmý ročník. Soutěž probíhá ve čtyřech kolech a ve dvou věkových skupinách, 14–26 let a 27 let a výše. Součástí projektu jsou pravidelné večery autorského čtení, kde vybraní autoři prezentují své texty před veřejností, workshopy na téma dramatizace textu, prezentace textu, práce s hlasem a slavnostní galavečer, kde vítězné texty předčítají profesionální herci. V roce 2021 se večery autorského čtení uskutečnily on-line, galavečer však proběhl už za přítomnosti veřejnosti.

SPOLUPRÁCE SE ZÁPADOČESKOU UNIVERZITOU

Deklarace o vzájemné spolupráci mezi DJKT a ZČU. Divadlo poskytuje zvýhodněné vstupné pro studenty a zaměstnance ZČU, tzv. last minute vstupenky. V minulosti se spolupráce rozšířila i na praktickou stránku – ve spolupráci s Fakultou umění a designu Ladislava Suttnara ZČU v Plzni vzniklo logo k festivalu Na scénu! a vybraní studenti této fakulty se podíleli na tvorbě vizuálu k připravovaným inscenacím pro děti. Během koronavirové krize v roce 2021 zrealizovalo DJKT ve spolupráci s Fakultou umění a designu Ladislava Suttnara ZČU natáčení vybraných inscenací pro projekt První řada u Vás doma.

SPOLUPRÁCE S PLZEŇSKÝM BISKUPSTVÍM

Na konci roku 2020 byla podepsána deklarace mezi DJKT a plzeňským biskupstvím. Spolupráce podnítila vznik nových uměleckých projektů – především koncertů souboru opery v katedrále sv. Bartoloměje.

OPERA V KATEDRÁLE | 13. ČERVNA 2021

SVATÁ LUDMILA – 1100 LET | 4. ZÁŘÍ 2021

REQUIEM | 5. LISTOPADU 2021

KLUB PŘÁTEL DJKT

Divadlo pravidelně pořádá setkání umělců s členy Klubu přátel Divadla J. K. Tyla, který funguje již 54 let.

KULTURA OBČANŮM REGIONU

Divadlo J. K. Tyla ve spolupráci s Plzeňským krajem a samosprávou města a obcí v Plzeňském kraji připravilo projekt Kultura občanům regionu, který je zacílen na mimoplzeňské seniory a imobilní občany, kteří by rádi navštívili divadlo, ale nemají možnost vlastní dopravy. Zájemci o představení mohou využít autobusovou dopravu, kterou na konkrétní představení zajišťuje divadlo společně s Plzeňským krajem.

ÚČAST NA CELOSTÁTNIÍCH AKCÍCH – FESTIVALECH A PŘEHLÍDKÁCH

SMETANOVSKÉ DNY | 41. ročník multižánrového kulturního festivalu

PRODANÁ NEVĚSTA | 25. ČERVNA 2021 (STREAM)

MEZINÁRODNÍ DEN TANCE 2021 | 29. DUBNA 2021

Mezinárodní den tance v roce 2021 proběhl kvůli koronavirové krizi opět pouze on-line.

Divadlo J. K. Tyla přispělo do programu ukázkami z baletu *Zkrocení zlé ženy* a *Vyhoďme ho z kola ven*.

DANCE BRNO 2021

VYHOĎME HO Z KOLA VEN | 18. ŘÍJNA 2021

KONCERTNÍ ČINNOST

BALET GALA | 12. ČERVNA 2021

Komponovaný taneční večer ve Velkém divadle.

OPERA V KATEDRÁLE | 13. ČERVNA 2021

Charitativní koncert ženského sboru Divadla J. K. Tyla, při příležitosti znovuotevření katedrály sv. Bartoloměje, výtěžek z tohoto koncertu putoval nadaci pomáhající rodinám samoživitelů.

JSME MUZIKÁL! POD PLZEŇSKÝM NEBEM | 14. ČERVNA 2021

Koncert souboru muzikálu v rámci Divadelního léta pod plzeňským nebem, tentokrát na scéně U Zvonu v centru Plzně.

SVATÁ LUDMILA – 1100 LET | 4. ZÁŘÍ 2021

Uvedení oratoria Antonína Dvořáka na Nové scéně, při příležitosti připomínky smrti české světice.

REQUIEM | 5. LISTOPADU 2021

Soubor opery DJKT, ve spolupráci s Diecézí plzeňskou, uvedl slavné Mozartovo Requiem přímo v katedrále sv. Bartoloměje.

MATINÉ

Cyklus komorních koncertů členů souboru opery a jejich hostů, ve Foyer Vendelína Budila ve Velkém divadle. V roce 2022 se kvůli vládním omezením uskutečnila pouze tři Matiné.

- **NOVÝ SÓLISTA OPERY DJKT JAN HNYK** | 10. ŘÍJNA 2021
Komorní koncert věnovaný novému sólistovi Janu Hnykovi, na klavír doprovodil Martin Marek, slovem provedl Zbyněk Brabec.
- **SOJKOVO KVARTETO** | 7. LISTOPADU 2021
Komorní koncert, na kterém vystoupili členové Sojkova kvarteta – Martin Kos, Martin Kaplan, Josef Fiala a Hana Vítková.
- **ADVENTNÍ KONCERT** | 12. PROSINCE 2021
Vystoupení Kajetána – Dětského sboru opery DJKT se odehrálo ve dvou reprízách.

MUZIKÁLOVÉ MATINÉ

Cyklus komorních muzikálových koncertů v podání členů souboru a jejich hostů.

Dvě matiné proběhla on-line.

- **MUZIKÁLOVÉ MATINÉ PAVLA KLIMENDY** | 23. KVĚTNA 2021
- **MUZIKÁLOVÉ MATINÉ RADKA ANTONÍNA SHEJBALA** | 20. ČERVNA 2021
- **MUZIKÁLOVÉ MATINÉ MARTINA HOLCE** | 31. ŘÍJNA 2021
- **MUZIKÁLOVÉ MATINÉ VENUŠE ZAORALOVÉ DVOŘÁKOVÉ** | 19. PROSINCE 2021

ČESKÁ MŠE VÁNOČNÍ | 17. A 26. PROSINCE 2021

Scénické provedení známé sklady Jakuba Jana Ryby na jevišti Velkého divadla.

VÝSTAVNÍ ČINNOST

RIEDLBAUCH | VÁCHA

Výstava dvou výrazných umělců – malíře Rudolfa Reidlbaucha a sochaře Milana Váchy. Historicky první virtuální prohlídka výstavy umístěné ve foyer Nové scény

KONĚ

Výstava ve foyer Malé scény, při příležitosti 30. výročí smrti Bedřich Bartáka.

PLZEŇSKÝ BALET PRO NICOLASE

Výstava fotografií Zbyňka Raboně, ve Foyer Vendelína Budila, ve Velkém divadle.

VÝZNAMNÉ AKCE, DALŠÍ AKTIVITY

JINÉ AKTIVITY

VEČEŘE S ČINOHROU | 27. BŘEZNA 2021

Díky aplikaci ZOOM mohli zájemci povečeřet a oslavit Světový den divadla, kromě šéfky souboru činohry Apoleny Veldové, také s herci Martinem Stránským, Pavlem Pavlovským, Monikou Švábou, Andreou Mohylovou, Michalem Štěrbou, Liborem Stachem, Janou Ondruškovou, Klárou Kuchinkovou, Zdeňkem Hruškou, dramaturgem Zdeňkem Janálem a scénografem Lukášem Kuchinkou.

BŘEZNA 2021

On-line pořad, jehož cílem bylo rozšířit povědomí o českých autorech. Dostupný na YouTube kanálu činohry DJKT (7 dílů).

CESTUJEME S KARLEM ČAPKEM | OD 31. BŘEZNA 2021

On-line pořad činoherního souboru zaměřený na cestování. Dostupný na YouTube kanálu činohry DJKT (15 dílů).

PLZEŇÁCI PLZEŇÁKŮM | 25. DUBNA 2021

Charitativní on-line pořad, který vznikl ve spolupráci s centrálním obvodem Plzeň 3 a jehož cílem bylo poděkovat všem v první linii v boji s pandemií.

UMĚLCEM V BĚLORUSKU | 26. KVĚTNA 2021

Přímý přenos autorského čtení a diskuze s běloruskou básnířkou Nastassjou Kudasavovou z Malé scény. Diskuzi vedl dramaturg činohry Zdeněk Janál, který k ní přizval též plzeňského básníka Jana Sojku.

GALAVEČER LITERÁRNÍ KAVÁRNY | 16. ČERVNA 2021

Galavečer šestého ročníku Literární kavárny, na kterém byly vítězné příspěvky přečteny herci Divadla J. K. Tyla.

NOC LITERATURY | 22. ZÁŘÍ 2021

Projekt představující během jednoho večera současnou evropskou literaturu v překladu do místního jazyka, v podání známých herců a jiných osobností, mezi kterými se v roce 2021 objevili sólistka opery Ivana Veberová, šéf baletu Jiří Pokorný, sólista baletu Richard Ševčík a muzikálový herec a zpěvák Pavel Režný.

BALETNÍ ATELIÉRY

Soubor baletu připravuje několikrát do roka unikátní, neformální, interaktivní program, který divákům přibližuje svět tance a baletu.

V roce 2021 bohužel proběhl pouze jeden Baletní ateliér, ostatní byly kvůli pandemii zrušeny.

- **9. BALETNÍ ATELIÉR DON QUIJOTE** | 31. ŘÍJNA 2021

MEZINÁRODNÍ DIRIGENTSKÉ KURZY

- **NABUCCO** | 19. ČERVNA 2021 VE VELKÉM DIVADLE
- **CARMEN** | 25. ČERVNA 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ

ČESKÝ TÝDEN S ČINOHROU

Projekt souboru činohry, ve kterém během jednoho týdne představil šest menších inscenací. Ve všech případech šlo o netradiční zpracování různorodých žánrů. Členové činohry se zde představili nejen ve svěřených rolích, ale také v pozici režisérů, skladatelů, scénografů i kostýmních návrhářů.

- **MELODRAMATICKÝ KABARET OD DVOŘÁKA K VODŇANSKÉMU** | 2. LISTOPADU
- **DDD OTÁZKY** | 3. LISTOPADU
- **STUD, PUD, ÚD ANEB ČESKÁ EROTIKA ZA RAKOUSKO-UHERSKA** | 4. LISTOPADU
- **JAK BOŽENA NĚMCOVÁ PŘEDČÍTALA V BRNĚ** | 5. LISTOPADU
- **VZPOMÍNKOVÝ VEČER NA MIROSLAVA HORNÍČKA** | 6. LISTOPADU
- **ŠUMNÉ STOPY LIPUSE A LINDAUERA ANEB ZA MAORY S KAMEROU** | 6. LISTOPADU

PROHLÍDKY NOVÉHO A VELKÉHO DIVADLA

VEŘEJNÉ PROHLÍDKY OBOU DIVADELNÍCH BUDOV.

SETKÁVÁNÍ S DIVÁKY

LEKTORSKÉ ÚVODY

Divadlo J. K. Tyla pořádá před každou premiérou a vybranými reprízami lektorské úvody za účasti zástupců inscenačního týmu.

SETKÁNÍ PŘED PREMIÉROU...TENTOKRÁT S

Tradiční akce souboru muzikálu konající se před každou muzikálovou premiérou, při které se fanoušci a diváci mohou setkat s inscenátory a protagonisty jednotlivých inscenací. .

SETKÁNÍ S ČINOHROU...

I v roce 2021 soubor činohry pokračoval v neformálních setkáních, která pořádá před každou svou premiérou. Na těchto setkáních se mohou diváci a fanoušci setkat s vybranými inscenátory, protagonisty a odborníky na problematiku, o níž ta konkrétní inscenace pojednává.

PUBLIKAČNÍ ČINNOST DJKT V ROCE 2020

- **INFOLIST** | pravidelný informační bulletin
- **19. ROČNÍK REPREZENTATIVNÍHO ČASOPISU DIVADELNÍ REVUE DJKT 1-4 / 2021** (jedno číslo kvůli uzavření divadel vyšlo pouze on-line)
- **KATALOG RIEDELBAUCH | VÁCHA** | katalog k výstavě
- **ALMANACH LITERÁRNÍ KAVÁRNY** | publikace s vítěznými texty Literární kavárny
- **ALMANACH 2015-2020**
- **LINDAUER? PĀKEHĀ!** | neprodejný katalog k inscenaci Lindauer? Pākehā!

DOPLŇKOVÁ ČINNOST

BALETNÍ ŠKOLA DJKT

Baletní škola DJKT funguje v současné podobě od roku 1990, primárně je zaměřena na výuku dětí ve věku 5-16 let, ale nabízí lekce i pro dospělé. Hlavní taneční obor představuje klasický tanec vyučovaný v baletních přípravkách a baletních ročnících. Výuka je doplněna o základy taneční gymnastiky, hudební rytmiky a herecké výchovy. Pro zájemce o moderní tanec nabízí škola lekce contemporary dance. Vyučování probíhá v baletních sálech Nového i Velkého divadla v Plzni. Odborné tanečně-pedagogické vedení zajišťuje vedoucí Baletní školy Zuzana Hradilová a lektori z řad členů a sólistů baletního souboru DJKT. Svě taneční vzdělání žáci uplatňují v divadelních představeních, např. *Sněhurka*, *Broučci*, *Billy Elliot*, *Anastázie – poslední dcera cara*. Každoročně se taktéž účastní baletních soutěží, kde mají možnost porovnat své taneční schopnosti. Na závěr školního roku se tradičně koná samostatné představení jako vyvrcholení společného úsilí všech lektorů a žáků. V roce 2021 se bohužel toto závěrečné vystoupení z důvodu koronavirové krize neuskutečnilo.

KAJETÁN – DĚTSKÝ SBOR OPERY DJKT

U zrodu dětského sboru Kajetán stál v roce 2014 Zdeněk Vím, někdejší sbormistr operního sboru DJKT a Anna-Marie Lahodová, která sbor vede i v současné době. Hlavní myšlenkou sboru je vést děti k lásce k hudbě a divadlu. Přátelská a rodinná atmosféra se v Kajetánu snoubí s pečlivou a profesionální prací sbormistrů i dětí. Ty se učí nejen základům pěvecké a sborové techniky, ale rozvíjejí se i po stránce estetické a sociální. Sbor vystupuje především v operních inscenacích DJKT, v roce 2021 to byly např. opery *Broučci* a *Carmen* nebo oratorium *Svatá Ludmila – 1100 let*. Kromě dětských partů operních děl zpívá Kajetán i klasický sborový repertoár, se kterým vystupuje na řadě koncertů i soutěží. Součástí sboru jsou i jeho 2 přípravná oddělení – Malý Kajetán (dětí 8-11 let) a Kajetánek (dětí 5-8 let).

MUZIKÁLOVÉ STUDIO DJKT

Od sezóny 2017/2018 funguje při DJKT Muzikálové studio, které se věnuje specializovanému muzikálovému školení dětí ve věku 8 až 13 let pod vedením členů muzikálového souboru DJKT v čele s Lukášem Ondrušem. Studio se zaměřuje na systematické všestranné rozvíjení hereckých, pěveckých a pohybových dovedností žáků formou specializovaného muzikálového školení (základy pěvecké výuky, intonační a rytmický výcvik, pohybová průprava, základní jevištní příprava, dramatická cvičení apod.). Členové Muzikálového studia pravidelně účinkují v inscenacích divadla (*Billy Elliot*, *Elisabeth*) a podílejí se i na mimorepertoárových akcích. Člen Muzikálového studia Miloslav Frýdl byl za ztvárnění titulní role v muzikálu *Billy Elliot* nominován na Cenu Thálie a Uměleckou cenu města Plzně.

DDD – DIVADELNÍ DRAMATICKÁ DÍLNA

V září 2019 byla pod záštitou činoherního souboru otevřena Divadelní dramatická dílna, která doplnila stávající umělecké aktivity pro děti a mládež. Výuka se koná dvakrát týdně pro studenty ve dvou věkových skupinách, 7–12 let a 13–20 let. Lektory Andreu Mohylovou a Marka Mikuláška, kteří jsou zároveň členy činoherního souboru DJKT, doplňují během školního roku zajímaví hosté. Členové DDD měli výraznou úlohu například v inscenacích *1 × 6 pohádek*, *Soumrak bohů*, *Chytrá horákyňe* či *Lindauer? Pákehā! V listopadu 2021 odehráli autorské představení DDD OTÁZKY.*

4. ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ**ZÁKLADNÍ UKAZATELE ROZPOČTU**

Usnesením Zastupitelstva města Plzně č. 456 ze dne 14. prosince 2020, byl příspěvkové organizaci Divadlo J. K. Tyla schválen pro rok 2021 rozpočet:

PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2019
A) ZŘIZOVATEL MĚSTO PLZEŇ	236 817 tis. Kč	230 007 tis. Kč	230 007 tis. Kč
B) STÁTNÍ ROZPOČET MK ČR	19 600 tis. Kč	47 420 tis. Kč	47 420 tis. Kč
C) ROZPOČET PLZEŇSKÉHO KRAJE	6 500 tis. Kč	6 290 tis. Kč	6 258 tis. Kč
CELKEM	262 917 tis. Kč	283 717 tis. Kč	283 685 tis. Kč
% Z CELKOVÉHO ROZPOČTU			99,99 %

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2020
	0 tis. Kč	0 tis. Kč	1 094 tis. Kč

PŘÍSPĚVEK NA INVESTICE	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2020
	0 tis. Kč	0 tis. Kč	0 tis. Kč

ODVOD Z ODPISŮ	SCHVÁLENÝ ROZPOČET	UPRAVENÝ ROZPOČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2020
	0 tis. Kč	0 tis. Kč	0 tis. Kč

LIMIT MZDOVÝCH PROSTŘEDKŮ NA HLAVNÍ ČINNOST	SCHVÁLENÝ LIMIT	UPRAVENÝ LIMIT	SKUTEČNOST K 31. 12. 2020
	163 716 tis. Kč	163 716 tis. Kč	165 685 tis. Kč
			101,2 %

PRACOVNÍCI	SCHVÁLENÝ PRŮM. PŘEPOČTENÝ POČET	SKUTEČNOST K 31. 12. 2019
A) PRŮM. PŘEPOČTENÝ POČET	405	388,80
% ZE SCHVÁLENÉHO POČTU		96 %
B) FYZICKÝ POČET		412

Podrobnější přehled je uveden v přílohách:

Příloha č. 4 – Přehled hospodaření

Příloha č. 5 – Výkazy

KOMENTÁŘ

Vzhledem k pandemii Covid -19 bylo divadlo v roce 2021 uzavřeno pro veřejnost od 1. 1. do 24. 5. 2021.

NÁKLADY

Celkové náklady byly rozpočtovány po úpravě rozpočtu pro rok 2021 ve výši **303 748 tis. Kč, 302 322 tis. Kč** bylo vyčerpáno k 31. 12. tj. **99,5 %** rozpočtu.

Materiálové náklady byly čerpány na **99,8 %** z ročního upraveného rozpočtu

11 120 tis. Kč, tj. ve finančním vyjádření byla vyčerpána částka **11 095 tis. Kč**.

Náklady na pořízení **DDHM** a **DDNM** byly **1 895 tis. Kč**. Za tuto částku bylo pořízeno zejména další vybavení Nového i Velkého divadla a dílen DJKT.

U nákladů na **energie** byla vykázána částka **7 516 tis. Kč**, což představuje čerpání ve výši **91,7 %** z rozpočtu **8 200 tis. Kč**.

Náklady na služby byly čerpány na **99,4 %** upraveného ročního rozpočtu 45 200, ve finančním vyjádření **44 915 tis. Kč**. Úspory oproti schválenému rozpočtu vznikly zejména nižší částkou za vyplacené honoráře a tantiémy a úsporám v oblasti propagace a marketingu v důsledku pandemie Covid-19.

Položka **Daně a poplatky** byla čerpána ve výši **7 tis. Kč**.

Mzdové náklady celkem byly čerpány ve výši **166 357 tis. Kč**. Na hlavní činnost bylo čerpáno **165 685 tis. Kč**. Limit mzdových prostředků na hlavní činnost byl zřizovatelem stanoven ve výši **163 716 tis. Kč**. Mzdové náklady vedlejší činnosti za čtyři čtvrtletí byly **672 tis. Kč**. Jedná se zejména o dohody o pracovní činnosti a dohody o provedení práce lektorů za prezenční i on-line výuku při vzdělávacích aktivitách DJKT a část tvoří dohody biletu a umělecko - technické profese. Mzdové prostředky vyplacené nad stanovený limit byly čerpány z fondu odměn DJKT.

Sociální a zdravotní náklady byly rozpočtovány na **55 267 tis. Kč** a Ostatní sociální náklady **6 551 tis. Kč**. Ke dni 31. 12. 2021 bylo na sociální a zdravotní pojištění odvedeno **55 239 tis. Kč** a čerpání rozpočtu ostatních sociálních nákladů bylo **6 528 tis. Kč**.

Počet pracovníků ve fyzických osobách byl **412 osob**, v přepočtených 388,80 pracovníků. Průměrný plat byl za sledované období ve výši **34 452 Kč**. Po dobu uzavření divadla se podařilo udržet plnou zaměstnanost a vytížit všechny zaměstnance. Nebyla obsazována uvolněná pracovní místa (např. mateřská dovolená, odchody do důchodu apod.)

V průběhu čtyř čtvrtletí roku 2021 došlo v důsledku uzavření divadla k úsporám nákladů v provozních výdajích, kdy jsme šetřili především výdaje za honoráře externích umělců, tantiémy a poplatky autorským agenturám. Úspory se projeví také ve spotřebě energií. Pro čtvrté čtvrtletí se celkové úpravy rozpočtu promítly ve snížení nákladů oproti původnímu schválenému rozpočtu ve výši **16 131 tis. Kč**.

VLASTNÍ VÝNOSY

Celkové vlastní výnosy dosáhly částky **19 731 tis. Kč** a byly plněny na **98,5 %** z upraveného rozpočtu. Jedná se zejména o příjmy z pronájmu bytů, dlouhodobých pronájmů nebytových prostor, z pronájmu ubytovny a příjmy z on-line aktivit DJKT a tržeb za odehraná představení od 25. 5. 2021. Částku výnosů významně ovlivnila pandemie onemocnění Covid – 19.

A) tržby ze vstupného za rok 2020 DJKT k 31. 12. činní **11 868 tis. Kč**, což je **98,9 %** z upraveného rozpočtu ve výši **12 000 tis. Kč**. Ale v porovnání se schváleným rozpočtem tvoří tržby pouze **28,95 %** z očekávané částky **41 000 tis. Kč**.

B) další vlastní výnosy činní **7 863 tis. Kč**. Součástí této částky jsou kromě pronájmů a zájmové činnosti také výnosy z on-line aktivit DJKT ve výši **398 tis. Kč** a **544 tis. Kč** za zájezdovou činnost. V této částce je také čerpání fondů DJKT v roce 2021 ve výši **2 284 tis. Kč**.

PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ

Zřizovatelem byl k 31. 12. 2021 poskytnut příspěvek v částce **230 007 tis. Kč**.

PŘÍSPĚVEK NA INVESTICE

Zřizovatelem nebyl pro rok 2021 schválen žádný příspěvek na investice.

TVORBA A ČERPÁNÍ FONDŮ

Ze zlepšeného výsledku hospodaření 2021 ve výši **1 094 tis. Kč** byl zřizovateli navržen v rámci finančního vypořádání převod finančních prostředků takto:

- **875 tis. Kč** převést do Fondu odměn
- **219 tis. Kč** převést do Rezervního fondu.

Do Investičního fondu byly za čtyři čtvrtletí 2021 převedeny odpisy ve výši **6 813 tis. Kč**. Čerpáno celkem **12 068 tis. Kč + 315 tis. Kč** rekonstrukce diváckých prostor foyer Vendelína Budila ve Velkém divadle.

Do fondu FKSP byl k 31. 12. 2021 převeden příspěvek ve výši **3 237 tis. Kč**, v roce 2021 z tohoto fondu čerpáno celkem **2 572 tis. Kč**.

Z Fondu odměn byla čerpána částka **1 969 tis. Kč** na mzdové náklady nad rámec schváleného mzdového limitu pro rok 2021.

Z Rezervního fondu DJKT byla vyčerpána částka **315 tis. Kč**, která představuje mecenášské dary, tyto finanční prostředky byly použity na první část rekonstrukce foyer Vendelína Budila ve Velkém divadle.

HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK

Ke dni 31. 12. 2021 **1 094 tis. Kč**

Celkově pandemie Covid-19 a v jejím důsledku uzavření divadel, způsobila výrazný výpadek vlastních příjmu. DJKT hradí své náklady zejména z příspěvku zřizovatele. MK schválilo pro DJKT provozní dotaci ve výši **47 420 tis. Kč**, Plzeňský kraj dotaci **6 258 tis. Kč**, z toho **6 000 tis. Kč** na provoz, **90 tis. Kč** na náklady související s propagací akce Noc s operou v roce 2020 a dále byla čerpána dotace **168 tis. Kč** na podporu vzniku publikace k inscenaci o životě plzeňského rodáka G. Lindaurera.

DJKT za rok 2021 oproti původnímu rozpočtu vlastních příjmů ve výši **55 536 tis. Kč** vykázalo k 31. 12. 2021 pouze **19 731 tis. Kč**. V důsledku pandemie Covid-19 jsme zaznamenali propad tržeb a dalších vlastních výnosů oproti původnímu rozpočtu ve výši **35 805 tis. Kč**.

PRODUKCE

DJKT bylo uzavřeno pro veřejnost do 24. 5. 2021. V hledištích divadla jsme do 31. 12. odehráli **195 představení** a **14 on-line streamovaných představení** na internetových platformách. Celkem jsme našim divákům nabídli **18 premiér**. Naše představení vidělo **41 741 návštěvníků** a celkem vč. streamovaných představení byla tržba DJKT **12 266 tis. Kč**. Návštěvnost vlivem pandemie a protiepidemických opatření klesla na **71,46 %**. V tomto období DJKT odjelo 7 tuzemských zájezdů a neuskutečnil se žádný zahraniční zájezd.

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

V roce 2021 přijalo DJKT jednu žádost podle zákona 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím.

5. ZÁVĚR

Celkově pandemie Covid-19 způsobila DJKT i v roce 2021 výrazný výpadek vlastních příjmu, přesto se podařilo udržet provoz divadla i zaměstnanost tak, že DJKT bylo schopno okamžitě po rozvolnění opatření otevřít svá hlediště divákům a nabídnout jim plný repertoár jako před pandemií. Stejně tak hospodaření divadla, zejména díky navýšení dotace Ministerstva kultury a snížení provozních nákladů v době pandemie, skončilo kladným hospodářským výsledkem ve výši 1 094 tis. Kč.

6. PŘÍLOHY

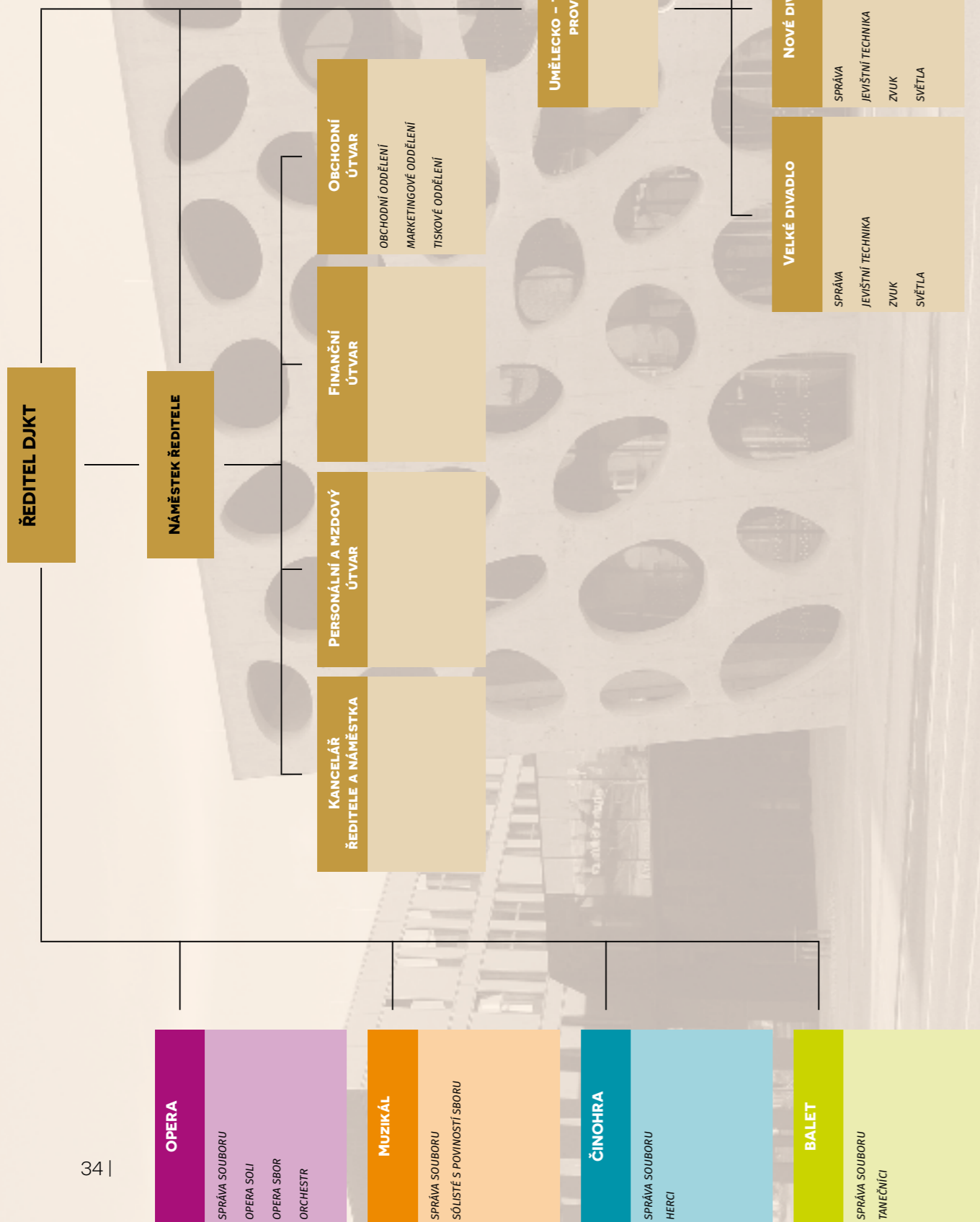
Příloha č. 1 – Organizační struktura

Příloha č. 2 – Přehled produkce DJKT

Příloha č. 3 – Recenze

Příloha č. 4 – Přehled hospodaření DJKT

Příloha č. 5 – Výkazy

PRODUKCE DJKT ZA OBDOBÍ LEDEN - PROSINEC 2021

PRODUKCE CELKEM – PODLE SCÉN

SCÉNA	POČET PŘEDSTAVENÍ	POČET PREMIÉR	1. UVEDENÍ PŘED DIVÁKY	OBNOVENÉ PREMIÉRY	POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ	PROCENTO NÁVŠTĚVNOSTI	PRŮM. CENA VSTUPENKY	TRŽBA V KČ
VD	55	6	3	1	11 599	61,73	197	2 284 894,00
NOVÁ SCÉNA	73	6	4	0	20 921	74,43	408	8 539 286,00
MALÁ SCÉNA	65	6	2	0	5 781	83,87	157	908 978,00
OSTATNÍ SCÉNY	2	0	0	0	484	100,00	235	113 661,00
MUZ. FESTIVAL								20 750,00
CELKEM	195	18	9	1	38 785	71,46	306	11 867 569,00

PRODUKCE PODLE SCÉN – STREAMOVANÁ PŘEDSTAVENÍ

SCÉNA	POČET STREAM. PŘEDSTAVENÍ	POČET PREMIÉR	OBNOVENÁ PREMIÉRA	POČET NÁVŠT. STREAM. PŘEDST.	PRŮM.CENA VST. STREAM. PŘEDST.	TRŽBA STREAM. PŘEDST.V KČ.
VD	6	0	0	1 124	162	182 200,00 KČ
NS	4	0	0	957	140	133 958,00 KČ
MS	4	0	0	875	94	82 250,00 KČ
CELKEM	14	0	0	2 956	135	398 408,00 KČ

PRODUKCE DLE SOUBORŮ

SCÉNA	POČET PŘEDSTAVENÍ	POČET PREMIÉR	1. UVEDENÍ PŘED DIVÁKY	OBNOVENÉ PREMIÉRY	POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ	PROCENTO NÁVŠTĚVNOSTI	PRŮM. CENA VSTUPENKY	TRŽBA V KČ
OPERA	46	3	2	0	8242	57,41	209	1 720 915,00
MUZIKÁL	72	4	2	0	18318	84,77	428	7 837 144,00
ČINOHRA	50	8	4	0	7852	64,42	201	1 574 648,00
BALET	26	3	1	1	4223	69,55	167	705 308,00
ZAMĚSTNANCI	0	0	0	0	100	0,00	20	2 000,00
HOSTÉ	1	0	0	0	50	100	136	6 804,00
MUZ. FESTIVAL								20 750,00
CELKEM	195	18	9	1	38 785	71,46	306	11 867 569,00

PRODUKCE PODLE SCÉN - STREAMOVANÁ PŘEDSTAVENÍ

SCÉNA	POČET STREAM. PŘEDSTAVENÍ	POČET PREMIÉR	OBNOVENÁ PREMIÉRA	POČET NÁVŠT. STREAM. PŘEDST.	PRŮM.CENA VST. STREAM. PŘEDST.	TRŽBA STREAM. PŘEDST.V KČ.
OPERA	5	0	0	981	91	89 050,00
MUZIKÁL	3	0	0	769	175	134 908,00
ČINOHRA	4	0	0	807	172	138 900,00
BALET	2	0	0	399	89	35 550,00
ZAMĚSTNANCI	0	0	0	0	0	0,00
HOSTÉ	0	0	0	0	0	0,00
CELKEM	14	0	0	2 956	135	398 408,00

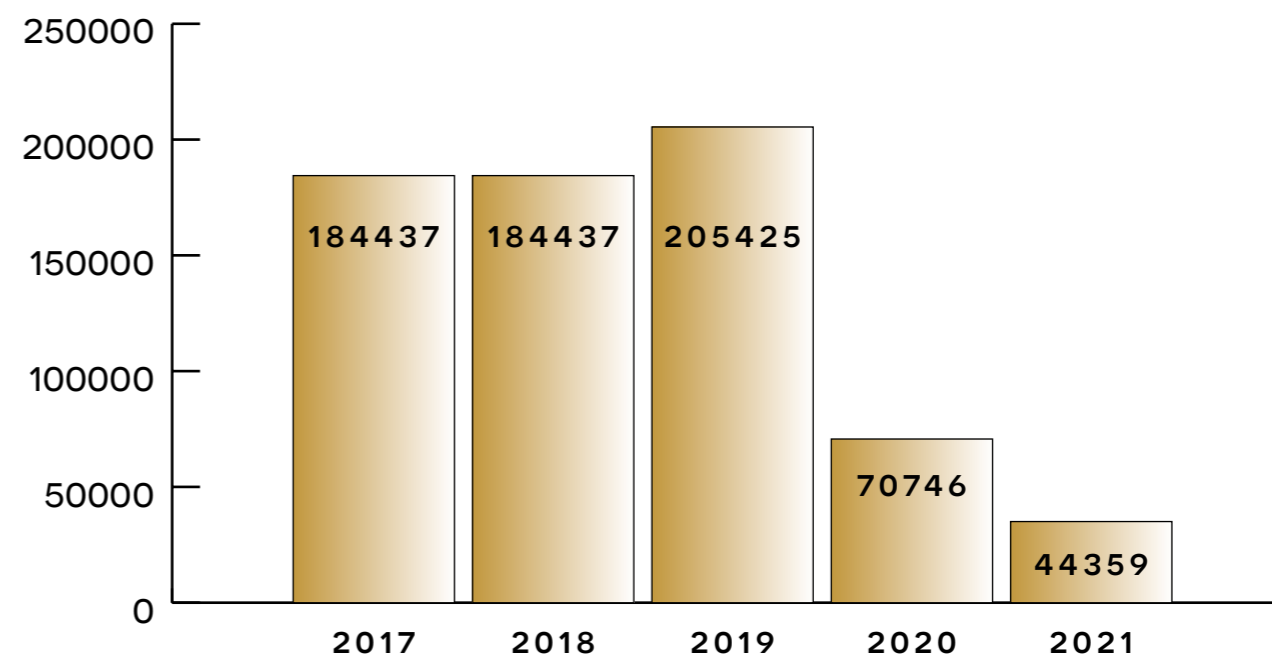
PRODUKCE CELKEM

SCÉNA	SKUTEČNOST R. 2020	SKUTEČNOST STREAM.2021	SKUTEČNOST 2021	SKUTEČNOST 2021 VČ. ON-LINE PRODUKCE
POČET VLAST. PŘEDSTAVENÍ	238	14	194	208
POČET POHOST. PŘEDSTAVENÍ	0	0	1	1
POČET UVEDENÝCH TITULŮ	44	13	40	40
Z TOHO PREMIÉR	9	0	18	18
Z TOHO OBNOVENÝCH PREMIÉR	1	0	1	1
POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ	66 688	2 956	38 785	41 741
Z TOHO ABONENTŮ	26 059	0	588	588
POČET NÁVŠT. NA POHOST.PŘ.	0	0	50	50
NÁVŠTĚVNOST %	88,03	0	71,46	71,46
TRŽBY ZA PŘEDSTAVENÍ	18 718 871	398 408	11 867 569	12 265 977
PRŮM.CENA VSTUPENKY	281	135	306	294

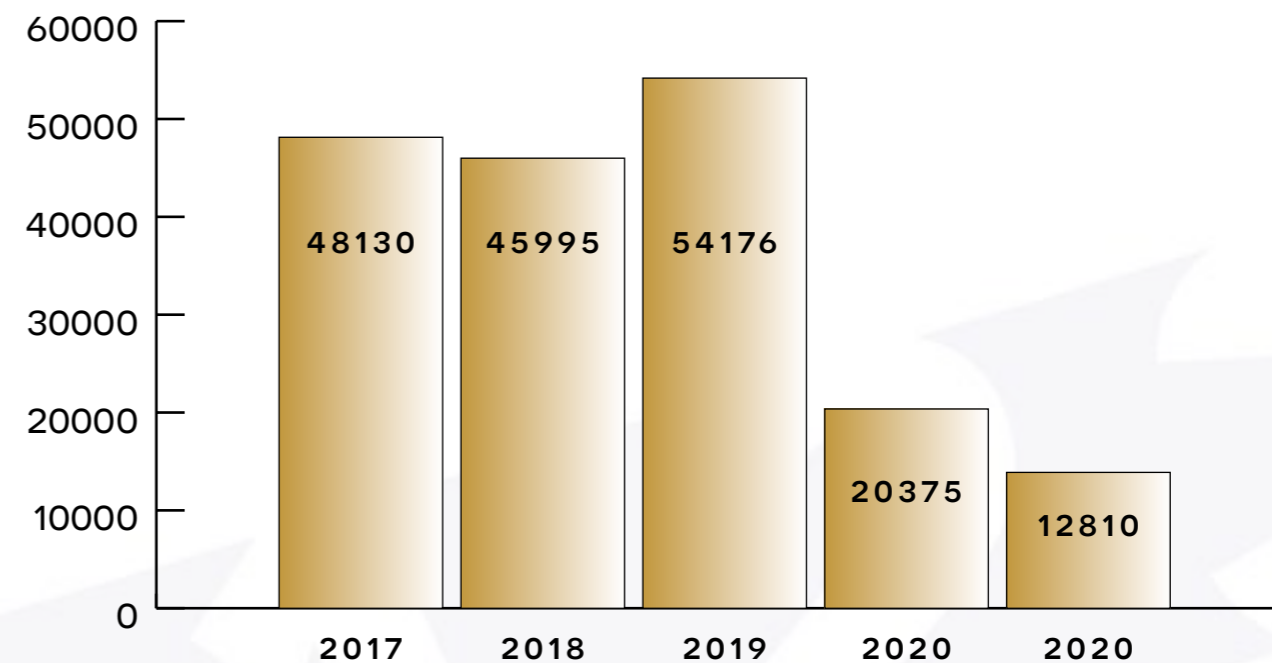
PRODUKCE CELKEM – POHOSTINSKÁ VYSTOUPENÍ DJKT

	POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ	POČET PŘEDSTAVENÍ	SMLUVNÍ HONORÁŘ
TUZEMSKO	2618	7	544 057,85 Kč
ZAHRAŇIČÍ	0	0	0,00 Kč

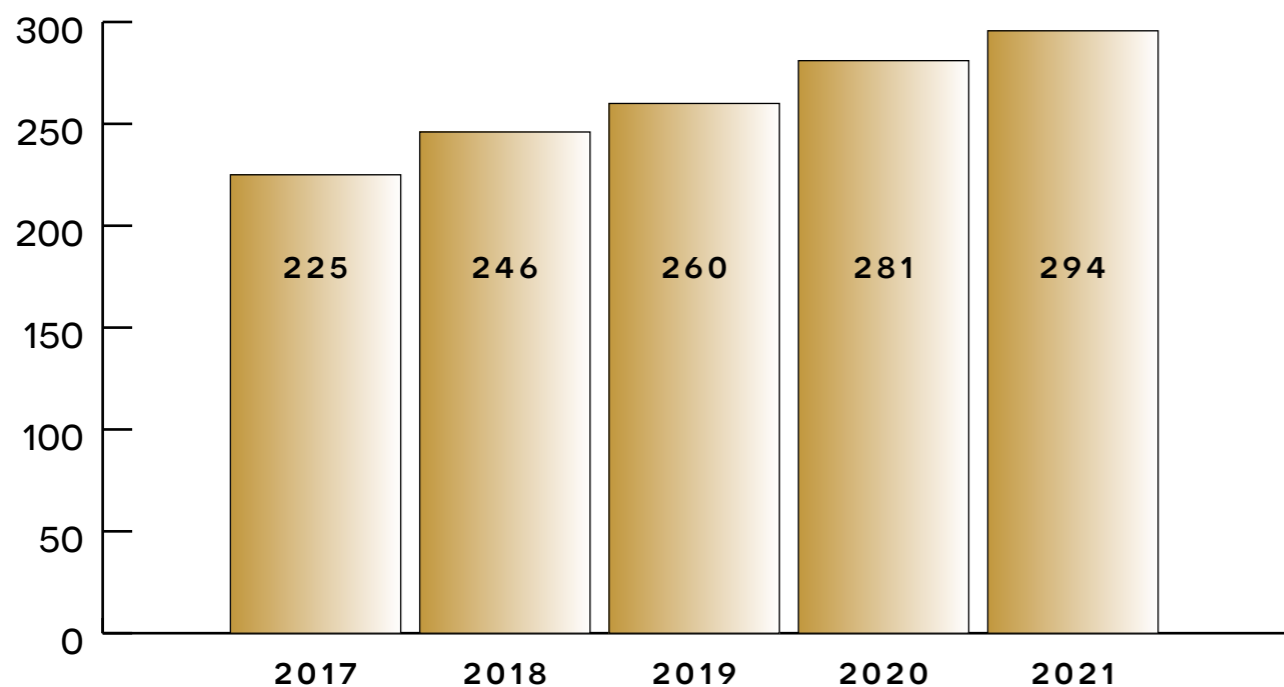
CELKOVÁ NÁVŠTĚVNOST 2017 - 2021 VČ. ZÁJEZDŮ

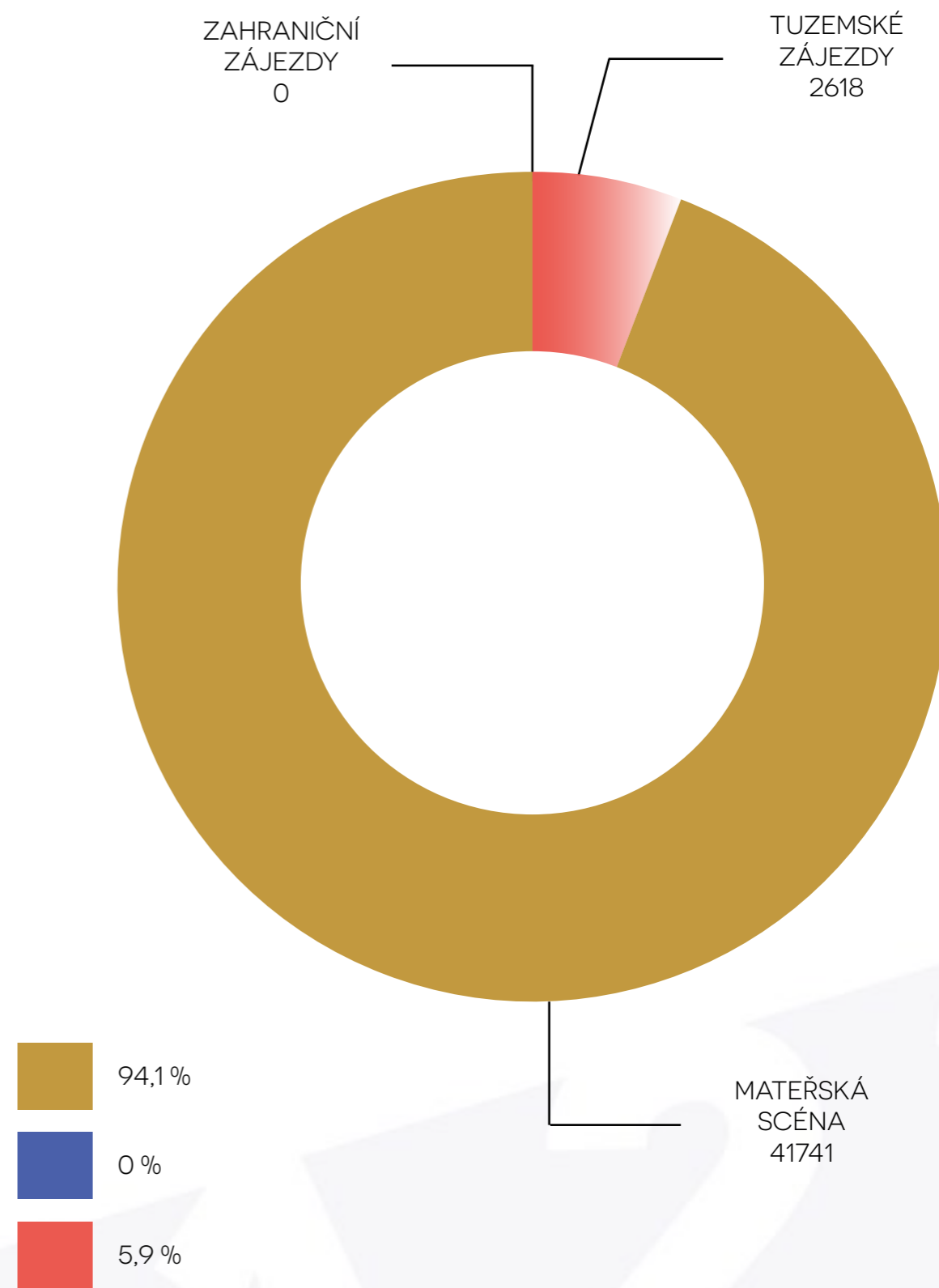
CELKOVÁ TRŽBA Z HLAVNÍ ČINNOSTI 2017-2021, VČ. ZÁJEZDŮ V TIS. KČ

PRŮMĚRNÁ CENA VSTUPENKY POROVNÁNÍ 2017 - 2021

CELKOVÝ POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ ROK 2021

POSTŘÍŽINY**DIVADELNÍ ONLINE PREMIÉRY: MRAZIVÝ OČITÝ SVĚDEK, SLAVNÉ POSTŘÍŽINY A HRA NAPSANÁ UMĚLOU INTELIGENCÍ**SOŇA HANUŠOVÁ, KULTURIO.CZ, 17. BŘEZNA 2021..... **42****VYHOĎME HO Z KOLA VEN****VYHOĎME HO Z KOLA VEN – ORIGINÁLNÍ DIVADLO PLNÉ HUMORU S PŮSOBIVÝM ZÁVĚREČNÝM APELEM**GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 1. ČERVNA 2021..... **44****NETOPÝR****ZDAŘILÝ A KVALITNĚ OBSAZENÝ NETOPÝR NEBUDE MÍT NOUZI O PUBLIKUM**GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 24. ÚNORA 2021..... **47****STRAUSSŮV NETOPÝR OTEVŘEL V PLZNI DOBU PO KORONAVIROVÉ VÁLCE**JIŘÍ FUCHS, KLASIKAPLUS.CZ, 2. ČERVNA 2021..... **49****NETOPÝR KONEČNĚ ŽIVĚ**ALEŠ BLUMA, KLASIKAPLUS.CZ, 2. ČERVNA 2021..... **51****NETOPÝR V PLZNI**PETR NOVÁK, KLASIKAPLUS.CZ, 10. ZÁŘÍ 2021..... **53****ITALKA V ALŽÍRU****JE LIBO ALŽÍRSKOU KÁVU?**VÁCLAV BEČVÁŘ, OPERAJOURNAL.CZ, 7. ČERVNA 2021..... **54****„TADDEO IN ALGERI“ – ROSSINI V PLZNI PODRUHÉ**VÁCLAV BEČVÁŘ, OPERAJOURNAL.CZ, 14. ČERVNA 2021..... **56****PO PRVNÍM UVEDENÍ KONEČNĚ PREMIÉRA. ITALKA V ALŽÍRU A V PLZNI**ALEŠ BLUMA, KLASIKAPLUS.CZ, 15. ZÁŘÍ 2021..... **57****MY FAIR LADY****NEODOLATELNÁ MY FAIR LADY ŠMRNCNUTÁ PLZEŇŠTINOU ZDOBÍ JEVIŠTĚ ZÁPADOČESKÉ METROPOLE**BARBORA BITTNEROVÁ, INFORMUJ.CZ, 23. ČERVNA 2021..... **59****DVA Z BRNA, JEDEN Z PLZNĚ**JOSEF HERMAN, DIVADELNÍ NOVINY, 21. ZÁŘÍ 2021..... **60****NĚCO SHNILÉHO! (SOMETHING ROTTEN!)****NĚCO SHNILÉHO! V PLZEŇSKÉM DIVADLE ASPIRUJE NA MUZIKÁLOVÝ HIT ROKU**BARBORA BITTNEROVÁ, INFORMUJ.CZ, 27. ČERVNA 2021..... **61****NEAPOLSKÁ CHOROBA****KOMENTÁŘ TOMÁŠA KLVAŇU: NEAPOLSKÁ CHOROBA DEMOKRACIE**TOMÁŠ KLVAŇA, TÝŽDEŇ, 12. ZÁŘÍ 2021..... **63****SPOLEČNOST JE NEMOCNÁ – A STEIGERWALDOVA NEAPOLSKÁ CHOROBA ZŮSTÁVÁ AKTUÁLNÍ**MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 17. ZÁŘÍ 2021..... **64****VĚC MAKROPULOS****OPERNÍ PANORAMA HELENY HAVLÍKOVÉ (318) – POLOSCÉNICKÁ INTERNETOVÁ VĚC MAKROPULOS Z PLZNĚ**HELENA HAVLÍKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 30. KVĚTNA 2021..... **66****IVANA VEBEROVÁ ZÁŘÍ JAKO EMILIA MARTY**DAVID CHALOUPKA, OPERAJOURNAL.CZ, 18. ŘÍJNA 2021..... **68****VĚC MAKROPULOS POPRVÉ V PLZNI**GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 18. ŘÍJNA 2021..... **70****VĚC MAKROPULOS POPRVÉ V PLZNI**JIŘÍ FUCHS, KLASIKAPLUS.CZ, 19. ŘÍJNA 2021..... **72****DIVADLO J. K. TYLA NAŠLO SVOU MAKROPULOS V IVANĚ VEBEROVÉ**RADMILA HRDINOVÁ, PRÁVO, 1. PROSINCE 2021..... **74****KDO SE BOJÍ JANÁČKA?**PETR VEBER, KLASIKAPLUS.CZ, 21. PROSINCE 2021..... **75****JANÁČKOVA VĚC MAKROPULOS POPRVÉ V PLZNI**MARTA ULRYCHOVÁ, HUDEBNÍROZHLEDY.CZ, PROSINEC 2021..... **76****DON QUIJOTE****DON QUIJOTE V PLZNI JAKO PŘEHLÍDKA PRECIZNÍCH TANEČNÍCH VÝKONŮ**GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 16. LISTOPADU 2021..... **78****DON QUIJOTE V PLZNI PO 22 LETECH**MARTA ULRYCHOVÁ, HUDEBNÍROZHLEDY.CZ, 10. PROSINCE 2021..... **81****VÁNOCE NA POUŠTI****POVEDENÝ KUS: RUDIŠ & PÝCHA A JEJICH ČERNÁ KOMEDIE VÁNOCE NA POUŠTI**MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 25. PROSINCE 2021..... **82****SVATÁ LUDMILA – 1100 LET****PŘESVĚDČIVÝ ZAČÁTEK SEZÓNY V PLZNI SE SVATOU LUDMILOU**VÁCLAV BEČVÁŘ, OPERAJOURNAL.CZ, 6. ZÁŘÍ 2021..... **84****DVOŘÁKOVO GIGANTICKÉ ORATORIUM SVATÁ LUDMILA V PLZEŇSKÉM NOVÉM DIVADLE**GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 7. ZÁŘÍ 2021..... **85****SVATÁ LUDMILA ANTONÍNA DVOŘÁKA NA NOVÉ SCÉNĚ V PLZNI**PETR NOVÁK, KLASIKAPLUS.CZ, 7. ZÁŘÍ 2021..... **87****MIDDLETOWN****SOUSEDSTVÍ JEDNOHO KOSMONAUTA**ALŽBĚTA STAŇKOVÁ, DIVABAZE.CZ, 18. LISTOPADU 2021..... **89****AMERICAN IDIOT****DUBSKÝ: FESTIVAL DIVADLO (ČTVRTEK 16.9.) BLOG**LUKÁŠ DUBSKÝ, NADIVADLO.CZ, 17. ZÁŘÍ 2021..... **91**

POSTŘIŽINY

PRVNÍ UVEDENÍ 6. ČERVNA 2021 VE VELKÉM DIVADLE
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA 11. ZÁŘÍ 2021 VE VELKÉM DIVADLE

DIVADELNÍ ONLINE PREMIÉRY: MRAZIVÝ OČITÝ SVĚDEK,
SLAVNÉ POSTŘIŽINY A HRA NAPSANÁ UMĚLOU INTELIGENCÍ
SOŇA HANUŠOVÁ, KULTURIO.CZ, 17. BŘEZNA 2021

Divadla zůstávají divákům nadále uzavřená, a svůj program tak mohou divadelní soubory prezentovat pouze online. Zatímco jedni stále nabízejí speciální karanténní vysílání, jiní vytahují další záznamy z archivu. Ale jsou i divadla, která se rozhodla ve virtuálním prostoru prezentovat své premiéry. V únoru diváci mohli zhlédnout AI: Když robot píše hru ze Švandova divadla, Postřiziny plzeňského Divadla J. K. Tyla nebo pro online prostředí upravenou inscenaci Očitý svědek od činoherního souboru Národního divadla.

Divadlo J. K. Tyla

Popularitu Hrabalova vzpomínkového románu z roku 1976 umocnilo zdařilé filmové zpracování Jiřího Menzela (1980), které lze právem označit za jeden z klenotů české filmografie. Divadelní adaptace plzeňského divadla sice není přesnou kopií snímku, spíše se zaměřuje na Hrabalův originál a jeho práci se slovem, nicméně všechny slavné a oblíbené scény zůstaly zachovány.

Divák se při sledování online představení samozřejmě neubrání srovnání herců s jejich filmovými kolegy Magdou Vašáryovou, Jiřím Schmitzerem a Jaromírem Hanzlíkem. Nutno však podotknout, že ústřední trojice Libor Stach (Francin), Michal Štěřba (Pepin) a Jana Ondrušková (Maryška) se svých rolí zhostila na výbornou. Zejména Jana Ondrušková dodala Maryšce potřebnou jiskru, která charakterizuje rozvernou povahu paní správcové. Také Michalu Štěřbovi se podařilo vystihnout pábitelskou povahu tlučuby Pepina. Vedle těchto dvou působil Libor Stach velmi upjatě, jak mu ovšem role velí.

Kostýmy Terezy Vašíčkové věrně kopírují dobu první republiky. Scénu pak Karel Čapek postavil z dřevěných, černými pruhy lemovaných latí, které evokují pивní sudy. Kulisy tak působí konzistentně a nijak nenarušují herecké výkony, na kterých je divadelní adaptace postavená.

Postřiziny byly od plzeňského divadla sázkou na jistotu. Je téměř jisté, že se stanou divácky oceňovaným a vděčným titulem repertoáru Divadla J. K. Tyla. Ale nejprve je třeba otevřít divadla. Jelikož hlavní výhodou divadelního představení oproti filmu bude právě ona živá kultura a nepřenositelná atmosféra divadelního představení. V online prostředí se tyto Postřiziny neliší od zážitku z filmové verze a důvěrně známý příběh v novém zpracování tak sice neurazí, ale ani významněji nenadchne. A to i přes chválu, která hercům i tvůrcům právem náleží. Ale to vše pod podmínkou, že představení bude možné zhlédnout naživo.

<https://kulturio.cz/unorove-divadelni-premiery/>

VYHOĎME HO Z KOLA VEN

PRVNÍ UVEDENÍ 29. KVĚTNA 2021 NA MALÉ SCÉNĚ

SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA 4. ZÁŘÍ 2021 NA MALÉ SCÉNĚ

VYHOĎME HO Z KOLA VEN – ORIGINÁLNÍ DIVADLO PLNÉ HUMORU
S PŮSOBIVÝM ZÁVĚREČNÝM APELEM

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 1. ČERVNA 2021

Divadlo J. K. Tyla v Plzni má za sebou z minulého týdne již několik představení, které mohli navštívit první diváci. A v sobotu 29. května uvedlo na Malé scéně nový baletní titul, který byl nastudován v době uzavřených divadel. V tomto komorním prostoru se už v minulých sezónách uskutečnila řada netradičních tanečních představení v různorodých choreografiích – za všechny jmenujme *Obraz Doriana Graye* (Richard Ševčík), *Svěcení jara* (Alena Pešková), *Slečna Julie* (Libor Vaculík) či *Proměna* (DEKKADANCERS). Nyní zde do taneční podoby převedl slavný příběh Kena Keseyho *One Flew Over the Cuckoo's Nest* (Přelet nad kukaččím hnízdem) z roku 1962 do češtiny překládaný jako *Vyhoďme ho z kola ven* mladý oceňovaný německý choreograf Dustin Klein. Inscenaci připravil přímo pro DJKT, a to ji uvádí ve světové premiéře.

Na základě Keseyho románu napsal stejnojmennou hru Dale Wasserman a Miloš Forman natočil v roce 1975 svoji dnes již kultovní filmovou adaptaci s Jackem Nicholsonem, která získala pět Oscarů. Nápad převést dílo do taneční podoby byl podle slov šefa plzeňského baletu Jiřího Pokorného spontánní a oboustranný, ze strany divadla byl veden snahou o nový choreografický směr a tvar pro Malou scénu.

Do jejího prostoru přicházeli v sobotu diváci za přísných bezpečnostních opatření, Malá scéna, jen zpola zaplněná tak, jak dovolovaly předpisy, působila zvláštním tichým dojmem. Lidé se do divadla vraceli po dlouhých osmi měsících, tváře skryté za respirátory, jen oči mohly prozradit jejich pocity. A byla to zvláštní směsice – radost, jistý druh nevěřičnosti, že to je skutečně možné, a snad i určitá míra nejistoty. Ale nejistota z návratu do dobře známého prostředí se rychle rozplynula.

Dustin Klein má za sebou taneční kariéru v Düsseldorfu a v Bavorském státním baletu v Mnichově, za své choreografie, jimž se věnuje od roku 2012, získal už několik ocenění, mimo jiné na 33. ročníku mezinárodní choreografické soutěže v Hannoveru. Převést dramatem, a především filmem proslavenou předlohu do taneční podoby byla pro Dustina Kleina velká výzva. K nesnadnému tématu přistoupil s obdivuhodnou

invencí a na Malé scéně vytvořil unikátní taneční představení, které v jedné hodině vystihuje podstatu původního díla současnými vysoce sdělnými a vysoce divadelními prostředky. Tak, jako si on zaslouží velké uznání za přístup k dílu a za originalitu inscenace, tak si takové uznání zaslouží i výborné taneční a herecké výkony všech účinkujících v čele s Richardem Ševčíkem v hlavní roli McMurphyho.

Dustin Klein je autorem libreta k inscenaci, jejím režisérem i choreografem, navrhl scénu a podílel se rovněž společně s Louise Flanagan na podobě kostýmů, které zdařile charakterizují postavy, a to i v detailech. Jeho všestrannost dala důsledně prokomponovanému a promyšlenému celku žádoucí výrazovou jednotu, stylovou čistotu, kompaktnost a provázanost všech složek.

Klein neinscenuje balet v očekávaném slova smyslu – původní elektronická hudba Simona Lovermanna není také nijak výrazná, spíše vytváří atmosféru a určuje při výstupech rytmus, navíc není permanentním doprovodem. Celé představení začíná v tichu – na scénu přichází sestra Ratchedová a sestra Pilbowová, posléze chovanci psychiatrické léčebny. Z nahrávky slyšíme jejich dech, výkřiky, zvuky, kvílení v přesně daných momentech. Charakterizují přísný řád léčebny i ocelovou tvrdost sestry Ratchedové, vyjadřují duševní stavy chovanců a současně určují pohyb tanečnicků na scéně a jeho temporytmus. Právě kontrasty mezi tichem, hudebními vstupy, zvuky, vokály a ruchy jsou určující pro dění na scéně. A to je zcela překvapivé a originální.

Choreografie nese především zpočátku znaky pantomimy, najdeme v ní až činoherní rysy, to vše se snoubí s tancem, a ne právě snadnými choreografickými prvky až akrobatického charakteru. Například efektní útek McMurphyho, k jehož koncipování Klein nápaditě využil vlastní prostředí Malé scény, když se Richard Ševčík vyhoupne až k tyči u horní lávky osvětlovačů. Komedialnost v sobě má jeho následný běh městem, kdy pouhé přeskupování nemocničních paravánů vytváří iluzi ulic, uliček, rohů a zákoutí, jimiž se McMurphy proplétá. Choreografie má v sobě humor, vtíp, nadhled, pod povrchem však tušíte tragédii, která vygraduje v sugestivním závěru. Dramatičnost scény McMurphyho konce vystavěl Dustin Klein jako sérii kratičkých živých obrazů. Jako bychom vedle sebe poskládali jednotlivá filmová políčka natočené sekvence. Odděluje je jen stříhová temnota v sále. Gradace tragédie je dokonalá. Zcela osamocen pak na podlaze zůstává ležet bezvládný McMurphy, stříhový efekt režie použitý ve vypjaté scéně mizí. Přichází Bromden, aby svého přítele probudil. Nedaří se mu to. Z McMurphyho už je živý mrtvý. A Bromden mu poskytuje smrt z milosti. Zůstává s ním na scéně jako jistá metamorfóza Piety. Jako symbol utrpení, bolesti i zvláštního milosrdenství. Jako symbol vzdoru. Kýžená svoboda v závěru nepřišla a ani Bromden ji v plzeňské inscenaci nezískává.

Scénografie je řešena nápaditě, dává prostor tvořivé hravosti a zároveň má v sobě zakódovanou trvalou přítomnost nekompromisního řádu. Její hlavní prostor zůstává volný, v zadní části vidíme skrze velká skla do zcela realistické sesterny s patřičným nábytkem, kartotékou, věšákem. Po stranách volného prostoru jsou umístěny tři dobové projektoři, jejichž prostřednictvím se promítají na stranách jeviště ilustrativní snímky charakterizující místo, v němž se ten který výstup odehrává. Paravány jednoduchými posuny vytvářejí prostředí nemocnice, čekárny, ordinace. Jejich prosvícením vidíme stíny pacientů podstupujících krutou léčbu a elektrošoky, je to syrové, mrazivé a bolestné. Naopak volnost a pokus o vymaňování se z řádu v sobě nesou židle, na nichž chovanci zprvu pouze sedí při nekonečných terapiích. Příchodem McMurphyho se mění jejich smysl. Začíná se s nimi zacházet volně a dostávají nové významy. Jejich téměř nepostřehnutelné seřazení vytvoří iluzi sedadel v autobusu, do nějž McMurphy usazuje své přátele z léčebny; vyrážejí na výlet, všichni se natřásají za jízdy na neviditelných výmolech, vystupují; z židli se v okamžiku stává loďka, na ní plují, nabírají vodu do dlaní, z reproduktoru zní šplouchání vln a ona bezstarostnost a volnost se automaticky přelévá do hlediště, propadáte iluzi, cítíte vítr ve vlasech a slanou chuť moře. Docela tomu propadnete, skvěle se bavíte, protože se stáváte součástí tohoto senzačního výletu. A jeho součástí zůstáváte i tehdy, když účastníci nesou jeho následky. Stejně působí velkolepý mejdan ve stěnách léčebny, jehož humor se v mžiku překlopí v krutý konec.

Realismus scény s průhledem do sesterny souzní s dětsky hravou iluzorností, s humornou nadsázkou a současně se stává i žádoucím kontrastem. Úniky chovanců jsou vlastně iluzí – jsou odsouzeny k nezdaru, je to jen sen, pokus. To, co je reálné, pevné a neměnné, je léčebna s jejím tvrdým a nekompromisním řádem. Civilnost, realita v nečekaném souladu s iluzivností ústí v silně expresivní celek.

Tak jak jsou do detailu promyšlené všechny scénické prvky a choreografie, tak vypracované jsou výkony všech tanečníků po technické i výrazové, spíše by bylo na místě říci herecké stránce. Psychologie postav je dokonalá. A když Richard Ševčík jako Randle P. McMurphy přijde na jeviště, zcela zapomenete na Jacka Nicholsona, i když má Richard Ševčík stejnou čepici jako filmový hrdina. Teď však jako by americký herec nikdy nebyl. Je tu Ševčíkův vzdorný McMurphy s neodolatelně chlapeckým rošťáckým výrazem v tváři, s nonšalantností, nevázaností, s nadhledem, ironií a s vnitřním rebelstvím, které vyústí v otevřený odboj a fatální střet. Technická jistota je samozřejmostí, odzbrojující je tanečnickova bezprostřednost a přesvědčivost hereckého výkonu – mimika, zachycení výrazu, přesně vyměřená gesta. Náčelníkem Bromdenem je výborný Karel Audy, který dokázal vytvořit plně přesvědčivou postavu vzbuzující soucit, způsob, jímž postihl jen neznatelně a pozvolna se měnící výraz Bromdenovy tváře k závěrečnému tichému apelu je obdivuhodný. Sara Aurora Antikainen je nekompromisní sestrou Ratchedovou, z jejíhož jednání vskutku mrazí stejně jako z nehybné tváře sestry Pilbowové v podání Mami Hagihary. Odlišné typy pacientů dokázali perfektně ztvárnit Justin Rimke jako nešťastný Billy Bibbit, Ondřej Potužník jako Martini, Gaëtan Pires v roli Hardinga a Mischa Alexander Hall jako Charlie Cheswick. V podání Adély Krandové a Victorie Svetlany Roemer přinesly komediálnost a živelnost výstupy děvčat Candy a Rose, které přivádí McMurphy k svým přátelům. Celek dotváří dvě postavy černě oděných dívek, které plní role hlídaček v léčebně, zcela přirozeně se podílejí na jednoduchých přestavbách scény posouváním paravánů či výměnou promítaných obrazů. Potřebnou nekompromisnost a odtažitost jim vtiskly Andronika Tarkošová (Washington) a Afroditi Vasilakopoulou (Warren). Přesvědčivý byl rovněž Thierry Lynn Jaquetmet jako doktor Spivey.

Ačkoliv lze předpokládat, že Vyhodme ho z kola ven je dílo dostatečně známé, a i při vědomí toho, že dění na jevišti je zcela přehledné a sdělné, neměl by v programu chybět obsah baletu. Jen přibližný nástin děje bez bližší charakteristiky postav nestačí. Sobotní představení bylo prvním uvedením této nové inscenace pro diváky. Do prázdnin stihne DJKT ještě jednu reprízu 6.června, slavnostní premiéru naplánovalo až na 4. září. Jistě by bylo možné situaci s chybějícím obsahem v programu doladit. Výjimečná a po všech stránkách originální inscenace Dustina Kleina má totiž velký potenciál oslovit svou hravostí, nápaditostí a silnou výpovědní hodnotou širokou škálu publika.

<https://operaplus.cz/vyhodme-ho-z-kola-ven-originalni-divadlo-plne-humoru-s-pusobivym-zaverenym-apelem/>

NETOPÝR

PRVNÍ UVEDENÍ 30. KVĚTNA 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA 8. ZÁŘÍ 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ

ZDAŘILÝ A KVALITNĚ OBSAZENÝ NETOPÝR NEBUDE MÍT NOUZI O PUBLIKUM

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 24. ÚNORA 2021

Premiéru měla mít nová inscenace slavné operety Johanna Strausse Netopýr v Divadle J. K. Tyla v Plzni v lednu 2021. Stihl ji osud jiných plánovaných premiér – neuskutečnila se. Předpremiéra se odehrála na Nové scéně v sobotu 13. února 2021 a diváci ji mohli zhlédnout ze záznamu v sobotu 20. února večer prostřednictvím prodejního portálu GoOut.

Netopýr je první z celkem devíti inscenací rovnoměrně rozložených mezi čtyři soubory Divadla J. K. Tyla, vysílaných v rámci projektu První řada u Vás doma za poplatek 150 Kč na rozdíl od loňských podzimních a letošních lednových streamů a online přenosů DJKT, které byly na YouTube kanálu či webových stránkách divadla k dispozici zdarma. Zájemci o zpoplatněné záznamy projektu První řada u Vás doma uvidí premiérované inscenace i oblíbené repertoárové kusy. Kromě Netopýra se mimo jiné chystá uvedení záznamu nové inscenace opery Leoše Janáčka Věc Makropulos, Smetanova Prodaná nevěsta či balet Zkrocení zlé ženy. Záznamy natáčí a zpracovává pro DJKT Fakulta umění a designu Ladislav Sutnara Západočeské univerzity v Plzni a videoportál Dramox.

Netopýr, vrcholné dílo „zlatého operetního věku“ o vtipu, humoru, lehkomyšlnosti a také o tom, jak se nevyplácejí šprýmy na úkor jiných, se objevuje na plzeňské scéně pravidelně. Poprvé byl v Plzni uveden v prosinci 1879, pět let po vídeňské premiéře. V první polovině dvacátého století se tento titul vracel na plzeňské jeviště ve velmi krátkých intervalech – 1902, 1905, 1908, 1910, 1914, 1924, 1931, 1934, 1938, 1942 a v poválečné době byl v západočeské metropoli premiérován v letech 1958, 1962, 1980, 1991 a naposledy 26. února 2011 na scéně Velkého divadla. Tehdy jej uvedl soubor muzikálu, který měl v té době ještě ve své gesci i uvádění operetních titulů. Není to tedy tak dávno, kdy mělo Netopýra DJKT na svém repertoáru. Ale nynější brzký návrat tohoto díla není nelogický ani nadbytečný. Inscenace režiséra Petra Novotného z roku 2011 totiž nebyla plnohodnotnou Straussovou operetou. Měla tehdy pozměněný děj s výrazně deformujícími škrty. Zásadním způsobem byla zkrácena takřka všechna hudební čísla sólová i ansámblová tak, aby vyšla vstříc možnostem muzikálových pěvců, kteří byli v alternaci s operními sólisty obsazeni do všech rolí.

Produkce, uváděná nyní operním souborem DJKT ve spolupráci s Hudebním divadlem v Karlíně, je návratem ke Straussovu originálu s důsledně operním obsazením. Martin Otava přivádí na scénu klasicky pojatou výpravnou inscenaci, nesnaží se o násilné aktualizace či přesuny do jiných časových období. Postavám zachovává charakter i vztahy a dílu jeho žádoucí komediální a dobový ráz. Pěvce vede k někdy nadbytečně exaltovanému, ale přesvědčivému hereckému projevu s dobře načasovanými gagy.

Nápadité je zařazení Straussových tanců do plesové scény u prince Orlovského a Offenbachova kankánu z operety Pařížský život. Dramaturgie (Zbyněk Brabec) také potěšila představitelku Adéliny sestry Idy, když přenechala Idě Adélin plesový připitek. Ne právě přesvědčivě působí přechod z 2. na 3. dějství. Je zrušena pauza a čas nutný pro přestavbu jeviště je vyplněn připisanou komediální scénou, v níž hlavní představitelé procházejí postupně hledištěm a hledají za orchestrálního doprovodu cestu z plesového sálu do věznice. Alespoň krátká přestávka pro vydechnutí publika i pěvců by byla přece jen vhodnější.

Netopýra nově nastudoval šéf opery dirigent Jiří Petrdlík, který se účastnil i hudební přípravy při zmiňované inscenaci Petra Novotného. Orchestr podal pod jeho taktovkou vyrovnaný výkon na kvalitní technické úrovni, provedení by ovšem celkově prospěla větší lehkost a dotažení fines, takto působila hudba příliš „nestraussovsky“.

Nedílnou součástí hereckých akcí je choreografie Martina Šintáka. Je nápaditá, decentní ve výstupech pěvců i drobných tanečcích a působivá ve velkých baletních scénách, citlivě reaguje na hudbu a dává celku jednotící charakter. Přidaný valčík Povídky z Vídeňského lesa (sólo Vojtěch Jansa a Abigail Baker) má ladnost i eleganci (škoda, že v hudební složce není patrná) a začlenění Eisensteina do choreografie kankánu dodalo celému výstupu dojem spontánnosti a přirozenosti.

Netopýr se odehrává na prostorné a členité scéně Lukáše Kuchinky, která vytváří prostředí jak snad až příliš luxusního Eisensteinova salónu, tak i princova zahradního sálu a věznice. Prostor doplňují vhodné volené rekvizity a části nábytku. Výpravné kostýmy Dany Haklové charakterizují postavy odpovídajícím způsobem; diskutabilní je však zdobný, leč zbytečně pochmurný oblek a knírek Prince Orlovského, a také uvěřitelnost záměny dr. Blinda s Eisensteinem, protože nedostatečně zakuklený Amir Khan má na rozdíl od Jiřího Kubíka vousy. Atmosféru dění na scéně zdařile navozuje a dokresluje světelný design Antonína Pflagera.

Pěvci podali vesměs kvalitní výkony na odpovídající úrovni. Pro Ivanu Veberovou byla Rosalinda první operetní rolí a zaslouží si za její pěvecké a herecké ztvárnění velké uznání. Zpívala plným hlasem se všemi zvládnutými výškami a své postavě propůjčila sympatickou roztěkanost, ale i noblesu. Smysl pro specifika operetního žánru potvrdila temperamentní Radka Sehnoutková v roli Adély. Svým lyrickým sopránem obsáhla všechny koloratury a dala díky svému hereckému talentu podnikavé komorné potřebnou jiskru a šarm. Gabriela von Eisenstein ztělesnil mladý člen plzeňské opery Amir Khan. Hlasově dobře disponovaný tenorista příjemně překvapil i svým hereckým projevem. Jan Hnyk jako ředitel věznice Frank dobře uplatnil svůj nosný, zvučný bas, zaujal komediálním talentem a zcela přirozeným vyzrálým herectvím. Tomáš Kořínek jako učitel zpěvu Alfréd, zcela pohlcený světem opery, zpívá různé árie jednu za druhou – i Lehára a Pucciniho! – a zdařile je kombinuje s prózou, aniž by sklouzl k přehnané parodii. Notáře dr. Falkeho ztvárnil zdařile Jakub Hliněnský.

<https://operaplus.cz/zdarily-a-kvalitne-obsazeny-netopyr-nebude-mit-nouzi-o-publikum/>

STRAUSSŮV NETOPÝR OTEVŘEL V PLZNI DOBU PO KORONAVIROVÉ VÁLCE JIŘÍ FUCHS, KLASIKAPLUS.CZ, 2. ČERVNA 2021

„Martin Otava má vzácný cit pro režijní míru, Straussův ‚hit‘ inscenuje na barevné, líbivé scéně Lukáše Kuchinky v tradičním pojetí.“

„Mladý dirigent a nový šéf opery Jiří Petrdlík nastudoval slavné dílo zřetelně poctivě, ve svižných tempech.“

„Kdo zůstane zřejmě v paměti svojí divadelní originalitou postavy ředitele věznice Franka, je pro mne basista Jevhen Šokalo.“

Opera Divadla J. K. Tyla v Plzni zahájila svoji veřejnou činnost po dlouhé době koronavirové krize, dne 30. května v budově Nového divadla, uvedením klasické operety Netopýr od Johanna Strausse. Představení hudebně nastudoval a řídil mladý šéf plzeňské opery Jiří Petrdlík. Režisérem inscenace je ředitel DJKT a režisér Martin Otava, na scéně Lukáše Kuchinky, kostýmy navrhla Dana Haklová. Světelný design zajistil osvědčený Antonín Pflager, vše v dramaturgii Zbyňka Brabce

Zásadně důležitá pro volbu formy textu jsou slova řečená plzeňským divadelním ředitelem Martinem Otavou v úvodním expozi před oponou. Nejednalo se o premiéru, nýbrž o první provedení díla před diváky! Jistě, stále ve ztížených podmínkách. Vedení divadla vymezilo v auditoriu dvě stovky míst, v souladu s nařízeními, což je méně než polovina kapacity sálu. Poprvé v životě jsem vnímal při interpretaci operety poloprázdné hlediště. Zatím jsem byl zvyklý vnímat při návštěvách operetních představení, coby typického vyššího populáru, vyprodaná auditoria. Všechno je v životě jednou poprvé... Z tohoto důvodu nevolím recenzi, která by měla následovat až po premiéře v září, ale spíše glosu k prvnímu uvedení inscenace před diváky, což je po tak dlouhé době „pandemické války“ přece jen obrovská událost! Vždyť ani za obou světových válek operní divadla nepřestala hrát pro své diváky... Délka uzavření divadel je z historického hlediska dodnes s ničím nesrovnatelná situace.

Netopýr Johanna Strausse mladšího patří od své premiéry ve Vídni roku 1874 právem ke špičce v žánru klasické operety. Johann Strauss je mistrem vídeňské operety, exceluje bohatstvím hudební invence, výbornou skladatelskou technikou. Právě opereta Netopýr vyniká svěžím, přirozeným humorem, dokáže mezi mnoha operetami zaujmout i dějově. Výstavba děje působí až neobvykle přirozeně. Netopýr je rovněž prost častého operetního sentimentu, působí věcně, svěžím situačním humorem vtipně. Pro všechny tyto aspekty hudební i divadelní je oblíben i na jevištích světových operních scén. Samozřejmě, že zejména ve Wiener Staatsoper jest Netopýr doslova hýčkaným, milovaným titulem.

Nemohu nepřipomenout při této vzácné příležitosti slavná léta samostatného operetního souboru v Plzni, který prožíval v šedesátých a sedmdesátých letech svůj vrchol pozoruhodné úrovně, představení operety byla permanentně vyprodána dlouho dopředu... Dobře si pamatuji inscenaci Netopýra ve zmíněných letech, mnohokrát viděnou, takže si dovoluji připomenout tehdejší hvězdy operetního nebe – Karla Tišnovského, Rudolfa Kutílka, Jiřího Miegla, Jaroslava Heyduka či Květu Hankovou, Marii Grafnetterovou. Kdy bude ještě možnost vzpomenout tyto výrazné divadelní osobnosti, jimž byla stylová interpretace klasických operet doslova vlastní, měly ji „pod kůží... Pro roli Alfréda si tehdy soubor operety přizval buffo tenoristu opery, znamenitého Oldřicha Černocho. Operními sólisty jsou nyní již všichni interpreti sólových partií. To má – jako vždy – své výhody a zároveň i nevýhody. Jsou operní sólisté, jimž je elegance a šarm, nutný pro realizaci operety, dán od Boha do vínku, jiní se do něho musí trošičku nutit, míra přirozenosti v komediálních situacích jim není vždy zcela vlastní. Není jejich „denním chlebem“, jako bývala pro operetní pěvce a herce výše připomenuté. Sám jsem byl překvapen, jaké mohu vnímat rozdíly v tomto aspektu ryze divadelního pohledu, neb pěvecky obstáli všichni sólisté tohoto večera velmi dobře.

Režisér Martin Otava je zkušeným matadorem na poli inscenování klasických operet, v její stylové oblasti dokázal jevištně zdařile inscenovat již řadu děl. Výborně se mu režijně dařilo i v Netopýrovi. V tomto žánru nelze experimentovat s dnes módními transformacemi děje v operním žánru, ve svatém nadšení, že se tím něčemu obzvláště pomůže... Respektive lze, ale bylo by to v případě operetního žánru absurdní a zároveň nepraktické. Martin Otava má vzácný cit pro režijní míru, Straussův „hit“ inscenuje na barevné, líbivé scé-

ně Lukáše Kuchinky v tradičním pojetí, se zřetelným důrazem na výrazově živě stavěné dialogy, do detailů promyšlené a vypracované. Snad jen scéna Frosche s Frankem mohla být v humoru spontánnější aktualizací, třeba i politického rázu, při nichž v minulosti pamatují doslova salvy smíchu z publika. Asi prožíváme dnes jinou dobu. Výborně režijně vystavěné je zejména efektní druhé dějství, kde Otava výtečně využívá všechny možnosti nepsaného i divadelního zákona kontrastu, doslova báječně je využit talentovaný baletní soubor plzeňského divadla, včetně nápadité práce se světelným designem zkušeného Antonína Pflögera.

Mladý dirigent a nový šéf opery – Jiří Petrdlík – nastudoval slavné dílo zřetelně poctivě, ve svižných tempech. Jeho dirigentské gesto je krásně čitelné (musel jsem ho sledovat z obrazovky vpravo, neb v Novém divadle dirigenta z auditoria vůbec nevidím, takže svoji „profesionální deformaci“, býti zrakem zaměřen prioritně na dirigentovo gesto, jsem měl tentokrát pohříchu omezenu). Pěvce vedl s dirigentskou jistotou, avíza měl krásně čitelná. Na premiéře jistě ještě dotáhne do větší preciznosti slavnou a kompozičně skvělou ouverturu.

Operní sólisté, zvolení pro takzvané první obsazení, se postupně zřetelně jevištně uvolňovali. Jistě není psychologicky jednoduché po tak předlouhé době vystoupit veřejně, navíc nikoliv před vyprodaným hledištěm, s publikem spíše rezervovaným, které jako by odvyklo vřejší spontánnosti v reakcích.

Naznačil jsem, že mezi sólisty, pěvecky moc dobře disponovanými, byly jevištně určité rozdíly. Za sebe si dovoluji vysoce vyzdvihnout jevištně naprosto přirozený projev Jana Ježka v roli Falkeho. Pěvecky je stále obdivuhodně svěží, plně srozumitelný, v próze doslova příkladný. Jako talent pro klasickou operetu se jeví mladý tenorista Amir Khan ve vděčné roli Eisensteina. Jeho nosný, krásně zabarvený lyrický až spinto tenor jsem ocenil loni v roli Smetanova Jeníka, rád jsem zaznamenal další přesvědčivý pěvecký i jevištní výkon. Tenorista Tomáš Kořínek je již řadu let úspěšným sólistou v Plzni, který umí spojit obory buffo a lyrický do jednoho celku, čímž se liší od jmenovaného předchůdce Oldřicha Černocho. Dnešní operní divadlo již angažmá na vyhraněný buffo obor de facto příliš nezná. Role Alfréda bude v galerii rolí pana Kořína úspěšnou kreací, jeho hlas zní kulatě, příjemně ve všech polohách, jevištní projev je i v nadsázkách této partie divadelně přirozený. Kdo zůstane zřejmě v paměti svojí divadelní originalitou postavy ředitele věznice Franka, zejména v mimice, je pro mne basista Jevhen Šokalo.

Ženské role byly svěřeny osvědčeným sólistkám plzeňského souboru. Vynikala Vanda Šípová v koloraturním partu vděčné role Adély, která se stále více během představení jevištně zřetelně uvolňovala. Přední operní sopranistka souboru – Ivana Veberová – si udělala zajímavý výlet od světa operních primadon – kam náleží i Smetanova Libuše – k partii Rosalindy. Osvědčená mezzosopranistka souboru Jana Foff Tetourová si vystříhla se zřejmou chutí roli Prince Orlovského. V menších rolích obstáli velmi dobře herecky flexibilní Jiří Kubík (Notář Blind), Dalibor Tolaš (Frosch) a Petra Šintáková v roli Idy. Velmi dobře splnil svou roli – pěveckou i jevištní – Sbor opery DJKT (sbormistr Jakub Zicha).

Pokud jsem si ponechal na závěr Balet DJKT, jeho sólisty, tak zcela záměrně. V choreografii Martina Šintáka přinesli právě baletní umělci pro mne podstatný jevištní prvek, který jsem očekával celkově ve večeru trochu víc. Totiž zřetelnou obrovskou radost z jevištního tvoření, báječnou spontaneitu, která působila až nakažlivě. Sóla baletních umělců dokázala nadchnout výrazově, doslova jako apoteóza mládí na jevišti. Bravo!

Nepochybuji, že inscenace Netopýra, vhodně, decentně amplifikována mikroporty u sólistů, čímž nikde netrpí nosnost hlasů ani důležitá srozumitelnost slova, bude mít na reprízách úspěch. Dovolím si prognózovat i velmi dobrou návštěvnost repríz per futurum. Premiéra proběhne v září letošního roku, alespoň doufejme, že dříve nedorazí třetí vlna pandemie...

Představení budou probíhat na scéně Nového divadla, tak jako toto reflektované představení, proto chci v závěru upozornit na vzácnou a obsáhlou výstavu z malířského díla Rudolfa Riedlbaucha (bratra významného skladatele Václava Riedlbaucha), rodáka z jihočeských Strakonic, v prostoru divadla. A spolu s ním rovněž na výstavu soch i kreseb Milana Váchy. Výstava v Novém divadle je rozsáhlá, stojí moc za vidění a vnímání, bude realizována do konce kalendářního roku 2021! Je určitě smysluplné vytvořit si při návštěvě Nového divadla dostatečnou časovou rezervu a nechat na sebe zapůsobit celou škálu zajímavých a vysoce originálních výtvarných děl.

<https://www.klasikaplus.cz/reflexe-2/item/5246-straussuv-netopyr-otevrel-v-plzni-dobu-po-korona-virove-valce>

NETOPÝR KONEČNĚ ŽIVĚ ALEŠ BLUMA, KLASIKAPLUS.CZ, 2. ČERVNA 2021

„Johann Strauss napsal za svého života patnáct operet. Ne všechny patřily k nejpodařenějším.“

„Na českých a moravských jevištích patří Netopýr k základnímu repertoáru většiny divadel.“

„Na konci, i přes spuštěnou oponu, byl slyšet výbuch radosti a nadšení všech účinkujících, že se první uvedení povedlo a že se konečně opět hraje.“

Deset dlouhých měsíců měla kultura covidovou pauzu. Každý soubor ji využil jinak. Ke slovu přišlo znovu domácí divadlo nebo obývací koncert. Někdo streamoval, jiný vydal CD. Všem ale chyběl kontakt s živým publikem. Chyběla ona alchymie mezi jevištěm a hledištěm, mezi umělci a posluchači. Soubory Divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni patřily k těm, které pilně zkoušely a připravovaly premiéry podle dramaturgického plánu, i když je nemohly poté uskutečnit. A tak není divu, že v okamžiku, kdy došlo i k minimálnímu rozvolnění, Plzeňané byli hned připraveni. Jen místo premiéry to bylo – první uvedení. Vracíme se k němu po včerejší glose Jiřího Fuchse ještě jednou. Oba pohledy mají jedno společné: zdůrazňují radost z návratu publika do divadel.

V neděli 30. května zazněla z jeviště Nového divadla opereta Johanna Strausse syna Netopýr. Johann Strauss napsal za svého života patnáct operet. Ne všechny patřily k nejpodařenějším. Na vině nebyla ani tak hudba, Strauss uměl napsat skvělé melodie, které publikum chytly, bohužel ne všichni libretisté byli na úrovni jeho hudby. A tak často vinou plytkého libreta, naivního děje a hloupoučkých zápletek většina jeho operet upadla během času v zapomnění. Na repertoáru se jich do současnosti objevuje pouze pět. Vedle Netopýra je to ještě Cikánský baron, Noc v Benátkách, Tisíc a jedna noc a opereta, na kterou nemocný Strauss použil svá předchozí symfonická díla a kterou za něj dokončil Theodor Müller, dirigent Divadla na Vídeňce, uváděná pod názvem Vídeňská krev (jen tak na okraj – při prvním uvedení v češtině v divadle Urania v Praze se z ní stala Pražská krev).

Netopýr je z nich daleko nejhranější a po jeho uvedení nebo nahrání sahali i ti nejrenomovanější dirigenti jako Herbert von Karajan, Robert Stolz, Karl Böhm, Nikolaus Harnoncourt, Plácido Domingo, André Previn. A je uváděna i na těch nejprestižnějších festivalech klasické hudby, jako je třeba Salcburský festival. Předehra i řada árií jsou vděčnými opusy proměnných koncertů. Opereta se dočkala i jedenácti zfilmování, v nichž čestnou roli hraje francouzsko-německá koprodukce, kterou režíroval Karel Lamač s Annou Ondrákovou v hlavní roli. Na českých a moravských jevištích patří Netopýr k základnímu repertoáru většiny divadel. Nejinak je tomu i v plzeňském divadle, kde měl premiéru pět let po svém prvním uvedení ve Vídni a od té doby se na repertoár periodicky vrací. To letošní je už osmnácté uvedení na této scéně.

Hudebně je nastudoval šéf opery DJKT Jiří Petrdlík v novém překladu ředitele divadla Martina Otavy (dialogy) a Miroslava Homolky (árie). Režie, vtipné, a přitom respektující libreto, jak je jeho dobrým a mnou aplaudovaným zvykem, se ujal Martin Otava, za asistence Michala Lieberzeita. Realistickou scénu zcela v duchu zlaté éry vídeňské operety navrhl Lukáš Kuchinka. Tomu se přizpůsobily i návrhy kostýmů Dany Haklové. Světelný design vypracoval Antonín Pflöger. Jen to poblkávání modrých reflektorů do hlediště při kankánu ve druhém dějství si mohl odpustit. Jednak to nekorelovalo se světelným designem tanečnic a tanečníků, dost to rušilo a neodpovídalo to ani osvětlení pařížských šantánů, v nichž se tančil kankán. Když už scéna a kostýmy byly přizpůsobeny zlaté éře vídeňské operety, měl se tomu přizpůsobit i světelný design. Vynikající choreografi připravil Martin Šinták. Baletní soubor DJKT se představil v tom nejlepším světle, ať už to bylo ve skupinových scénách, tak i v sólových partech. Baletní sólo ve druhém jednání v podání Aoi Hokamy a Miroslava Sudy (Povídky z Vídeňského lesa) by směle mohlo konkurovat nejlepšímu baletním pářům klasického baletu.

Kromě jedné role – Dr. Blind v podání Jiřího Kubíka, všechny ostatní role jsou alternovány. V obsazení 30. 5. se těžko hledal slabší výkon. Jedním slovem – pěvecky i herecky výborné. Ivana Veberová v roli Rosalindy, a především Vanda Šípová jako Adéla potvrdily, že jsou špičkovými sopranistkami. Lehce zvládané výšky, velmi dobré frázování, intonačně bez chyby, zvláště árie ve druhém jednání byly brilantní. Přitom jejich árie si nezadají svou pěveckou náročností a vysokým rozsahem s těmi nejnáročnějšími áriemi operními. Skladatel a libretisté nedali mnoho příležitostí ukázat její umění Petře Šintákové v roli Adély sestry Ivy. Přesto ukázala, že ono „není malých rolí“ platí i v tomto případě. V hlavní roli Eisensteina vystoupil mladý slovenský tenorista Amir Khan. Má za

sebou zatím pouze kariéru na rodném Slovensku a v Česku, jeho tenor je příjemný, zpívá lehce, a když to role vyžadovala, tak i robustně. Byl i výborně pohybově připravený, což osvědčil především v tanečních číslech. Rovněž pěvecký projev Jana Ježka v roli dr. Falkeho – Netopýra byl výborný. Jeho baryton je znělý a hutný. Jevhen Šokalo jako ředitel věznice má skvělý bas s vynikající srozumitelností. U něho bych chtěl vyzvednout i jevištní mluvu. Povinně bych poslal řadu mladých činoherců na toto představení, aby jim operní pěvec, pocházející z Ukrajiny, který neprošel studiem na českých uměleckých školách, ukázal, jak se správně na českém jevišti artikuluje... V kalhotkové roli prince Orlovského se blýskla Jana Foff Tetourová s milým a kultivovaným mezzosopránem. Svůj den zjevně neměl tak úplně Tomáš Kořínek v roli tenoristy Alfréda. Sbor divadla, připravený sbormistrem Jakubem Zichou, působil někdy až exaltovaně, ale výtečně si rozuměl se sólisty a spolu s baletem velmi představení osvěžoval. To se dá říci i o orchestru. Jen předehra se mně zdála tempově trochu pomalá a dynamicky ne zcela vyvážená. Později si to orchestr vynahradil.

Covid zasáhl i do uvedení Netopýra. Oficiálně měla být premiéra v únoru 2021. To virus znemožnil, takže předpremiéra byla 13. 2. bez diváků a diváci si ji mohli pustit na prodejním portálu GoOut 20. února 2021. První uvedení před diváky se uskutečnilo teprve nyní a oficiální premiéra bude až v nové sezóně 8. září 2021. Je to už druhá opereta v koprodukcí DJKT a Hudebního divadla Karlín. První byla Veselá vdova Franze Lehára (o které jsme psali ZDE). To samozřejmě přinutilo plzeňské divadlo respektovat některé technické požadavky. Opereta se hraje v Novém divadle, které má takřka stejné parametry jeviště, jako má Karlín. A také jsou používány mikroporty. Je to škoda, zvláště v prvním dějství zvuk nebyl perfektně vybalancovaný, po přestávce to už bylo dobré. Nakonec ani v Novém divadle není akustika na požadované výši a mikroporty tedy pomohou. Uvidíme, jak tomu napomůže předpokládaná instalace elektroakustického dozvuku.

Velké dvoupodlažní foyer Nového divadla přímo vybízelo k symbióze divadelního umění s uměním výtvarným. Vedení divadla z něj vytvořilo jednu z největších plzeňských galerií. Tradici odstartoval Rudolf Riedlbach, jediný z pěti sourozenců, který se profesionálně nevěnuje muzice, ale malířství. Spolu s ním vystavuje jeho dlouholetý soupeř, sochař Milan Vácha. Byla tak založena tradice, která jednoznačně obohatí kulturní život Plzně. I když zatím si může výstavu prohlédnout kvůli covidovým omezením pouze omezený počet lidí. Kontroly, zda návštěvník vyhovuje podmínkám stanoveným ministerstvem zdravotnictví, byly striktní. Sedělo se ob jedno sedadlo, a to i členové jedné rodiny, hlediště bylo poloprázdné. Chvilí tak trvalo, než se publikum „rozešlo“. Ale tempo představení a zjevný zápal celého souboru nakonec diváky strhly. Závěrečný aplaus už byl skutečně nadšený. A na konci, i přes spuštěnou oponu, byl slyšet výbuch radosti a nadšení všech účinkujících, že se první uvedení povedlo a že se konečně opět hraje.

<https://www.klasikaplus.cz/reflexe-2/item/5253-netopyr-konecne-zive>

NETOPÝR V PLZNI PETR NOVÁK, KLASIKAPLUS.CZ, 10. ZÁŘÍ 2021

„Silnou stránkou je režijní práce ředitele divadla Martina Otavy. Nastudování má obrovský spád, a přitom je plně zajímavých a vtipných detailů.“

„Herci se na velkém jevišti Nové scény pohybují zcela svobodně, je jim skvěle rozumět.“

„Skvěle si na jevišti počínali mladí Jakub Hliněnský jako doktor Falke, advokát, a Jan Hnyk jako ředitel věznice.“

Když jsem si v době lockdownu 20. února předplatil v rámci projektu „První řada u vás doma“ jednorázové zhlédnutí nového nastudování operety Netopýr Johanna Strausse, věděl jsem, že premiéra Divadla J. K. Tyla v Plzni v režii Martina Otavy „naživo“ bude silným zážitkem. Opera sice zazněla před diváky už 30. května, nyní ale byla zařazena do slavnostního „Týdne odložených premiér“.

Jedna z nejhranějších operet Netopýr Johanna Strausse mladšího byla poprvé v Plzni uvedena 27. prosince 1879, o pět let později, než byla premiéra ve Vídni. Od té doby prakticky nikdy na delší dobu nezmizela z repertoáru divadla. Současného nastudování se po hudební stránce ujal šéf opery Jiří Petrdlík. Silnou stránkou je režijní práce ředitele divadla Martina Otavy. Nastudování má obrovský spád, a přitom je plně zajímavých a vtipných detailů (mimo jiné herecká akce probíhající v hledišti při nutné přestavbě jeviště). Herci se na velkém jevišti Nové scény pohybují zcela svobodně, je jim skvěle rozumět. K tomu přispívá i mírné přizvučení mikroporty. Snad jedinou otázkou bych měl k pravděpodobně záměrně zvukově zatemnělému přizvučení ženské představitelky mužské role Prince Orlovského... Opereta je členěna do tří dějství, kdy první se odehrává v Eisensteinově bytě, druhé je velkou slavností u prince Orlovského, kde vynikajícím způsobem spolupracuje soubor baletu DJKT v choreografii Martina Šintáka, a třetí se odehrává ve vězení. Zde bylo v relativně strohé scéně Lukáše Kuchinky (o to více vynikl kontrast bohaté scény paláce prince Orlovského) použito také obrovské množství vtipných nápadů režie.

Všichni představitelé hlavních rolí podali skvělý výkon. Obsazení je vedle režie druhou nejsilnější stránkou inscenace. Josef Moravec, v Plzni častý host, ztvárnil herecky i pěvecky svrchovaně roli Gabriela von Eisensteina. Výborně mu sekundovala rovněž jako host přizvaná Lucie Hájková v roli jeho ženy Rosalindy. Naprosto bezprostředně, pěvecky vynikajícím způsobem působila členka opery Radka Sehnoutková v roli komorné Adély. Její sestru Idu ztvárnila bezproblémově rovněž plzeňská Petra Šintáková. Posledními hostujícími členy byli Michal Bragagnolo, který zazářil jako Alfréd, a tenorista Roman Dušek, kterému byla svěřena role sluhy Ivana. Skvěle si na jevišti počínali mladí Jakub Hliněnský jako doktor Falke, advokát, a Jan Hnyk jako ředitel věznice. Prince Orlovského ztvárnila v plzeňské inscenaci žena – Jana Foff Tetourová. Svým hereckým projevem nadchl Jan Ježek jako žalářník a postavu notáře doktora Blinda ztvárnil Jiří Kubík.

Sbor opery DJKT byl výborně připraven pod vedením Jakuba Zicha. Všichni protagonisté byli nápaditě oblečeni do kostýmů, které s ohledem na dobu vzniku díla navrhla Dana Haklová.

Orchestr po úvodních mírných nepřesnostech v souhře při předeře podal spolehlivý výkon. Dirigent Jiří Petrdlík vystihl charakter četných citací vídeňských valčíků.

V tištěném programu, který zpracoval dramaturg opery Zbyněk Brabec, najdeme život a operní tvorbu Johanna Strausse v datech, podrobný popis dějin dynastie Straussů, přiblížení okolností vzniku díla, glosy Straussových současníků, vybrané významné nahrávky díla a – jak je zvykem – i kompletní libreto, životopisy většiny umělců a fotografie z nastudování. Zbyněk Brabec také v lektorském úvodu k představení vzpomínal na své začátky působení v plzeňské opeře, které byly spjaty právě s jeho rolí v operetě Netopýr.

Plzeňské nastudování se nevymyká tradičním pojetím díla. Je okořeněno spoustou jemného humoru. Divák cítí, že všichni aktéři si svoji roli užívají a dávají do jejího ztvárnění maximum.

<https://www.klasikaplus.cz/reflexe-2/item/5850-netopyr-v-plzni>

ITALKA V ALŽÍRU

PRVNÍ UVEDENÍ 5. ČERVNA 2021 VE VELKÉM DIVADLE
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA 10. ZÁŘÍ 2021 VE VELKÉM DIVADLE

JE LIBO ALŽÍRSKOU KÁVU?
VÁCLAV BEČVÁŘ, OPERAJOURNAL.CZ, 7. ČERVNA 2021

Skoro navlas po deseti letech se vrátil na jeviště Divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni opět Gioachino Rossini. Po Turkovi v Itálii přichází na řadu v Plzni již čtvrté nastudování Italky v Alžírě (L'Italiana in Algeri) – ovšem tentokrát poprvé provedené v italštině. První uvedení před diváky (před oficiální zářijovou premiérou) se odehrálo na prknech Velkého divadla 5. června letošního roku. Návštěvníci mohli z důvodu dodržení přísných COVID – opatření bohužel naplnit zhruba jen třetinu míst a během celého představení museli mít nasazenou ochranu dýchacího ústrojí. Tato nepřijemnost byla však u většiny přítomného publika vynahrazena radostí z možnosti opět užít si živého operního představení, navíc komedie, která nabídla řadu pěkných hudebních a scénických zážitků.

Žádný jiný skladatel první poloviny 19. století nezískal rychle tak své jméno, popularitu i bohatství jako Gioachino Rossini. Na hudební scéně se objevil v čase, kdy se pomalu uzavírala tvorba jeho úspěšných předchůdců Domenica Cimarosy (1749-1801) a Giovanni Paisiella (1740-1816). Mezi svými četnými konkurenty jako byli Nicola Zingarelli, Giovanni Simone Mayr, Ferdinand Paera, Luigi Mosca či Stefano Pavesi, vynikal vysokou muzikálností, barvitostí svých partitur a i rychlostí, s jakou dokázal skládat. Svých 39 oper napsal v průběhu pouhých 19 let, ve věku 37 let pak s komponováním oper nadobro přestal. A dodnes není znám pravý důvod jeho rozhodnutí. Snaha vyhovět zadavateli a dílo včas odevzdat ho vedly k tomu, že občas sám sebe „vykrádal“, což ovšem na druhou stranu bylo pro skladatele té doby docela běžnou záležitostí, ba dokonce již dříve byly do operních kompozic vkládány i skladby jiných autorů. A tak když si třeba poslechnete předehru k jeho vážné opeře Elisabetta, regina d'Inghilterra (Elisabeth, anglická královna; 1815 Neapol) ozve se nám důvěrně známá skladba – předehra k populárnímu Lazebníku sevillskému (1816) – ta ovšem do Lazebníka byla „importována“ neboli „ukradena“ právě z Elisabetty.

I Italku v Alžírě složil Rossini na již jednou použité libreto Angela Anelliho pro benátské divadlo Teatro San Benedetto (premiérováno 22.5. 1813) za pouhých 27 dní, což ovšem nic nebralo na velké hudební nápaditosti a doslova jiskřivosti partitury. Interpretace Rossiniho je v současné době na vrcholných scénách záležitostí pěvecké specializace. O odkaz G. Rossiniho pečlivě dbá např. proslulý letní festival ve skladatelově rodišti v italském Pesaru, který podporuje vznik kritických vydání jeho děl a ty pak hraje. Od roku 1990 se přidal i skromnější festival v německém

Bad Wildbad, který rovněž systematicky uvádí díla Rossiniho a jeho současníků. Na tento festival pravidelně zajíždějí hrát členové orchestru Národního divadla v Brně – a jeho produkce jsou již řadu let pravidelně dokumentovány na CD nebo DVD (na labelu NAXOS).

Plzeňská Italka je režijním debutem Jakuba Hliněnského, který je s plzeňskou operu již řadu let pevně spjat jako asistent režie, a i jako pěvec (baryton), který úspěšně vystoupil v řadě děl operetního i operního žánru včetně obtížné titulní role Monteverdiho Orfea. Na HAMU vedle končího studia režie rovněž stále zdokonaluje svoje umění pěvecké interpretace.

Hliněnský nás svým způsobem zpracování Rossiniho buffy věrně zasazeným do orientu někde na přelomu 18. a 19. století trochu zavádí do inscenační praxe šedesátých až sedmdesátých let minulého století, což je vzhledem k umělcově mládí překvapivé, na druhou stranu jeho režijní postupy mohou najít příznivou odezvu u konzervativnějšího publika. Opticky vnějškově půvabné (ale dost tmavé) prostředí harému (scénografie a světelný design Aleše Valáška) přeplyne nepřeborným množstvím různorodého nábytku a detailních rekvizit, jejichž neustálé posouvání a přestavování občas ruší plynulý tok představení a svazuje hereckou akci protagonistů. Velká část účinkujících je zaměstnána servírováním nebo pitím kávy, které postupně ztrácejí svůj počáteční vtíp a hromadí se šálky na scéně (bez zjevné katarze tohoto režijního nápadu) začínají překážet. Hliněnský na jednu stranu prokazuje dobrou schopnost citlivě vést jednotlivé postavy, úspěšně mezi nimi rozehrát interakci, ale zároveň jako by nevěřil síle jejich umělecké výpovědi – jejich samostatně spolehlivě fungující jevištní akce nezřídka doplňuje, vlastně nadbytečně ilustruje tanečními čísly (choreografie Martin Šinták). Speciálně některé výstupy dámské části baletního souboru „se šátečky“ doslova „vypávají“ představení, zaplňují již tak plnou scénu, a přitom žádnou přidanou hodnotu nepředstavují. Taneční choreografie nemá ani žádnou mimořádnou osobitost či styl. Naopak důslednější pohybovou spoluprací by si zasloužily některé (toporně působící) akce pánského sboru či často se opakující unifikovaná gesta představitelů dvou stěžejních partů – Donny Isabellly a Mustafy. Funkční kostýmy (rovněž Aleše Valáška) nepostrádají nápaditostí a vizuální atraktivností, ale jako i v případě scény stejného tvůrce platí – méně by možná posloužilo více. Isabella by si pro svůj vstup zasloužila více „sexy“ kostým, který by podpořil její nesnadnou hereckou akci.

Orchestr opery DJKT podal při prvním provedení opery před diváky velmi slušný výkon, dirigent Jiří Štrunc spolehlivě řídil představení v rámci možností, které má orchestrální těleso, které se na Rossiniho hudbu nijak zvlášť nespecializuje.

Hrát Rossiniho Italku v Alžírě si může dovolit jen soubor, který má prvotřídní Donnu Isabellu do hlavního ženského partu opery – a takovou premiérová Michaela Zajmi bezesporu je. Její měkký, dobře posazený mezzosoprán příjemného tónu nárokuje roli vyhovuje, její koloratura zní uvolněně a elegantní způsob jejího přednesu včetně výrazu je velkou předností představení. Po herecké stránce se Zajmi vydařil skvělý nástup s „Cruda sorte“ a první setkání s Mustafou, scény s Lindorem naopak trpí rozpačitostí. Zajmi se setkává s velkou rossiniovskou postavou ve správnou dobu své kariéry a své budoucí diváky určitě potěší, pokud se jí podaří v průběhu dalších repríz svůj celý výkon během večera ještě vygradovat, čehož jsme o prvním večeru zatím svědky úplně nebyli.

Ve světě není určitě mnoho zpěváků, kteří po těžkých verdiovských partech mohou svůj hlas vylehčit, zeštíhlit a ozdobit jej koloraturou. Barytonista Pavel Klečka v tomhle ohledu příjemně překvapil svojí schopností se zcela odlišnému rossiniovskému stylu alespoň přiblížit. Lépe mu vycházela kantabilní místa než rychlé koloraturní běhy a celkově herecky si roli užíval. Tomáš Kořínek s náročným a vysoko položeným partem Lindora zápasil s o poznání horším výsledkem, což asi předurčilo i jeho jistou nervozitu a strnulost, ovlivňující i jeho hereckou akci, ale celkově předvedl kultivovaný výkon. Jiří Hájek vytvořil Isabellina přítele Taddea se zralostí pěveckého projevu, i po herecké stránce mu postava vyšla přesvědčivě a zaujal svojí spontánností a přirozeností. Poctivě odvedla svoji práci Ivana Šaková v menší úloze Zulmy a Zuzana Kopřivová (Elvíra) zaujala svým zvonivým dobře se nesoucím sopránem, který zvláště vynikl v úchvatném septetu hlavních postav na konci prvního jednání. V menší mužské úloze Halyho, velitele korzárů se objevil Jevhen Šokalo.

Rossiniho Italka po dlouhých měsících absence kontaktu diváka s živým divadlem znamenala opravdovou vzpruhu, potěšení a velkou naději, že se vděčný plzeňský divák už bude potkávat s milovaným divadlem už snad zase pravidelně...

<http://operajournal.cz/2021/06/je-libo-alzirskou-kavu>

„TADDEO IN ALGERI“ – ROSSINI V PLZNI PODRUHÉ
VÁCLAV BEČVÁŘ, OPERAJOURNAL.CZ, 14. ČERVNA 2021

Druhé představení nového komického operního titulu Italka v Alžiru na operní scéně DJKT přineslo kompaktnější divadelní zážitek než při prvním uvedení. Hra orchestru DJKT (pod vedením dirigenta Jiřího Štrunce) sice trpěla drobnými nepřesnostmi (zejména v první části večera – v sekci dechových nástrojů), ale jinak se účinkujícím podařilo vybudovat most mezi hledištěm a jevištěm a během představení se z publika několikrát ozval cenný smích i spontánní aplaus po velkých áriích. Velkou zásluhu na tom určitě mělo výborné sehrání celého ansámblu v režii Jakuba Hliněnského.

Alternantkou Michaely Zajmi v titulní roli byla místní Jana Piorecká, která Isabellou dosáhla dalšího významného úspěchu na své dráze sólové pěvkyně. Její Italka zaujme především herecky, srší ženskostí a dokonale ovládá umění manipulace. Její drobné gesto rukou a úsměv napoví mnoho o vztahu s Lindorem či koketně vytvořeným záhybem dlouhé sukně v mžiku ovládne Mustafovu žádostivost. Vlastní pěvecká dispozice umělkyně nedosahuje úrovně scénického zvládnutí role, i když pro splnění nároků nesnadného hudebního partu udělala jistě maximum.

Lindorem druhého představení byl rovněž herecky tvárný Daniel Matoušek, který upoutal pěkným pohyblivým hlasem ve střední poloze, barevně odlišné a úzce znějící výšky ovšem zatím vytváří pod tlakem. Již podruhé vstoupil do inscenace Pavel Klečka a hodnocení jeho Mustafy z prvního představení lze jen potvrdit. Opravdu nadprůměrný a komplexní výkon byl k vidění na plzeňském jevišti v pátek 11. června opravdu jen jeden, a to barytonisty Pavola Kubáně v roli Taddea. Perfektně zvládnutá italská dikce, úžasný výraz, krásný ohebný a pevný hlas a k tomu dokonalé hraní = interpretace na jedničku. Takového představitele bychom si přáli vidět na jevišti DJKT co nejčastěji. V menších rolích se velmi dobře uplatnily Lucie Kaňková (Elvíra), Petra Vondrová (Zulma) a Michael Kubečka (Haly).

<http://operajournal.cz/2021/06/taddeo-in-algeri-rossini-v-plzni-podruhe/>

PO PRVNÍM UVEDENÍ KONEČNĚ PREMIÉRA. ITALKA V ALŽÍRU A V PLZNI
ALEŠ BLUMA, KLASIKAPLUS.CZ, 15. ZÁŘÍ 2021

„Gioacchino Rossini chrlil dvě opery ročně, v jednom roce jich dokonce složil pět.“

„Jakub Hliněnský, ač příslušník mladé generace, Rossiniho operu režijně pojal velmi realisticky, ba přímo klasicky.“

„Jana Piorecká jako Isabella předvedla herecký výkon hodný špičkové činoherní herečky.“

Covid nám přináší situace takřka kařkovské. Po staletí byla premiéra prvním uvedením díla. Ne tak v době covidové. Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni zkoušelo a připravovalo inscenace i v době, kdy byla divadla zavřená. Nazkoušené inscenace se hromadily, vše bylo připravené, jen představení v nedohlednu. A tak když restriktce umožnily hrát aspoň před částečně naplněným hledištěm, divadlo toho využilo a odehrálo pár představení jako takzvaná první uvedení. Na Italku v Alžiru se dostalo 5. 6. v prvním obsazení a 11. 6. v druhém obsazení. S novou sezónou a s novým uvolněním došlo i na Týden premiér. V něm konečně i na oficiální premiéru Italky v Alžiru ve Velkém divadle 10. září 2021.

Málokterý skladatel pracoval tak rychle jako Gioacchino Rossini. Chrlil dvě opery ročně, v jednom roce jich dokonce složil pět. Celkem jich za devatenáct let napsal devětatřicet. Velmi rychle získal slávu, stal se velkou celebritou, jak dneska říkáme, a kromě popularity se zabezpečil i finančně. V sedmatřiceti letech ho to přestalo bavit a na čtvrtstoletí se odmlčel. V Paříži objížděl lahůdkářství a trhy a ve své vile v Passy kuchtil. A tak kromě oper nám zanechal přes desítku receptů, stejně skvělých jako jeho hudba. Z desítek receptů zůstává na jídelním lístku michelinských restaurací Tournedos Rossini, které navíc není jeho vynálezem, ze skoro čtyřicítky oper na repertoáru divadel trvale zůstávají tři – nesmrtelný Lazebník sevillský, Popelka a Italka v Alžiru. Ostatní opery se uvádějí sporadicky, ať už to je Turek v Itálii (v Plzni 2011), Cesta do Remeše (v roce 1999 ji v Praze uvedla Göteborgská opera v režii Davida Radoka), Straka zlodějka (Moravské divadlo Olomouc 2009), Vilém Tell (Opava 1953), Signor Kartáč (České Budějovice 1958), Příležitost dělá zloděje (České Budějovice 2016). Některé ouvertury žijí svým životem, uváděné samostatně jako koncertní díla. Plzeňské divadlo uvedlo Italku v Alžiru zatím třikrát poměrně ve značných rozestupech – 1936, 1953 a 1977. Po čtyřiačtyřiceti letech tedy přichází s historicky čtvrtým nastudováním, tentokrát v italském originále.

Světovou premiéru měla Italka v Alžiru v benátském Teatro San Benedetto 22. května 1813. Tuto operu buffu zkomponoval Rossini za neuvěřitelných dvacet sedm dní. Libreto mu napsal dvorní libretista operního domu La Scala v Miláně Angelo Anelli. Anelli patřil k nejúspěšnějším libretistům své doby, na jeho libreto komponovali opery takoví skladatelé, jako byl Domenico Cimarosa, Niccolò Antonio Zingarelli, Giuseppe Gazzaniga. Dokonce i náš František Josef Dusík. Zajímavé je, že – podobně jako Rossiniho – i Anelliho psaní libret, kterých za svůj život vytvořil jedenačtyřicet, přestalo bavit, po devatenácti letech literární činnosti opustil La Scalu a habilitoval se jako docent soudního řádu na právnické fakultě university v Pavii. Poněvadž Anelli, opět podobně jako Rossini opery, psal dvě libreta ročně, potřeboval náměty, a tak velmi často sahal po námětech ze skutečného života. Ač se to zdá neuvěřitelné, libreto Italky v Alžiru je založeno na skutečném příběhu Italky Antoinetty Frapolli-Suiny, která byla roku 1805 unesena a prodána do harému alžírského beje Mustafy. Po třech letech se vrátila do Itálie, ale až do konce svého života odmítala o tom, co prožila v Alžiru, mluvit. Asi to bylo daleko méně veselé, než je libreto opery.

Inscenovat Rossiniho opery není jednoduché. Rossini je výrazným a snad posledním představitelem italského belcanta a vyžaduje k tomu patřičně připravené pěvce. Ne každý to uzpívá. Na druhou stranu ovšem dává pěvcům mimořádnou příležitost ukázat perfektní techniku a hlasovou průpravu. Každý šéf opery si musí rozmyslet, zda to jeho soubor zvládne. Před podobným rozhodováním stál i šéf opery Divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni Jiří Petrdlík. Premiéra ukázala, že se neměl čeho bát.

Režii svěřil velmi mladému Jakubu Hliněnskému, který je stále ještě studentem prvního ročníku magisterského studia režie na HAMU. Ač příslušník mladé generace, Rossiniho operu režijně pojal velmi realisticky, ba přímo klasicky. Jediným režijním výstřelkem byly všudypřítomné šálky kávy, až si člověk říká, zda se nejedná o nějaký zakuklený sponzor. A také baletní vložky (choreografie Martin Šinták), které někdy byly ústrojně (odalisky obveselující sultána), jindy ovšem zcela nadbytečné (při dialogu Mustafy a Lindora). Realistickou režii podporovala i realistická scéna Aleše Valáška, který mimo to navrhl i kostýmy a projekci. Zvláště na kostýmu hlavní hrdinky si nechal Valášek záležet. Jevištní horizont vypadal jako perokresby z 19. století a pěkně doplňoval realistické kulisy. Světelný design je dílem

Jakuba Sloupa. Škoda jen, že někdy se reflektory střelily o pár minutek později, než měly.

Operu hudebně nastudoval Jiří Štrunc, dirigentské taktovky se při premiéře ujal Jiří Petrdlík. Orchester hrál v dobré formě, zvuk byl kompaktní, sóla dobře provedená, možná by prospěla trocha lehkosti, je to přece jen opera buffa!

„Italka z Alžiru stojí na výkonu představitelky hlavní role. Jana Piorecká jako Isabella předvedla herecký výkon hodný špičkové činoherní herečky. Její koketerie, jemný i ironický úsměv, pomrkávání, gesta rukou, to byl výraz vysoké ženskosti, která ovládla nejen Mustafu, ale zcela jistě i hlediště. V nelehké roli zněl její mezzosoprán hladce, koloraturami prošla bez chyby, všechny obtížnosti zvládala dobře. Isabella bude jistě patřit k jejím prestižním rolím. Baryton Mustafy Pavla Klečky bylo radost poslouchat. Je krásně hutný a přitom zpěvný, kantabilní místa mu vycházela velmi dobře, u koloratur bylo vidět, že to přece jenom není jeho každodenní chleba. Tomáš Kořínek měl smůlu. Těsně před představením měl náhlou indispozici, a když se nepodařilo sehnat zázrak, aby zachránil premiéru, i s touto indispozicí zpíval. To se projevilo hned v první Lindorově kavatině *Languir per una bella*, ale jak představení pokračovalo, přece jenom se jeho hlas zlepšoval, i když s vysoce položenými tóny měl stále potíže. Doufejme, že si tím, že zachránil představení, nepoškodil hlas, o tenory je nouze. Jiří Hájek, ač baryton, si zazpíval basovou roli Taddea. Dobře intonoval, záludnosti partu zvládl jak pěvecky, tak herecky. Lucie Kaňková uplatnila svůj lyrický soprán v roli Elvíry, Mustafovy ženy. Zvláště ve *strettě* na konci prvního jednání *Che intrighi* její hlas skutečně doslova zvonil. Menší role – velitele alžírských korzárů Halyho zpíval Jevhen Šokalo a Zulmu, důvěrníci bejovy manželky, Ivana Šaková. Sbor divadla připravil Jakub Zicha, který při představení doprovázel recitativy na cembalo.

Rossini patří k těm skladatelům, kteří dokáží přitáhnout posluchače. Přesto nebylo divadlo vyprodáno a obecenstvo se dlouho rozehrávalo. Závěrečný potlesk to aspoň trochu spravil.

<https://www.klasikaplus.cz/reflexe-2/item/5894-po-prvnim-uvedeni-konecne-premiera-italka-v-alziru-a-v-plzni>

MY FAIR LADY

PRVNÍ UVEDENÍ 11. ČERVNA 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA 11. ZÁŘÍ 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ

NEODOLATELNÁ MY FAIR LADY ŠMRNCNUTÁ PLZEŇŠTINOU
ZDOBÍ JEVIŠTĚ ZÁPADOČESKÉ METROPOLE
BARBORA BITTNEROVÁ, INFORMUJ.CZ, 23. ČERVNA 2021

Kdo ještě neviděl některé z českých uvedení *My Fair Lady*, jako kdyby nebyl. Muzikál, za kterým stojí Alan Jay Lerner a Frederick Loewe, totiž na českých divadelních prknech doslova zdomácněl. Dosud se uskutečnilo celkem 33 tuzemských verzí této světoznámé inscenace. Ta nejnovější nyní odstartovala v Plzni, kam se neodolatelná Líza Doolittlová vrací již počtvrté.

Děj muzikálu pravděpodobně není nutné příliš detailně představovat. Notoricky známý příběh čerpá inspiraci ze hry George Bernarda Shawa *Pygmalion*. Vypráví o prostořeké prodejce květin Líze Doolittleové, které se ujme mrzutý a do sebe zahleděný profesor lingvistiky Henry Higgins, aby z ní vytvořil krásnou a kultivovanou dámu. Jejich společnou cestu, která rozhodně není procházkou růžovým sadem, doprovází svižná hudba v Plzni hrána živým orchestrem a písničky, které si už dávno dobyly srdce muzikálových nadšenců.

Přestože se *My Fair Lady* může zdát jako sázka na jistotu, v Plzni nenechali nic náhodě a z populárního námětu se rozhodli vytěžit maximum. Pochvalu zaslouží zejména obsazení – výborná Charlotte Režná je v roli Lízy Doolittleové prostě náramná. Je jí plně jeviště, je hlasitá, drzá a sebevědomá. Přestože je děj muzikálu situován do Anglie stejně jako originál, do svého svérázného „jazyka lůzy“ vtiskla prvky plzeňštiny s naprostou samozřejmostí. Jejím pravým opakem je pak upjatý a sebestředný Henry Higgins, kterého ztvárnil přímo šéf plzeňské muzikálové scény Lumír Olšovský.

Ústřední dvojici se základní rysy svých charakterů podařilo vystihnout výborně. Funguje mezi nimi dobrá chemie, která se projevuje zejména v první části hry, kdy se Higgins snaží zkotřit temperament svérázné Lízy. Romantická linka sice trochu pokulhává, nicméně ji plně kompenzuje vztah Lízy s paní Higginsovou, Henryho matkou, kterou hraje Milena Steinmasslová v alternaci s Monikou Švábovou. Jejich spiklenectví dodává druhé polovině muzikálu šťávu.

Režné a Olšovskému pak zdárně sekundují i další herci – Roman Krebs v roli Plukovníka Pickeringa, Martin Otava jako Lízín otec Alfred, Martin Holec jako Lízín obdivovatel Freddy Eynsford-Hill či Stanislava Topinková Fořtová v roli paní Pearceové. Šmrnc dodává inscenaci množství doprovodných zpěváků a tanečníků. Tvůrčí tým v čele s režisérem Markem Němcem oblékl herce do dobových kostýmů a připravil pro ně krásné kulisy. Pochvalu si zaslouží zakomponování živého orchestru do některých scén i po vizuální stránce. O hudební nastudování plzeňské My Fair Lady se postaral Pavel Kantořík. Dirigenty orchestru jsou Dalibor Bárta a Pavel Kantořík.

„My Fair Lady je mnoha lety ověřené představení, kterého se však Divadlo J. K. Tyla chopilo opravdu svědomitě a nabídlo inscenaci s výraznými hereckými výkony, při které se člověk pobaví i odpočine.“ Poprvé se veřejnosti představila v pátek 11. června 2021.

<https://www.informuji.cz/clanky/8766-neodolatelna-my-fair-lady-smrncnuta-plzenstinou-zdobi-jeviste-zapadoceske-metropole/>

DVA Z BRNA, JEDEN Z PLZNĚ
JOSEF HERMAN, DIVADELNÍ NOVINY, 21. ZÁŘÍ 2021

V Plzni už také přenášeli premiéru klasického muzikálu My Fair Lady a divákům inscenaci nabízeli od června. Především je skvělé hudební nastudování, orchestr hrál brilantně a v ansámblech (Náš profesor Higgins aj.) byl zřetelně slyšet každý hlas, absolutně přesně vše sezpíváno a klobouk dolů samozřejmě i před nazvučením, tohle se slychává málokdy. Soubor je tu spolehlivý, ale trochu mu chybí punc osobností. Charlotte Režné do vskutku precizní Elízy Doolittleové chybí dramatičtější hlas se spolehlivějšími výškami, ale je okouzující, až do konce však zůstává jedním Popelkou, co se opravdu prosadit neumí. A nechce – mimochodem jako kdyby tohle Shaw napsal přímo do debat o MeToo, případně jako příspěvek k událostem na DAMU, a moudře, podle mého. Lumír Olšovský hraje odporně sebestředného Higginse, tím víc prostoru si vytvořil k závěru inscenace, kdy velkému dítěti uteče jeho hračka a on jen zoufale volá matku. Kdysi jsem ocenil tohle místo v provedení Ladislava Županiče, a konečně jsem se znovu dočkal. Režisér Marek Němec tak úplně nectí tradici a poetiku klasických muzikálů, hraje se na zjednodušené scéně, po pravdě ne moc logicky využívané, s překážejícími schody, a Němec, jak jen může, obohacuje dění různými vtipky, drsnými vtipy až kameňáky. Prozrazovat by bylo na škodu. My Fair Lady tím trochu zhrubla, ale nakonec proč ne, lidé se bavili královsky a musím říct, že jsem byl také nadměru spokojený.

NĚCO SHNILÉHO! (SOMETHING ROTTEN!)

PRVNÍ UVEDENÍ 19. ČERVNA 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA 9. ZÁŘÍ 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ

NĚCO SHNILÉHO! V PLZEŇSKÉM DIVADLE ASPIRUJE NA MUZIKÁLOVÝ HIT ROKU
BARBORA BITTNEROVÁ, INFORMUJ.CZ, 27. ČERVNA 2021

Divadlo J. K. Tyla uvedlo muzikál, který má ambici stát se muzikálovým hitem roku. Vsadilo na inscenaci Něco shnilého!, jež nabízí na západočeském jevišti skutečně broadwayskou show se vším všudy.

Pomalou se stává pravidlem, že se za kvalitním muzikálem vyjíždí mimo Prahu. A Plzeň by mohla být pro mnohé jasnou volbou. Muzikálová scéna Divadla J. K. Tyla uvedla v posledních letech výrazné kusy, jako jsou inscenace Elisabeth, Billy Elliot či Green Day's American Idiot. Nyní představila dílo, které má ambici stát se muzikálovým hitem roku 2021. Muzikál Něco shnilého! uvádí jako první divadlo v České republice a druhé v celé Evropě. Západočeskou metropoli předběhlo pouze Švédsko.

Nápad na muzikál Něco shnilého! dostali bratři Karey a Wayne Kirkpatrickovi již v 90. letech minulého století. Od té doby jej promýšleli a v roce 2010 začali intenzivní práci. Ke spolupráci si přizvali jednoho z nejznámějších britských komediografů a scénáristů Johna O'Farrella. Výsledek jejich spolupráce byl natolik přesvědčivý, že producenti netrvali ani na tradičních zkušebních uvedeních mimo New York a rovnou muzikál předvedli slavně Broadwayi. Premiéra se uskutečnila v roce 2015 a úspěch se dostavil okamžitě. Tvůrčí tým si vysloužil hned 10 nominací na prestižní cenu Tony. Proměnit se však podařilo jen jednu.

Muzikál přenáší diváky do období anglické renesance přelomu 16. a 17. století. Nick Prcka, nepříliš úspěšný dramatik, se snaží předčít slávu svého mnohonásobně známějšího kolegy Williama Shakespeara. Pořád se mu však nedaří přijít na námět, který by autora Romea a Julie sesadil z trůnu středověkého showbyznysu. Rozhodne se proto obrátit na věštce. Co bude největším trhákem let budoucích? Inscenace, kde se nejen mluví, ale rovněž zpívá! Prcka tak začne připravovat historicky první muzikál.

Libreto muzikálu je napsáno skutečně geniálně. Mísí alžbětinský i současný svět, ale díky postavě Věštce to nepůsobí rušivě, naopak to přináší neskutečné množství vtipných momentů. Inscenace je poctou muzikálovému žánru, ale nevdá jí si z něj vystřelit. V textech i písních se objevuje mnoho slovních i melodických odkazů na nejrůznější muzikály. Nechybí Jesus Christ Superstar, Bídníci, Elisabeth, Fantom opery, My Fair Lady, Evita a mnoho dalších. Podobně je to s úryvky z her Williama Shakespeara. V muzikálu nechybí části z Hamleta, Romea a Julie či Kupce Benátského. Záleží na divákovi a jeho vlastním rozhledu ve světě muzikálů či klasiky.

Tohle vše se podařilo muzikálovému souboru Divadla J. K. Tyla v inscenaci zachovat. O překlad se zasloužili Lumír Olšovský a Pavel Bár, Olšovský se chopil rovněž režie a Bár dramaturgie inscenace. O hudební nastudování se postaral Dalibor Bárta. Rozmanitou hudbu nejrůznějších žánrů hraje, jak už je v Plzni tradicí, živý orchestr. Dirigent se dokonce místy sám zapojuje do děje, i když jen velmi krátce. Nechybí ani originální texty a skvělé herecké výkony, mezi kterými dominují Jozef Hruškoci v roli Nicka Prcky, Martin Holec jako jeho bratr Higel, Dušan Kraus v roli Shakespeara a Lukáš Ondruš jako věstec Nostradamus.

Herecké obsazení doplňuje rozsáhlá company, která má v této inscenaci velmi důležitou roli a je vytěžována de facto od prvního tónu až po závěrečnou děkovačku. Hra je plná excelentních tanečních čísel choreografky Ivany Hannichové i výrazných vizuálních momentů, o které se starají zejména nápadité kulisy a krásné dobové i moderní kostýmy. Přestože se inscenace nebere vůbec vážně, jedná se o náročný kus, za kterým stojí spousta dřiny. Plzni se však tato sázka vyplatila. Na svém jevišti nechala vzniknout skutečně broadwayskou show, kterou česká divadla umí jen výjimečně.

Člověk se u muzikálu, který byl poprvé uveden před veřejností 19. června 2021, odreaguje a zasměje, až mu tečou slzy. Při hledání co největšího počtu nářeků na jiná divadelní a literární díla se pobaví, nicméně není podmínkou být muzikálový znalec. Něco shnilého! má co nabídnout a nestojí jen na odkazu svých slavnějších předchůdců. Jedinečná kombinace humoru, tanečních a pěveckých čísel a nápaditého libreta z něj dělá hit, který by neměl být opomenut.

<https://www.informuji.cz/clanky/8773-neco-shnileho-v-plzenskem-divadle-aspiruje-na-muzikalovy-hit-roku/>

NEAPOLSKÁ CHOROBA

PRVNÍ UVEDENÍ 25. ČERVNA 2021 VE VELKÉM DIVADLE
SLAVNOSTNÍ PREMIÉRA 8. ZÁŘÍ 2021 VE VELKÉM DIVADLE

KOMENTÁŘ TOMÁŠA KLVAŇU: NEAPOLSKÁ CHOROBA DEMOKRACIE
TOMÁŠ KLVAŇA, TÝŽDEŇ, 12. ZÁŘÍ 2021

V Plzni měla premiéru divadelní hra Karla Steigerwalda Neapolská choroba v režii Břetislava Rychlíka. Hra vznikla v roce 1984 a je zarážející, jak moc se vyslovuje ke dnešku. Věta jedné z postav o tom, že líp už bylo v době, kdy jsme na to zlepšení čekali, je dnes pomalu legendární.

Naše společnosti, v nichž je sotva vylíhlé kuře liberální demokracie v existenčním ohrožení, se politicky odvíjejí ve dvou rovinách, rovině reality a její reflexe. Velká většina občanů a voličů je v důsledku postmoderního rozbití informačního prostoru zmatená propagandou, dezinformacemi a informačním chaosem. Ztratila se v rovině reflexe a realita jí uniká. Dalo by se napsat, že jsme chytli novou mutaci blbosti. Museli bychom však přiznat, že jsme blbci, a tak si raději vypůjčíme od klasika termín neapolská nemoc. Ve Steigerwaldově hře onemocní komoří akutním průjmem, ale protože je vyloučené, aby měl nejvyšší představitel tak přizemní problém, sám sebe diagnostikuje coby trpícího pohlavní chorobou zvanou neapolská a sám také doktorům nadiktuje způsob léčby. Logicky to nedopadne dobře.

Výsledkem naší neapolské nemoci demokracie je, že například v Česku, které se za pár týdnů chystá k parlamentním volbám, je na čele průzkumů veřejného mínění strana premiéra Babiše, která je odpovědná za nezvládnutí pandemie a za tisíce zbytečně mrtvých. Jenže přiznat si něco takového si český elektorát evidentně není schopný. Řekl bych, že kromě blbosti je v tom i dávka morální otrlosti a lhostejnosti k osudu bližního.

Řada intelektuálů dělá tu chybu, že se na demokracii dívá jako na jakési završení politických snažení. V teologii bychom řekli, že ji vnímá eschatologicky. Jakmile demokracii dosáhneme, je pro ně totéž, co bytí – nemusíme o ní nijak pochybovat. Přitom demokracie je spíš jen demokratické konání, a když takto konat přestaneme, demokracie zmizí.

Demokracie musí mít výsledky, o nichž jsou lidé přesvědčeni, že jsou víceméně spravedlivé a jejich životy zlepšují. Neapolská nemoc našich demokracií spočívá v neschopnosti účinné reflexe toho, co se opravdu děje. Třeba v Česku se opozici nedaří popsat realitu tak, aby tomu popisu většina lidí rozuměla. Proto hrozí pokračování vlády, která jako první v polistopadovém českém vývoji systematicky pracuje na oslabování demokracie.

Rychlík se Steigerwaldem mají na takový druh úzkosti až geniální nos. A to není dobrá zpráva.

<https://www.tyzden.sk/komentare/76653/komentar-tomasa-klvanu-neapolska-choroba-demokracie/>

SPOLEČNOST JE NEMOCNÁ – A STEIGERWALDOVA NEAPOLSKÁ CHOROBA ZŮSTÁVÁ AKTUÁLNÍ

MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 17. ZÁŘÍ 2021

Hra Neapolská choroba od Karla Steigerwalda, která silně rezonovala na sklonku komunistické éry, se dočkala svého prvního porevolučního uvedení. V plzeňském Divadle J. K. Tyla ji režíroval Břetislav Rychlík.

Karel Steigerwald (*1945) tuhle postapokalyptickou grotesku napsal v roce 1984. Poprvé se dostala na jeviště o čtyři roky později v režii Ivana Rajmonta; role komořího se tehdy zhostil Leoš Suchařípa. Text, odrážející atmosféru strachu, lži a podlézání mocipánům, se vzápětí dočkal inscenací v Chebu a v Brně. Pak už se v ČR Neapolská choroba nehrála. (Pravda, roku 1996 ji uvedl Ivan Rajmont ve Slovenském národním divadle.)

Nyní po titulu sáhli režisér Břetislav Rychlík s dramaturgem Zdeňkem Janálem a po koronavirovém odkládání ji uvedli (nejprve před prázdninami v předpremiéře, a s plnou slávou nyní, 8. září) na jevišti Velkého divadla v Plzni. Je zajímavé sledovat, kolik aktuálnosti v textu zůstává. A nejsou to pouze narážky na mast z netopýrů a nedostatek zdravotnických pomůcek, jejichž podobnost s realitou dneška je nakonec spíše úsměvná... Steigerwaldův bezmála čtyři desetiletí starý text je i nadále trefnou satirou, oplývající inteligentním humorem, i když pár škrťů by mu přece jen slušelo, což by do plzeňské inscenace vneslo více dynamiky.

Stačí mít správné kalhoty

Neapolská choroba se odehrává kdesi v budoucnosti, po bližně neurčené katastrofě. Na zanedbanou lesní kliniku se přijíždí léčit komoří, rozuměj velké zvíře z hradu. Protože mu jeho neduh nepřípadá dostatečně důstojný, sám si diagnostikuje interesantní pohlavní chorobu – vždyť přijít k něčemu takovému v jeho věku, to je obdivuhodné! Kdo se však odváží vyslovit, že komoří trpí prachobyčejným průjmem? A co dělat, když léčba „neapolské choroby“ je se stavem pacienta v kontraindikaci?

Ačkoliv textu nechybí ironie a nadhled, můžeme na něj pohlížet jako na svého druhu sociologickou studii. Na troskách rozkládající se civilizace se totiž odehrává i rozklad morální. Na pozadí vyhocené situace jako bychom všechny charakterové nedostatky viděli pod lupou: srabáctví, hloupost, prospěchářství a ohnuté hřbety v této hře bují stejně, jako všudypřítomný prales. Ve Steigerwaldově utopii společnost ztratila vymoženosti civilizace, nezná elektřinu, tužku nebo léky. Zato mechanismy moci v ní fungují stejně. Postavy hry jsou vlastně modelovými charaktery, které se se stavem věcí snaží různě vyrovnat. Někteří chtějí vytěžit co nejvíc pro sebe, jiní se ho snaží změnit, jenže jim chybí vůle. Situace je bezvýchodná.

Ředitel nemocnice Werner a jeho pomocník Knappe se v honbě za vlastním prospěchem neštítí žádných prostředků. Jen částečně na hru mocipánů přistupují manželé Zdravý a Zdravá, kteří si všemožná potvrzení a razítka obstarávají pomocí úplatků. Mezi všemi vybočuje Schlizout, který se jako jediný snaží pacienty léčit. Dokonce tajně studuje v lékařských knihách, i když knihy jsou v oné totalitní zemi nedostatkové, a hlavně zakázané. A jako jediný se Schlizout chystá říct komořímu pravdu. Nakonec to nedokáže, přesto je zlikvidován – hrdina tedy umírá, aniž by se stal hrdinou.

A pak je tu Představitel, obdařený schopností zorientovat se v každé době. Za bývalého režimu si žil tak dobře, že mu prdelky krásných slečen splývaly s obličejí potentátů z četných konferencí a rautů. Na scénu sice přišel jako vandrák, ovšem kalhoty zděděné po komořím jej zase vyvihnou mezi vládnoucí „elitu“.

Vyladěný soubor

Plzeňská inscenace disponuje několika superlativy a jedním z nich jsou perfektní herecké výkony všech zúčastněných. Břetislav Rychlík, který ve zdejší činohře pracoval poprvé, si se souborem porozuměl. Hvězdou inscenace je Pavel Pavlovský v roli Komořího – uvadajícího potentáta, vládce vzešlého z lůzy, který nahání strach a je směšný zároveň.

Asi první velkou příležitost od svého příchodu do souboru dostal Zdeněk Hruška coby ředitel kliniky Werner. Zvládl všechny polohy od krutého šéfa, podlézavého prospěcháře, přes vystrašenou nicku. Svůj komediální potenciál skvěle využil Jan Malěř jako Knappe, nejprve Wernerův pomocník, pak zrádce. Jako vždy přesný byl výkon Jany Kubátové jako Zdravé; dojemné jsou třeba její útky z reality (čekání na dávno mrtvého syna nebo neschopnost přijmout smrt manžela). Překvapila i hostující Anežka Šťastná jako Schlizoutova milá Laura, čistá a nezkažená, zároveň odhodlaná. Působivá je scéna Martina Černého, představující rozpadlý Žižkův pomník na pražském Vítkově. Narušená socha koně je umístěna na točně a umožňuje plynulé změny scén, hlava Žižky se válí opodál. Zdařilé jsou rovněž kostýmy Markéty Sládečkové, která postavila do kontrastu otrhanost a ušmudlanost se zlatým oblekem Komořího. Autor scénické hudby Petr Hromádka cituje z prezidentské fanfáry nebo husitského chorálu. Vše dohromady navozuje pocit totálního rozpadu.

Ta budoucnost tu už je?

Autor psal hru jako vizi o tom, co (z)bude po vládě komunismu. Vlastně nevím, zda ona postkomunistická budoucnost nastala právě teď, anebo by se mělo hrát s aktuálním akcentem spíše o tom, jaký svinčik zbuduje po vládě stávající. Každopádně trefně zní replika jedné z postav, konkrétně Zdravé: „Odkakživa jsem si myslela, jednou bude líp, a najednou vidím, že líp už bylo tenkrát, když jsme na to zlepšení teprve čekali.“

Text, který byl v době svého vzniku podobenstvím o totalitě, zvůli moci a všudypřítomném strachu, má tedy co říct i dnes. I nyní jímá mnoho z nás pocit zmaru. Téma hledání pravdy zůstává živé. Navíc motiv katastrofy má teď také ekologický přesah (líbila se mi narážka v podobě PET lahví, které Zdravá neustále rozstřihávala a přetvářela na různé ozdoby nebo nástroje). Stručně: plzeňská inscenace Neapolské choroby je poctivě udělané divadlo. S důrazem na text, herecké výkony, vizuální složku.

<https://art.ceskatelevize.cz/inside/spolecnost-je-nemocna-a-steigerwaldova-neapolska-choroba-zustava-aktualni-RgWHh>

VĚC MAKROPULOS

PREMIÉRA 16. ŘÍJNA 2021 VE VELKÉM DIVADLE

ON-LINE PŘENOS POLOSCÉNICKÉ VERZE 15. KVĚTNA 2021

OPERNÍ PANORAMA HELENY HAVLÍKOVÉ (318) – POLOSCÉNICKÁ
INTERNETOVÁ VĚC MAKROPULOS Z PLZNĚ

HELENA HAVLÍKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 30. KVĚTNA 2021

Plzeňské Divadlo J. K. Tyla zprostředkovalo divákům svou novou operní inscenaci Věc Makropulos Leoše Janáčka v hudebním nastudování Norberta Baxy a v režii Martina Otavy prostřednictvím internetu jen v poloscénické verzi.

- Jen poloscénické provedení
- Vyrovnané obsazení
- Velmi dobrá zvuková kvalita přenosu

Na covidové uzavření hledišť pro diváky, kdy ale operní soubory zkoušet mohou, reagují naše divadla podobně jako řada zahraničních divadel – předvádějí výsledky své práce prostřednictvím televize nebo internetu. Takto jsme už viděli z Národního divadla Verdiho Rigoletta nebo Mozartova Dona Giovanniho, z Ostravy Pucciniho Toscu, z Brna Čajkovského Evžena Oněgina a Nabucca, z Olomouce Beethovenova Fidelia.

K těmto přenosům se nyní přidala i plzeňská opera, a to v rámci seriálu První řada u vás doma. Divadlo J. K. Tyla tuto formu kontaktu s diváky spustilo už v únoru a nabízí každou sobotu představení některého ze svých souborů – nové premiéry, ale i repertoárové tituly činohry, operety, respektive muzikálu, a nyní tedy i opery. Kromě Věci Makropulos opera takto zprostředkovala dětskou verzi Mozartovy Kouzelné flétny pod titulem Papageno v kouzelném lese a podle dosavadních informací chystá stream své inscenace Carmen (5.–6. června 2021) a Prodané nevěsty (25.–27. června 2021). Diváci mají možnost se zaregistrovat a za poplatek (v případě Věci Makropulos to bylo 100,- Kč) získat online přístup k záznamu inscenace, která byla nahrána bez přítomnosti publika.

Jen poloscénické provedení

Původně se měla premiéra Věci Makropulos uskutečnit v listopadu loňského roku. A bylo překvapivé, že v Plzni, s tak dlouhou historií operního souboru, tato Janáčkova opera dosud nezazněla. S dalším a dalším prodlužováním koronavirového divadelního lockdownu byla inscenace nakonec zaznamenána jen v poloscénické podobě, jakkoli je připravená v kompletní podobě. Ředitel plzeňského divadla a režisér inscenace Martin Otava to zdůvodňoval protie-

pidemickými nařízeními zejména ve vztahu k orchestru. Aby měli hráči mezi sebou rozestupy, nejsou v orchestřišti, ale sedí na jevišti v jeho zadní části. A inscenace se odehrává v úzkém prostoru před orchestrem se základními dekoracemi a projekcemi na zadní horizont. [...] Zůstal základní mobiliář ve stylu doby děje, tedy 20. let 19. století: pro první jednání interiér advokátní kanceláře s konferenčním stolem, dvěma koženými křesly a pracovním stolem, na kterém je telefon a poházené složky se spisy. Pro druhé jednání, které se odehrává v zákulisí divadla, stačilo křeslo či spíše trůn na vyvýšeném pódiu uprostřed, kde operní diva přijímá své „návštěvy“ jako královna, a v průběhu děje pak bylo doplněno rudé sofa a stůl se zrcadlem navozujícím atmosféru divadelní šatny. Pro třetí jednání je v centru velká pohovka v apartmánu Emilie Marty, na kterou ve finále, po 337 letech života, konečně padá umírající Elina Makropulos.

Vyrovnané obsazení

Titulní roli Emilie Marty svěřili v Plzni zkušené sopranistce Ivaně Veberové. Patří už řadu let k oporám plzeňské opery a vytvořila zde více než třicet postav od Smetanovy Jitky v Daliborovi nebo Pucciniho Liu v Turandot přes Antonii v Hoffmannových povídkách po mladodramatické role, které jsou její doménou – Mařenka, Rusalka, Julie, Jenůfa, Verdiho Desdemona i Aida, Ponchielliho Gioconda, Pucciniho Tosca, Čileova Adriana Lecouvreur. Pěvecky obsáhla part Emilie Marty v prostoru Velkého plzeňského divadla svým pevným plným sopránem s jistotou, při pojetí role akcentovala spíše sebevědomí adorované zpěvačky než znepokojivou uhrančivou dráždivost této ženy, která si cynicky podmaňuje své okolí, ač sama uštvána marným hledáním smyslu nekončícího života a současně strachem ze smrti. Počkejme, až bude mít Ivana Veberová příležitost předvést Emilii Marty v regulérní inscenaci.

Nezvyklé byly jasně barevné kostýmy Dany Haklové, které sice stříhem odpovídaly módě 20. let s obleky a fraky pro pány – ovšem nikoli v kombinaci černé a bílé, ale ve výrazných barvách včetně bot a různých klobouků. V převládajícím pološeru odlišné barvy kostýmů nakonec výrazně napomáhaly identifikaci mužských postav. A v omezených poloscénického provedení vedle zvládnutí pěveckých partů stoupl význam gestiky a mimiky, kterou režisér Martin Otava vedl po logice příběhu i charakterů postav.

Červený oblek charakterizoval Vítka v suverénním pěveckém podání Tomáše Kořínka jako levicově smýšlejícího „občana“, ale i příčinlivého solitátora a starostlivého otce dcery Kristy. Ta ve žlutých šatech byla se svítivě mladistvým sopránem Zuzany Kopřivové rázná adeptka sólového zpěvu – a to nejen ve vztahu k nedočkavému nápadníkovi Jankovi, ale i vůči starodávnému receptu s formulí nesmrtnosti, který bez zaváhání spálí. Janek v jasně zeleném obleku v podání tenoristy Amira Khana spojoval roztouženost mládí se submisivitou vůči otci. A režisér Martin Otava posílil Jankovu motivaci k sebevraždě tím, že ho nechal ze skrytu přihlížet tomu, jak Emilie svede jeho otce, barona Pruse, který se chtivě vrhne do jejího výstřihu. Barytonista Jiří Kubík byl jako Prus v modrém, se špacírkou a cylindrem, postihl baronovu šlechtickou uhlazenost i pohrdání nad sebou samým, když se kodexu šlechty zpronevěřil a za milostnou noc s Emilií Marty vydá obálku s receptem. Vedle Prusovy noblesy byl jeho sok ve sporu o dědictví – Albert Gregor v tyrkysovém obleku, v podání tenoristy Philippa Castagnera horkokrevný prudce vznětlivý mladík – při plně zvládnutém pěveckém partu. A role Hauka-Šendorfa v tenorovém buffo oboru je typově přesnou postavou pro Jana Ježka, který ho nezredukoval na „idiota“, za kterého se označuje, ale do záblesku probuzené paměti vložil sílu autentického dávného prožitku milostného vzplanutí k Emilií Marty v podobě Španělky Eugenie Montes. Do vyrovnaného obsazení patřili i František Zahradníček jako noblesní advokát Kolenatý, Strojník Jana Hnyka a Ivana Šaková v roli Poklízečky. U všech zaslouží ocenění výborná deklamace – v této vskutku mnohomluvné opeře s líčnými právní podstaty sporu bylo rozumět každému slovu.

Velmi dobrá zvuková kvalita přenosu

Svá představení divadlo natáčí ve spolupráci s Fakultou umění a designu Ladislava Sutnara na Západočeské univerzitě. Po zvukové stránce lze záznam hodnotit jako velmi zdařilý, se zachycením plasticity barev sólových výkonů i orchestru, který se podařilo vyvážit vůči zpěvákům tak, že je nepřekrýval. Vyzněly také výrazové kontrasty, které opeře vtiskl dirigent Norbert Baxa. S velkou přesvědčivostí z konverzačního spěchu dialogů vygradoval dramaticky „akční“ scény, scény eskalujících vášní a zároveň poskytl prostor těm několika málo okamžikům vroucnosti, ale i ironické šířivosti – až do apoteózy očistného konce. Ne že by z komplikované Janáčkovy partitury vše zaznělo zcela přesně, ale podstatně bylo Baxovo dramatické uchopení celkového výrazu.

<https://operaplus.cz/operni-panorama-heleny-havlikove-318-poloscenicka-internetova-vec-makropulos-z-plzne/?pa=1>

IVANA VEBEROVÁ ZÁŘÍ JAKO EMILIA MARTY
DAVID CHALOUPEK, OPERAJOURNAL.CZ, 18. ŘÍJNA 2021

Soubor plzeňské opery jako podzimní premiéru připravil poprvé v historii této scény inscenaci Janáčkovy opery Věc Makropulos. Na přerušované přípravě inscenace, zkoušené již od května 2020, se sešli Norbert Baxa jako tvůrce hudebního nastudování, Martin Otava jako režisér, Daniel Dvořák jako scénograf a návrhářka kostýmů Dana Haklová. Dynamické a efektní inscenaci vévodí výkon sopránistky plzeňského souboru Ivany Veberové.

Čapkova i Janáčkova Věc Makropulos jsou divadelní tituly, které lze interpretovat i inscenovat v širokém výkladovém a žánrovém rozsahu – od konverzační komedie se závěrečnou morální katarzí (jak zamýšlel Karel Čapek), přes detektivně-fantaskní příběh, expresionistické drama, existenciální tragédii, tragickou grotesku až k makabrálnímu kabaretu (jak nám to předvedl Robert Wilson). Janáčkovo zhudebnění tehdy činoherní novinky s jistým zhuťnutím textu poněkud otupilo razanci a vtípnost některých konverzačních situací činohry, především replik více než třístaleté pěvkyně. Navíc skladatel, člověk i umělec hluboké empatie a soucitu, titulní hrdinku více polidštil. V operní verzi divák hluboce soucítí s hrdinkou, která nese svůj kříž skoronesmrtelnosti. Věc Makropulos přináší stále vysoce nosné téma, které i s rozvojem biotechnologií, vždy bude klást tutéž otázku – jaká je cena života a případně nesmrtelnosti? Hra i opera jsou možným morálním diskurzem k této otázce. Takřka každý divák činohry i opery si pokládá otázku, zda by spálil recept na elixír mládí či nikoliv. Právě v individuální odpovědi zaznívá síla zvoleného tématu. Věc Makropulos také bez větších textových výkladů tematizuje genderový rozpor procházející dějinami. Věčná žena obletovaná trubci, kteří se v jejím životě střídají, a stále jsou k ní nepoučitelně přitahováni přes smrtelné nebezpečí, které tato žena přináší. Janáčkova opera patří nejen pro svou až mystickou tragičnost hlavní hrdinky právem k dnes nejčastěji inscenovaným dílům české opery na zahraničních jevištích, což dokazuje nadčasovost a nadlokálnost tématu i působivost Janáčkova zhudebnění.

Plzeňští inscenátoři se vydali cestou bez stylového a žánrového experimentu, tedy formou přehledného vyprávění příběhu Eliny Makropulos a jejích dalších identit. Režisér Martin Otava se spolehl na vydatnou pomoc scénických poznámek Karla Čapka i skladatele, a tak dosáhl realistického rozehrání vztahů. Určité styčné plochy nacházíme i s nedávnou inscenací tohoto titulu z režisérské dílny Roberta Carsena. Zásadní podporou Otavovy koncepce se stala výrazná scénografie, obrazy z videoprojekcí a promítání fotografických koláží většinou na tři symetricky umístěné panely na jevišti. Ve shodě se zvolenými rychlými tempy orchestru inscenace působí vysoce dynamicky a opticky atraktivně. Scénická vizualita (v některých případech i návrhy kostýmů Emilie Marty) je orientována na Kašíkovo legendární televizní zpracování této opery z roku 1966, ale také o deset let starší inscenaci Národního divadla také v režii Václava Kašíka a s výpravou Františka Trösterera. Scénograf Daniel Dvořák zúročil hlubokou znalost scénografické estetiky padesátých a šedesátých let, především dvou výrazných osobností české scénografie – právě Františka Trösterera a Josefa Svobody. Učinil tak imaginativní silou rychle střídáných převážně černobílých obrazů (často s více či méně výraznou symbolikou), které vytváří okamžité asociace v mysli diváka. Ve třetím dějství užil pak dnes již značně rozšířenou technikou stage cam. Převážně černobílou scénografií orientovanou jak na meziválečné interiéry, tak nezbytné křeslo ve druhé dějství, doplnily ještě ve třetím dějství designové odkazy na estetiku Wiener Werkstätte. Zaslouženou pozornost budí videoprojekce a promítané fotokoláže (Petr Hloušek), jež jsou v harmonickém souladu se světelným designem (Antonín Pflieger). Zcela jinak přistoupila k řešení kostýmování Dana Haklová. Každá postava nese kostým v jednotné barvě všech částí (od klobouku až po obuv). Jedná se o velmi výrazné barvy komiksových až neonových tónů. Výjimku tvoří kostýmy pro Emilii Marty, vedené pro tuto postavu v symbolizující rovině černá – šedá – bílá. Snaha vytvořit na černo-šedo-černé scéně výrazné barevné skvrny se sice návrhářce kostýmů zdařila. Ale zda volba této barevné škály nebude působit na běžného diváka spíše jako samoúčelné experimentování, než cílené zvolení barev nesoucích určité charakteristiky jednotlivých postav zůstává po premiéře zatím nezodpovězeno.... a ani autor tohoto textu zatím nenalezl klíč k případné symbolice barev. Celek tak upomene na nákladnou filmovou adaptaci komiksu Dick Tracy režiséra Warrena Beattyho z roku 1990, kdy každá postava má přidělenou jedinou barvu kostýmu v rámci ireálného příběhu.

Výkony všech sólistů vynikají kvalitním nastudováním, přesvědčivou srozumitelností slova a velkým zaujetím při ztvárnování svěřených úkolů. Herecky výrazně a vokálně jistotou působil především František Zahradníček jako Doktor Kolenatý. U Philippa Castagnera (Albert Gregor) ve vokálním vyznění poněkud rušilo nečekané vibrato a cizí přízvuk, který působí cizorodě v rámci celku. Přesto tenorista dal postavě působivý herecký rozměr psychicky labilního až neurastenického mladého muže. Tomáš Kořínek v roli solicitátora Vítka zdařile osciloval mezi charakterní a směšnou polohou této postavy. Další tenorista Amir Khan byl znevýhodněn svým fyzickým typem, těžko slučitel-

ným s představou nesmělého panice, navíc byl režijně veden v přehnaném pohybu na jevišti, který ve výsledku postavu spíše karikoval, než dokresloval. Barytonista Jiří Kubík pěvecky i herecky spolehlivě odvedl roli zralého bonvivána Jaroslava Pruse. Bohužel zcela chyběla ambivalence vztahu silné erotické přitažlivosti a zároveň nenávisti k Emilii Marty. Velmi slabá interakce obou postav vyznění této klíčové mužské postavy silně oslabovala. Velmi kvalitně byly obsazeny i epizodní postavy. Jan Hnyk (Strojník) by si zasloužil větší part a Ivana Šaková (Poklížečka) svou charakterizaci na malé ploše připomněla, že pokud byla tato opera v Plzni nastudována dříve, hlavní postavu by s největší pravděpodobností ztvárnila právě tato zkušená pěvkyně. Ve vděčné roli Hauk-Šendorfa zaujal Jan Ježek. Byla jen škoda, že jeho první výstup s Emilií je režijně zbytečně situován směrem do publika, nikoliv jako interakce dvou bývalých milenců, kteří se znovupoznávají po půl století. V postavě operní adeptky Kristy Zuzana Kopřivová záhy překonala počáteční nejistotu a vytvořila zajímavý vokálně-herecký portrét na menší ploše, kterou tento part představuje. Režijně u postavy ale překotně působilo závěrečné vyvrcholení příběhu – pálení receptu elixíru, jež vyznělo bez patřičné gradace.

Základní oporou a středobodem inscenace zůstává komplexní výkon Ivany Veberové, skutečné primadony plzeňské opery. Tato zpěvačka vytvořila na plzeňské scéně řadu přesvědčivých postav v lyrickém, lyricko-dramatickém i mladodramatickém oboru, ale dramatická sopránová role Emilie Marty je bezesporu dosavadním vrcholem její kariéry. Vokálně ji part maximálně vyhovuje, její výkon je vybaven velmi jistými vysokými tóny tvořenými bez jakékoli námahy a celkovou hlasovou přesvědčivostí. Pěvkyně výrazně pracuje s výrazovými polohami a promyšleným frázováním konverzačních replik, kdy mnohdy dosahuje až činoherní srozumitelnosti a přesvědčivosti. Rolí má vypracovanou detailně představitelsky co do mimiky, pohybu i herecké akce. Ne příliš jí pomáhá kostým s vlečkou ve 2. dějství, který neustále vyžaduje pozornost při chůzi, a tak zbytečně pěvkyni svazuje. Vhodnější, slušivější a zároveň představitelsky pohodlnější kostýmy, tedy především pro 1. a 2. dějství, by jistě ještě prohloubily dojem z jejího výkonu a posílily by vyznění postavy. Jediným mankem v hereckém pojetí Ivany Veberové je jakýsi nedostatek „primadonství“ v jejím projevu, který v této roli výrazně kodifikovala například Marie Podvalová. Přes tuto malou výtku zůstává její výkon hodný nejvyššího obdivu a diváckého i odborného ocenění.

Inteligentní a vitální nastudování dirigenta Norberta Baxy přináší rychlá, nicméně diferencovaná tempa v odpovídající dramatickosti a janáčkovském umění hudební zkratky. Výkon orchestru je dopracován do detailu, jen o premiérovém večeru rušilo několik výpadků v souhře žesťů. Kvalitně působila souhra mezi orchestrem a sólisty a celkový výkon při provedení nesnadné partitury přesvědčuje o úrovni a kvalitě orchestru. To se tak úplně nedá říci o krátkém vystoupení Pánského sboru DJKT za scénou v závěru třetího dějství, které vyznělo matně a nesoustředěně.

Plzeňská Věc Makropulos patří k nejlepším a nejvyrovnanějším místním operním inscenacím poslední dekády. Hudebně kvalitní, vizuálně dynamickou a celkově divácky přitažlivou inscenaci umocňuje mimořádně soustředěný výkon hlavní představitelky Ivany Veberové jako Emilie Marty.

<http://operajournal.cz/2021/10/ivana-veberova-zari-jako-emilia-marty/>

VĚC MAKROPULOS POPRVÉ V PLZNI GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 18. ŘÍJNA 2021

V sobotu 16. října 2021 uvedlo Divadlo J. K. Tyla v Plzni poprvé na svém jevišti premiéru Janáčkovy opery Věc Makropulos. V hlavní roli se představila opora plzeňské opery Ivana Veberová.

Divadlo J. K. Tyla v Plzni uvádělo v minulosti díla Leoše Janáčka pravidelně. Během minulých sezón tu byly provedeny jeho opery Z mrtvého domu (1969), několikrát Káťa Kabanová (naposledy 1998), Liška Bystrouška (naposledy 2004) a především Její pastorkyňa. Poslední inscenace této opery z března 2008 byla také dosud posledním inscenováním Janáčkovy opery v Plzni. Nastudovány byly v minulosti také Lašské tance (1972 ve složeném baletním večeru) a před třemi lety Zápisník zmizelého ve scénické podobě. Nyní byla vůbec poprvé v historii Divadla J. K. Tyla na repertoár zařazena i Věc Makropulos, kterou Leoš Janáček napsal podle jedné z nejúspěšnějších her Karla Čapka. Nová inscenace, která vznikla v koprodukcí s Theater Erfurt, měla premiéru v sobotu 16. listopadu ve Velkém divadle. Hudebně dílo nastudoval šéfdirigent opery Norbert Baxa, režisoval ředitel DJKT Martin Otava.

Hra Karla Čapka, kterou autor sám charakterizoval jako komedii, měla premiéru 21. listopadu 1922 v Městském divadle na Vinohradech v Praze. Originálně zpracované téma zabývající se otázkou nesmrtelnosti, práva člověka prodlužovat si život, ale i celospolečenskými problémy vyplývajícími z případné dlouhověkosti, v sobě nese celou řadu filosofických a etických přesahů.

Do staletého právního sporu o milionový majetek zasáhne náhle a zdánlivě bezdůvodně operní diva Emilia Marty. Zná překvapivě podrobnosti případu, díky ní jsou objeveny zásadní důkazy a zdá se, že spor bude rozhodnut. Jenže Emilia Marty hraje svoji hru. Touží po jediném – získat dávný pergamen s receptem na kouzelný nápoj nesmrtelnosti z doby Rudolfa II., který objevil její otec a jež jako mladá dívka vypila, a tak si prodloužila život o tři sta let. Teď tato lhůta končí a ona se bojí smrti. Čapková hra, ač pojednává o tak náročném až drásavém tématu, je plna humoru a laskavé satiry, jak je pro něj typické. „V této knížce se líčí dlouhověkost jako stav velmi málo ideální, a dokonce velmi málo žádoucí. Těžko říci, jestli je to správné, nedostává se bohužel vlastní zkušenosti. V této komedii jsem měl v úmyslu říci lidem něco útěšného a optimistického. Nevím, je-li optimistické tvrdit, že žít šedesát let je špatné, ale žít tři sta let dobré, myslím jen, že prohlásit šedesátiletý (průměrně) život za přiměřený a dosti dobrý není zrovna zločinným pesimismem. Dejme tomu říci, že jednou v budoucnosti nebude nemoci ani bídy a dřiny není tak nadobro špatný a zatracený a má něco nesmírně cenného, to je – co vlastně? Pesimismus? Myslím, že ne,“ napsal Karel Čapek v předmluvě ke své hře. Leoš Janáček téma fascinovalo a prosil Karla Čapka o svolení hru převést na operní jeviště. Karel Čapek váhal. Nedomníval se, že jeho látka plná dialogů, v zásadě nepoetická, je vhodná pro operu. Dlouho se rozmyšlel, než svolil. Nakonec souhlasil a dal skladateli dokonce volnou ruku. Leoš Janáček si mohl s předlohou tedy naložit podle svého. Jeho opera nemá týž charakter, jako Čapková hra. Janáček soustředil pozornost na psychologii hlavní hrdinky, této krásné, ale vnitřně vyhaslé ženy, po tři sta letech života už prakticky neschopné skutečného hlubokého citu, unavené životem, ale děsící se smrti. „Krasavice 300 let stará – a věčně mladá – ale jen vyhořelý cit! Brr! Chladná jak led! O takové napíše operu! ... Ale udělám ji teplejší, aby lidé s ní měli soucit. Já se do ní ještě zamiluju,“ napsal v dopise Kamile Stösslové Leoš Janáček. Komedii jeho opera rozhodně není – nese v sobě tragickou pečeť. V Čapkově hře Emilia Marty na konci neumírá, zatímco Janáček ji zemřít nechá. Jeho dílo však nemá rysy velkého operního dramatu, zůstává operou ryze konverzační, i když s vypjatými dramatickými momenty.

V letech 2013–2017 mělo velmi zdařilou inscenaci Čapkovy činohry na svém repertoáru plzeňské divadlo Dialog v režii Jakuba Zindulky, a tak se Plzeňanům nabízí uvedením její operní podoby i docela zajímavé srovnání. Původně se měla Janáčková Věc Makropulos v DJKT hrát už v listopadu loňského roku. Ale došlo ke zhoršení epidemiologické situace a zpřísnění opatření proti covidu. Premiéra byla nejprve odložena a následně dočasně zrušena. Letos 15.–16. května, v době stále uzavřených veřejných prostor, uvedlo divadlo prostřednictvím internetu její streamovaný záznam v rámci svého projektu První řada u vás doma. Jednalo se však jen o poloscénickou verzi, důvodem byla nutnost dodržení protiepidemických nařízení ve vztahu k orchestru – tedy zajištění základních rozestupů. Hráči tehdy seděli v zadní části jeviště, inscenace se odehrávala v prostoru před orchestrem jen s nejnútnejšími dekoracemi a projekcemi na zadním horizontu. Až nyní se tedy tak dlouho chystanou premiéru podařilo uskutečnit.

Norbert Baxa ve svém hudebním nastudování vsadil od počátku na dramatickosti a exaltovanost hudebního vyjádření typickou spíše pro velká dramatická operní díla než pro Janáčkovu konverzační operu. Plasticky a sugestivně vy-

zněla především předehera, kde mohl technicky výborně disponovaný operní orchestr prokázat zřetelně své kvality. Příkladná byla souhra mezi orchestrem a pěvci, navíc ani v silně exponovaných místech orchestr pěvce nepřekrýval. Pěvci v souladu s hudebním nastudováním pojalí své postavy dramaticky, s minimálním parlandem, místy zpěv dokonce zbytečně sklouzával ke křičenému slovu. Provedení partů by prospěla větší míra lehkosti právě v dialogích a konverzaci. Srozumitelnost zpívaného textu byla na premiéře až na několik míst málo zřetelná, výjimkami byli Jan Ježek a Jan Hnyk. Zbytečně tak uniklo i těch několik vtipných čapkovských slovních obrátů, které Janáček v prvním dějství opery ponechal.

Do hlavní role byla bez alternace obsazena opora plzeňské opery Ivana Veberová. Že pro hudbu Leoše Janáčka má cit, prokázala již jako Jenůfa v Její pastorkyňi. Před premiérou hovořila sopranistka o tom, že má sice výhodu velkého počtu zkoušek, ale naopak nemůže získat od inscenace odstup a podívat se na ni a svou případnou alternantku jako divák. O to větší ocenění si její výkon zaslouží. Zpívala s obdivuhodným nasazením a hlasem vyrovnaným v celém rozsahu, ovšem patrně vlivem žádané exaltovanosti projevu se zbytečně ostrými výškami. Byla přesvědčivá i po výrazové stránce – elegantní žena zdařile manipulující svým okolím, uvnitř však šířaná prázdnotou a strachem z nevyhnutelného konce. Vlivem přehnaného vyjadřování emocí byl výkon kanadského tenoristy Philippa Castagnera v roli Alberta Gregora pěvecky nevyrovnaný, navíc mu nebylo rozumět téměř nic. Hrál i zpíval sice jako o život, ale přesto mu chyběla potřebná rozhodnost a vnitřní uchopení role odmítaného nápadníka Emilie. Jaroslava Pruse, druhého aktéra sporu a jednu z tragických postav tohoto příběhu, ztvárnil rozvázně zkušený Jiří Kubík. František Zahradníček byl jako doktor Kolenatý přesvědčivý herecky, jeho sonorní hlas však zněl málo plasticky. Tomáš Kořínek svým lahodným tenorem vytvořil přesvědčivě mladistvého solicitátora Vítka. Jeho dceru Kristinu, mladičkou adeptku operního zpěvu, ztvárnila talentovaná Zuzana Kopřivová, k adekvátní interpretaci Janáčka jistě ještě získá časem zkušenosti. Prusovu synu Jankovi propůjčil svůj znělý hlas a mladickou přemrštěnou horlivost Amir Khan. Hauk-Šendorf – věkem sešlý, soucit budící muž, který poznává v Emilii svou nejdejší lásku, však v Plzni staře a pomateně vůbec nepůsobí. Jan Ježek je na scéně rozhodným elegantem plným elánu, což nekoresponduje s charakterem postavy ani s pointou jeho role v závěru hry. U Ivany Šakové jako Poklízečky nebylo možné neslyšet intonační nejistotu. Jan Hnyk byl hlasově i výrazově plně přesvědčivým Strojníkem, a i v této drobné roli vytvořil na jevišti žádoucí figuru. Podobně jako Jana Piorecká v roli Komorné. Lékaře ztvárnil Viktor Bezkorovaniny. Pánský sbor zněl kvalitně ze zdařilé nahrávky (sbormistr Jakub Zicha).

Insenačně režisér Martin Otava respektuje Janáčkovu operu i dobu jejího vzniku. Pěvce vede podobně jako hudební nastudování k dramatickosti celkového projevu a velkým, silným gestům. Herecké akce jsou přesvědčivě vypracovány a korespondují s hudbou. Inscenace je ovšem od Janáčkovy reálné civilnosti posunuta blíže k velkoopernosti a způsobem inscenování k oblasti symbolismu a surrealismu. Při předeherě je na jeviště v několika plánech promítána za přítomnosti Emilie Marty sugestivní futuristická projekce točícího se pražského orloje i míst, jimiž ve svém životě hrdinka opery prošla. Je však působivá natolik, že odvádí pozornost od hudby a dostává se do prvního plánu. Scéně Daniela Dvořáka dominuje v prvním dějství mohutné schodiště v advokátní kanceláři, atmosféru dotvářejí náročné projekce Petra Hlouška a světelný design Antonína Pfliegera. V druhém a třetím dějství měnicích se projekcí přibývá až nad míru a přistupuje i v současnosti hojně využívaný efekt kamery snímající detaily tváře pěvců, jež jsou promítány na plochy na jevišti. Je už toho všeho ale příliš mnoho – jako bychom se náhle ocitli před televizní obrazovkou, kouzlo imaginace a živého divadla mizí. [...] V každém případě je uvedení Věci Makropulos v Plzni událostí a významným dramaturgickým počinem. Dosud se tato Janáčková opera hrála v tuzemsku zprvu jen na našich třech největších scénách – po Brně v pražském Národním divadle a v Ostravě. Z dalších scén ji později uvedlo pouze divadlo v Olomouci. A nyní má svoji Věc Makropulos i Plzeň. Hrála se před plným hledištěm, které odměnilo účinkující i tvůrce dlouhým aplausem.

<https://operaplus.cz/vec-makropulos-poprve-v-plzni/>

VĚC MAKROPULOS POPRVÉ V PLZNI JIŘÍ FUCHS, KLASIKAPLUS.CZ, 19. ŘÍJNA 2021

„Nastudování je neobyčejně poctivé, zažité dlouhou dobou od plánované premiéry a realizací poloscénické verze v online projektu.“

„Nevídá se často, aby operní pěvci v náročném konverzačním charakteru díla zvládali výraz naprosto s nadhledem, bez pohledů na dirigenta, s výraznou, vypracovanou mimikou.“

„Paní Veberová zvládla Elinu Makropulos v pěveckém uchopení výborně, v tónu barevně a prostorově nosně.“

Den 16. října 2021 bude zapsán zlatým písmem do historie plzeňského divadla. Ač to je neuvěřitelné, opravdu až v tento den spatřila světlo světa v krásném Velkém divadle J. K. Tyla v Plzni jedna z vrcholných oper Leoše Janáčka, psychologicky a dramaticky soustředěná Věc Makropulos (premiéra v Brně 1926, poté v Praze 1928). V režii ředitele DJKT Martina Otavy, v hudebním nastudování šéfdirigenta operního souboru Norberta Baxy, na scéně Daniela Dvořáka, v kostýmech navržených Danou Haklovou, s osvědčeným světelným designem Antonína Pfliegera, s videoprojekcemi Petra Hlouška. Pro titulní roli má plzeňská opera jednu protagonistku – Ivanu Veberovou. Všechny ostatní role jsou alternovány. Je třeba připomenout, že operu bylo možno zhlédnout v poloscénické verzi v rámci online projektu První řada u Vás doma. Ve stejném obsazení, které se etablovalo na první premiéře, k níž směřuje tato reflexe.

Proč se za mnoho desetiletí nikdo z významných operních šéfů v Plzni neodhodlal nastudovat osmý, předposlední Janáčkův operní titul, je mi dodnes záhadou. Upozorňoval jsem na tento fakt již předchozí operní šéfy plzeňské opery. Ani takový typický dramaturgický avantgardista, jakým byl Bohumír Liška a jeho silné preference moderní hudby, neuvedl Věc Makropulos, ač ostatní Janáčkovy tituly provedl hudebně výborně. Poté totéž Karel Vašata, Věc Makropulos nikdy nezařadil. A schopnou představitelku této role měli oba – Věru Vlčkovou. Jednu z vůbec nejlepších mnou slyšených Libuší, Milad, Kostelníček... Podstata zřejmě tkví v komplikovanosti samotného námětu Karla Čapka, který sám psal Janáčkově, aby si vzal jiný podobný námět, nebo ten jeho zpracoval volněji, protože řešená složitá právní kauza jest moc obtížná na porozumění i pro činohru, natož pro operu, kde přece jen bývá slovům hůře rozumět... Zajímavé, jaký nechtěný doklad nám Čapek zanechal o svém vnímání srozumitelnosti v opeře. Ostatně nebyl přítomen ani na premiéře. Ona kauza – čili jakýsi zázračný elixír života – „věc Makropulos“ – je pro jevištní ztvárnění obtížná. Není to svět Její pastorkyně ani Káti Kabanové s jejich folklorními stylizacemi. Toto dílo, rozvržené do třech dějství – nepoetická advokátní kancelář, poté obraz v divadelním zákulisí, třetí v hotelovém pokoji – nemá typickou poezii jmenovaných děl, námět je na první pohled pro operu poněkud komplikovaný v dané právní kauze, v tom tuším příčinu váhavosti nesporných šéfovských osobností, které Věc Makropulos, kupodivu, nikdy nezařadily do svých dramaturgií.

Opera spatřila svět v prosinci 1926 v Brně, pod taktovkou Františka Neumanna, Praha ji uvedla až dva roky poté v nastudování Otakara Ostrčila, když scénickou výpravu vytvořil sám Josef Čapek, bratr slavnějšího Karla. Ale je z korespondence zajímavé, jak nebyl Karel Čapek ihned přesvědčen o dobré Janáčkově volbě, nebyl ani na premiéře, až na repríze. Janáček škrtl dohru z původního Čapkovy dramatu, jeho katarze vrcholícího hudebního výrazu je osobitě janáčkovsky, optimisticky koncipována. Dílo jsem měl šanci zhlédnout v Praze, ještě ve skvělém Gregorově nastudování, s výtečným Ivo Žídkem coby ideálním Albertem Gregorem, v titulní roli s dnes již prakticky zapomenutou, ale vynikající Libuší Prylovou. Ač se udržoval tehdy kompletní Janáček coby kmenový repertoár (obdobně Smetana i Mozart), Věc Makropulos se v sezóně „vytahovala“ relativně nejméně z Janáčkových děl, jakoby opatrně, v obavě z menší návštěvnosti. Karel Čapek asi ťuknul hřebík na havičku dobře. Konverzační charakter této mnohomluvné opery je náročnější na hudební i textové vnímání diváků.

Plzeňské uvedení Věci Makropulos poprvé v historii divadla v Plzni je samo o sobě velkým historickým činem, to již per futurum nikdo a nic nemůže vymazat. Režisér Martin Otava a dirigent Norbert Baxa tím v Plzni vstupují do hudební historie. Nastudování je neobyčejně poctivé, zažité dlouhou dobou od plánované premiéry a realizací poloscénické verze v online projektu. Tady se nic nesečivovalo „v hodině dvanácté“. Premiéra byla plánována již na podzim roku 2019, zrušily ji dobře známé okolnosti. Ouvertura k přímému uvedení na jevišti byla důkladná. Martin Otava mi na dotaz pro KlasikuPlus, v čem on sám spatřuje význam díla, odpověděl: „Mně je Věc Makropulos ze všech Janáčkových oper nejbližší pro svou nadčasovost, pro hledání smyslu života, to prostě není jen určitý příběh jako ostatní díla, v tom je obrovská životní filosofie. Každý chceme být stále mladý, ale věčně žít nemůžeme.“ Je to vůbec

první Otavova režie Janáčkovy opery v Čechách, pokud odečtu Zápisník zmizelého v Plzni roku 2015, což ovšem není operní dílo. Naopak krom Její pastorkyně inscenoval Janáčkovy opery v Japonsku v Tokiu, včetně Věci Makropulos. Rovněž v Itálii v Katánii. Čili také osobně pro pana Otavu je inscenace v Plzni jeho osobní českou janáčkovskou premiérou.

Podíl režiséra je vždy zásadní i na scénografii, nelze jinak, realizace scény zkušeným Danielem Dvořákem je zároveň vysoce funkční, v zásadě jednoduchá, ale esteticky velmi působivá. Zachovává dobu Čapkovy dramatu na téma prodloužení života zvláštním elixírem, tedy dvacátá léta 19. století. Projekce na soustavě velkých obrazovek působí výrazně, zobrazuje vnitřní realitu díla intenzivně, emocionálně, realizovaný zbrklý kinetický pohyb nachází náhle zklidnění v permanentním vlnění. V obrazech Prahy jsou především akcentovány chodby do nekonečna. První dějství zaujme obrovskou knihovnou advokátní kanceláře, druhé je situováno do zákulisí divadla s vysokým křeslem pro královnu, třetí – hotelové – v apartmánu Emilie Marty, s velkou pohovkou, na níž titulní postava umírá, ve věku 337 let, jak sama udává. Kostýmy Dany Haklové dodržují rovněž danou historickou dobu, zaujmou ostře odlišné barvy ve výtvarné charakterizaci jednotlivých postav.

Zmíněná v roli zkoušková příprava se zračila v jevištním ztvárnění hlavních postav. Nevídá se často, aby operní pěvci v náročném konverzačním charakteru díla zvládali výraz naprosto s nadhledem, bez pohledů na dirigenta (jehož logicky nenápadně sledovat musí), s výraznou, vypracovanou mimikou i v těch okamžicích, kdy nezpívají, ale reagují na partnerova slova. V mužských rolích zaujali hned od počátku pěveckou kondicí i výraznou artikulací a výslovností Tomáš Kořínek v roli Vítky, ve slušivém červeném obleku, nádherně znělý, jadrný ve zvuku hlasu a v dikci doslova příkladný byl František Zahradníček coby doktor Kolenatý. Jiří Kubík zaujal jak bezvadným držením noblesní postavy šlechtice, barona Pruse, tak přesně vystiženou mimikou ve výrazu obličejové, pěvecky jsem byl překvapen nosností jeho barytonu, Vaškova škola se prostě nezapře. Philippe Castagner je Kanadán, češtinu zvládl v obtížné konverzaci obdivuhodně. Pěvecko-technicky je pro velký hlasový rozsah partie plně disponován, jen se mi zděl v hereckém projevu příliš hypersenzitivní, v reakcích až poněkud neurotický. Mám ovšem tuto roli hluboce fixovanou s legendárním Ivo Žídkem ve skvělém Gregorově pražském provedení čili chyba je možná u mého podvědomého porovnávání. Leč ostatní mužské role opery toto moje porovnání dobře „ustojí“, dokonce pan Jan Ježek v menší roli Hauka – Šendorfa, bývalého operetního tenoristy, předčí mnohoznačností výrazu i Milana Karpíška, pro něhož byl právě Hauk – Šendorf výrazným úspěchem v charakterním oboru, zvětšil ho i na nahrávce Supraphonu. V mladistvé roli Janka postavil další pěkný úspěch tenorista Amir Khan, s průbojným, nosným spinto tenorem, herecky tvárný, se slušivým zeleným oblekem. Jeho partnerka Kristína v podání Zuzany Kopřivové, zdánlivě malá role, je rozhodující postavou v závěrečné katarzi, kdy s vitalitou a sebedůvěrou svého mládí bere do rukou nabídnutý starý pergamen a spálí jej. V ten moment se zhroutí Emilie Marty s výkřikem slov Otčenáše v její řecké mateřtině, její dlouhý život je tím ukončen. V epizodních rolích se představili mladý basista Jan Hnyk v roli Strojníka a Ivana Šaková v partii Posluhovačky.

Titulní roli Eliny Makropulos jsem si ponechal do finále výčtu úspěšných postav díla. Samozřejmě, bez disponované sopranistky by vůbec nebylo možné operu inscenovat, na titulní roli nesmírně záleží. Ivana Veberová si prošla úspěšnou Libuší v roce 2015, na to se zapomíná vedle tolik úspěšných Mařenek, Rusalek, Taťán a celé škály podobných mladodramatických sopránů. V posledních letech zkoncentrovala a tím upevnila jistotu i libozvučnost hlasu v nejvyšších sopránových polohách, což jsem již zaregistroval právě v oné nádherné Mařence. Pěvkyně není sice typ dramatického sopránu à la Podvalová, Kníplová či Prylová, ale ona jím nemusí být, jako nemusí být vysoce dramatická Smetanova Libuše. Paní Veberová zvládla Elinu Makropulos v pěveckém uchopení výborně, v tónu barevně a prostorově nosně, dovedla ji vystupňovat výrazově především v závěru opery, aniž by potřebovala sebedůvěrou tlačit do hlasu, výšky jí vycházely suverénně. V hereckém projevu více převládala přesycenost, distingovanost, únava za uměle udržovanou maskou mládí, méně cynismus postavy.

Hudební nastudování měl v rukou Norbert Baxa, zkušený dirigent v nejlepších tvůrčích letech, mohl bych říci. Protože jsem seděl ve druhé řadě, mohl jsem ho dobře sledovat. Partituru ovládá obdivuhodně, je na něm zřejmý ponor do díla, koncentrace, zvládnutí jeho rytmických obtížností, tempických změn, mnohdy ostrých. Partituru suverénně ovládá, diriguje exaktním gestem, s dobře patrným entuziasmem a plným zaujetím, dovedl vyhmátnout dramatický nerv díla. Souhra orchestru a jeviště je nebývale pevná, zjevně zažitá, když si vzpomenu třeba jen na Oněgina, Čarostřelce. Úctyhodná práce, opravdu před dirigentovou snahou klobouk dolů. Pokud však přece jen podotknu, že si dovedu orchestr v Plzni představit v ještě lepším světle, s průběžně intonačně pevnějšími žesťovými nástroji, jako se etablovaly v závěru opery, s poněkud bohatší dynamickou škálou, která se přizpůsobí víc pěvcům, pak to říkám nerad... Konstatuji slyšené z druhé řady, na balkónech se může dynamika jevit jinak. Někteří z posluchačů, stálých

návštěvníků opery, si trochu stěžovali na menší srozumitelnost, oponoval jsem, že rozumím mužským hlasům ze svého místa dobře. Titulní sopranové roli ne vždy, leč upřímně řečeno, Kniplové jsem také málo rozuměl, byť to jistě nemá být zdůvodnění pro současnost. Pro tato konstatování, o nichž režisér inscenace patrně ví, bude instalována do čtecího zařízení i čeština, zatím je tam pouze němčina. Nesrovnávám orchestr s možnostmi těles à la Wiener Staatsoper či Met, jak jsme si za pandemie z mnoha nabízených záznamů zdarma rychle zvykli. Ale vím, že plzeňský operní orchestr může imponovat ještě více, vždy platil za jeden z nejlepších operních orchestrů českých operních scén.

Pěvecký a výrazový projev pěvců byl na pěkné úrovni, s neobyčejně vyrovnanými výkony po pěvecké i herecké stránce, s výraznou deklamací, postavy byly i ryze typologicky inscenátory vhodně, promyšleně zvoleny. Jejich jevištní charakteristiku zvýraznily i zajímavě ostře odlišné barvy jejich dobře padnoucích, nápaditých obleků, navržených osvědčenou výtvarnicí Danou Haklovou.

Po takřka sto letech spatřila Janáčkova předposlední opera, operním světem již důkladně prověřená, světlo světa historického divadla v Plzni. V důstojné, režijně výborné inscenaci, s poctivým hudebním nastudováním a vyrovnanými pěveckými a hereckými výkony. Na závěr i přes vyslovenou chválu inscenace zase nepotěším úplně šéfy plzeňské opery. Dluh není vůči Janáčkovi v Plzni ještě smazán! Nikdy neprovedeny v Plzni zůstávají nadále Výlety pana Broučka, neobyčejně půvabná opera s laskavým Janáčkovým humorem. Věřím, že soudobí operní šéfové Plzně to nenechají na svých nástupcích ani nebudou potřebovat elixír mládí – věc Makropulos – aby měli dostatek vitality k úplnému vyrovnání se s geniálním Janáčkovým odkazem. Ostatně – Kristina ho již zničila – musí se obejít v dramaturgických plánech bez elixíru života. Na premiéře ho prokázali našťastí dostatek.

<https://www.klasikaplus.cz/reflexe-2/item/6151-historicka-udalost-v-plzni-prvni-zdejsi-provedeni-janackovy-veci-makropulos>

DIVADLO J. K. TYLA NAŠLO SVOU MAKROPULOS V IVANĚ VEBEROVÉ

RADMILA HRDINOVÁ, PRÁVO, 1. PROSINCE 2021

Operní dramaturgie plzeňského Divadla J. K. Tyla úspěšně kombinuje divácké tituly s lahůdkami typu Korunovace Poppey, Iris či Nevěsta messinská anebo novinkami, jako jsou Broučci skladatele Jana Jiráka či chystaná opera Quo vadis Sylvie Bodorové. Poprvé v historii se na scéně Velkého divadla objevila i Janáčkova Věc Makropulos. Premiéry se dočkala po roční covidové pauze. Operu o Čapkově třisetleté operní divě Emilii Marty, jež Leoše Janáčka zaujala nešťastnou postavou citově vyhořelé femme fatale, má smysl uvádět jen tehdy, má-li soubor pěvkyni pro titulní roli. Plzeň ji našla v sopranistce Ivaně Veberové, která zde již ztvárnila nejednu náročnou postavu. S nároky Janáčkovy opery se Veberová vyrovnala na vysoké úrovni. Její hlas zněl barevně a vyrovnaně, bez ostrých výšek a přechodů. Herecky vytvořila postavu kultivované a elegantní ženy, jejíž životní energie i smysl bytí vyhasíná. Režisér Martin Otava vsadil příběh do historizujících dekorací s výrazným motivem času a projekcí Prahy. Barevně odlišené kostýmy postav jsou výtvarně zajímavé, ale dramaticky nijak zvláště opodstatněné. Provést na uspokojivé úrovni Věc Makropulos není snadné. Plzeňská opera tím dala najevo, že se řadí k ambiciózním operním domům s kvalitním souborem i dobrou dramaturgií.

KDO SE BOJÍ JANÁČKA?

PETR VEBER, KLASIKAPLUS.CZ, 21. PROSINCE 2021

„Emilia Marty je v podání kmenové sólistky plzeňského divadla Ivany Veberové kreací budící velký umělecký respekt i hluboké dojetí.“

„Janáček je mnohde jinde než u nás vnímán obecně a samozřejmě jako autor mimořádně vzrušujících děl.“

„Jenůfa, Káta Kabanová a Liška Bystrouška jsou hrdinky, se kterými se dá dýchat. Emilia Marty je takovou taky, jen je možná potřeba si na ni zvykat o trochu déle.“

Plzeňská opera hrála před několika dny Janáčkovu Věc Makropulos. V hledišti novorenesančního Velkého divadla se 444 místy bylo několik desítek lidí. Možná stovka. To je málo. Důvody se v dnešní době sčítají. Za prázdnými sedadly lze tušit obavy z kontaktu s jinými lidmi, opatrnost, odpovědnost, nechuť, únavu, ale také pohodlnost... K tomu se přidávají místa, na která momentálně nedosáhnou ti, kdo nesplňují státní podmínky a nemohou dovnitř. A pak samozřejmě ta, která by byla prázdná tak jako tak. Místa těch, kteří se bojí Janáčka.

Proč se ještě někdo bojí Leoše Janáčka, od jehož nejlepších premiér nás dělí už celé století? Je moc moderní, nesrozumitelný, nezpěvný, divoký, náročný...? Opravdu? Janáček je samorost, je svůj, ale jeho hudba je tak emotivní a náměty, které se rozhodl uchopit formou opery, tak silné, že už snad opravdu není co řešit?! Ale zřejmě je... a těžko polemizovat.

Sopranistka Ivana Veberová v hlavní dramatické roli, barytonista Svatopluk Sem, tenorista Richard Samek a všichni další, kteří se na plzeňském představení 15. prosince podíleli, Janáčka – i v konverzačních polohách a v deklamací inspirované spádem řeči – opravdu zpívají. A navíc zpívali a hráli naplno, jako kdyby divadlo bylo zcela zaplněné. Dirigent Norbert Baxa dovedl večer až ke strhujícímu závěru. Emilia Marty je v podání kmenové sólistky divadla kreací budící velký umělecký respekt i hluboké dojetí. A režisér Martin Otava, spolu se scénografem Danielem Dvořákem, udělal v této inscenaci vše pro to, aby poselství Karla Čapka o smyslu, který dává lidskému životu jeho konečnost, vyznělo zřetelně a co možno nejpůsobivěji.

Janáčkova Makropulos, premiérována v Brně před pětadešeti lety, v prosinci 1926, opera zhudebnující současnou hru z roku 1922, se dává v Plzni vůbec poprvé. Což zní skoro neuvěřitelně vzhledem k bohaté a ambiciózní tradici tamního operního provozu. Tím spíše však udivuje, že nefunguje zvidavost, že mezi lidmi spíše panuje nedůvěra. A že tedy při pouhých několika dosavadních představeních, dělicích nás od letošní říjnové premiéry inscenace, není divadlo vyprodané.

Dávat za příklad cizinu asi nemá smysl. Janáček je mnohde jinde než u nás vnímán obecně a samozřejmě jako autor mimořádně vzrušujících děl... Nebojte se Janáčka, chodte na něj! Rozumět mu se může rychle zvyknout. Přinejmenším Jenůfa, Káta Kabanová a Liška Bystrouška jsou hrdinky, se kterými se dá dýchat. Stejně tak Matěj Brouček ve svých bizarních výletech. Emilia Marty je takovou taky, jen je možná potřeba si na ni zvykat o trochu déle. A pak už zákonitě musí člověk objevit kouzlo i v Dostojevského a Janáčkově Mrtvém domu.

K apelu „Nebojte se Janáčka!“ by však dnes bylo dobré připojit i otázku „Kdo se bojí viru?“ a výzvu „Nebojte se chodit na opery a na koncerty!“ Ta má ovšem v době novodobé segregace – rozdělování občanů na očkované a neočkované – velký háček. To se třeba někdo i nebojí, ale oni ho tam prostě nepustí. Do listopadu byla možná přítomnost na kulturní akci, nebo třeba v restauraci, po prokázání se negativním výsledkem PCR nebo antigenního testu. To už několik týdnů nestačí. Potvrzení o takzvané bezinfekčnosti, tedy o prodělané nemoci nebo o očkování, má určitě už leckdo, ale všichni přece jen ne.

Pořadatelé to řeší různě. Například Janáčkova filharmonie Ostrava uznala, že se zpřísněná opatření mohou dotýkat mnohých z těch, kteří dosud využívali možnosti návštěvy jejich koncertů na základě prokázání se výsledkem testů, a proto jim nabízí nejen vrácení vstupného, ale i možnost výměny momentálně nevyužitelných lístků za voucher na jiný, tedy budoucí koncert. Naštěstí s respektem, bez zbytečných komentářů, že si za zákaz vstupu ti lidé mohou sami. Je to ze strany orchestru čestné řešení, které volí i další organizace.

K důvodům letošní snížené či problematické návštěvnosti koncertů a představení tedy přibyl další. Někteří lidé mají s covidem spojeny zdravotní, jiní existenční potíže. Prostě „na kulturu“ jít nemohou. Další jsou přehlčeni plošným doháněním promarněných termínů a překypující nabídkou. Ti už tolikrát jít nedokážou. Jiní se obávají jít ven a mezi ostatní, nebo jim nestojí za to poslouchat hudbu v nenáviděné roušce. Určitě jsou i takoví, kteří prostě odvykli, zpozdlně, zlenivěli. Zjistili totiž, když jim byl v době lockdownu předepsán kulturní a společenský půst, že „bez toho“ mohou žít; případně si pustili k tělu, že „stačí“ sledovat streamy. Proč se ještě někde harcovat... Ti všichni prostě nikam jít nechťejí. A nyní k tomu přibyl nedobrovolné zapovězení některých požitků ve jménu motivace k dobrovolnému očkování. Někteří lidé na koncert a do opery jít nesmějí. Nemají ani šanci zvykat si na Janáčka. – Jaká je jednotka dočasnosti?

<https://www.klasikaplus.cz/serial/item/6509-pohledem-petra-vebera-42-br-kdo-se-boji-janacka>

JANÁČKOVA VĚC MAKROPULOS POPRVÉ V PLZNI MARTA ULRYCHOVÁ, HUDEBNÍROZHLEDY.CZ, PROSINEC 2021

Je málo jevištních děl, která mohou žít vedle sebe nezávisle ve své původní podobě i pozdějším zpracování. Taková je i Věc Makropulos, na jedné straně Čapkova konverzační komedie, na druhé straně Janáčková opera s dramatickým průběhem a závěrečnou katarzí. Janáčková úporná snaha o zhudebnění Čapkova díla svědčí o jeho zájmu o další z nevšedních „lékařských“ témat, k nimž Čapka s největší pravděpodobností podněcoval jeho přítel, spisovatel a lékař František Langer. Vedle klonování a nevyčlepné nemoci je to i otázka prodloužení lidského života a únosnosti této procedury na psychiku člověka.

Janáček nikdy neměl u plzeňského publika a koncertních posluchačů na různých ustláno. Pomineme-li komorní hudbu, a naopak si povšimneme uvádění operních, oratorních a symfonických děl, pak k velkým propagátorům Janáčka rozhodně patřil v letech 1955–1967 dirigent Bohumír Liška. Pod jeho vedením zde poprvé zazněla kantáta Amarus, opakovaně Taras Bulba, z oper Káta Kabanová (1958), Její pastorkyňa (1964) a Příhody lišky Bystroušky (1965). Jeho následovník na postu šéfa opery Karel Vašata v Plzni poprvé, ale také naposledy nastudoval Zápisky z mrtvého domu (1969). Tato inscenace byla poslední, kdy se dramaturgie odvážila nabídnout jiné dílo, než byla trojice výše uvedených oper. Sledujeme-li období od roku 1945, prvenství v počtu nastudování náleží Její pastorkyni, uvedené celkem osmkrát. Když si v rámci této statistiky seřadíme poslední inscenace, tedy Kátu Kabanovou (1998), Příhody lišky Bystroušky (2004) a Její pastorkyni (2009), stojí za povšimnutí, že nepočítáme-li komorní kantátu Zápisník zmiřelého (2015) ve výtečném provedení Tomáše Kořínka, frekvence uvádění Janáčkových děl se nápadně zmenšila a od zmíněné Její pastorkyně (2009) uplynulo celých dvanáct let. To vše vyvolává otázku, nakolik jsou sólisté a orchestr obeznámeni s interpretačními specifiky Janáčkovy hudby. Zpěváci mají v tomto směru výhodu – v rámci hostování se s Janáčkem setkávají i na jiných scénách. Úskalí absence musí tudíž zvládat především orchestr. Domnívám se, že přes nesporné kvality orchestru plzeňské opery a bohatou erudici dirigenta Norberta Baxy se nelehký úkol interpretovat jednu z nejtěžších Janáčkových operních partitur nepodařilo zvládnout tak, jak bychom očekávali. Chyběla ostrost a útočnost sčasovek, vnitřní naléhavost lyrických pasáží, větší využití kontrastu, lesk a plný zvuk orchestrálních tutti. Neblahou rolí zde bohužel hraje i akustické prostředí a hluboké orchestřiště plzeňského Velkého divadla. Moji představu o ideální janáčkovské interpretaci nejvíce naplnili tři sólisté – František Zahradníček (Doktor Kolenatý), Tomáš Kořínka (Sollicitátor Vítek) a Jan Ježek (Hauk-Šendorf). Oba tenoristé mají dobrou výslovnost, znělým hlasem a jistotou výšek naplňují Janáčkovu představu, kdy má hlas „vyrůstá přímo z mluvy do výšin zpěvu“. Jan Ježek herecky nesklouzl do polohy směšného infantilního staříka, ale naopak zachoval eleganci a důstojnost stáří. Příkladnou dikci, vyrovnaný, znělý hlas a přirozené, téměř činoherní herectví propůjčil své postavě František Zahradníček, který tak dokonale naplnil představu o respektovaném advokátovi doby první republiky. Své mnohaleté pěvecké a herecké zkušenosti zúročili ve svých rolích Jiří Kubík (Jaroslav Prus), Ivana Šaková (poklízečka) a Jan Hnyk (strojník), dobře se se svým partem vyrovnali i mladí členové souboru Zuzana Kopřivová (Krista) a Amir Khan (Janek). [...] Záměrně na konec jsem ponechala ústřední postavu opery Emilii Marty v podání Ivany Veberové. V Plzni, ale i na jiných scénách se v posledním desetiletí uplatňuje jako představitelka rolí mladodramatického oboru, jejichž počet narůstá do úctyhodného počtu. Je oporou plzeňského ansámbly a její spolehlivost připomíná vynikající sopranistku Liškova a Vašatovy éry, Věru Vlčkovou. Nesnadný part Emilie Marty, jímž už přesahuje do dramatického oboru, zpívá bez alternace. Její pěvecký výkon vzbuzuje respekt, v hereckém ztvárnění jí sice chybí vrozená rafinovanost, dravost

a sebevědomí operní divy, nicméně i tuto stránku se snaží dotáhnout dle režisérových představ. Jejím vnitřnímu naturelu zcela odpovídá závěrečná scéna zlomené, bezmocné a nešťastné ženy.

Scénograf Daniel Dvořák a režisér Martin Otava zjevně nechtěli experimentovat, ale plzeňským divákům se předposlední Janáčkovu operu snažili představit v jejím klasickém provedení, tedy vytvořit atmosféru Prahy dvacátých let minulého století. Odtud projekce pražského orloje na oponu v samém úvodu opery jako symbol pomíjivosti. Velkoplošné projekce se poté uplatňují i v průběhu děje. Klasické jsou i do stropu vestavěné a soudními spisy naplněné regály Kolenatého kanceláře, mnohokrát osvědčené je i křeslo na vyvýšeném podstavci (2. dějství), v němž Marty přijímá své ctitele. [...] Režisér Martin Otava se naopak velmi dobře vyrovnal se všemi úskalími konverzační opery, když pěvce oprostil od velkooperních gest.

V každém případě lze první uvedení této Janáčkovy opery uvítat a zároveň i doufat, že se dramaturgie v budoucnu odhodlá seznam v Plzni uvedených Janáčkových oper doplnit i o další díla.

http://hudebnirozhledy.scena.cz/www/index.php?page=clanek&cislo_id=245&id_clanku=5722

DON QUIJOTE

PREMIÉRA 13. LISTOPADU 2021 VE VELKÉM DIVADLE

DON QUIJOTE V PLZNI JAKO PŘEHLÍDKA PRECIZNÍCH TANEČNÍCH VÝKONŮ

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 16. LISTOPADU 2021

Soubor baletu Divadla J. K. Tyla v Plzni uvedl v sobotu 13. listopadu na jevišti Velkého divadla v premiéře novou inscenaci oblíbeného titulu baletní klasiky – Dona Quijota Ludwiga Minkuse. Poprvé byl tento titul honosící se náročnými a efektními tanečními čísly v Plzni uveden v roce 1999, toto je jeho druhé uvedení v DJKT. Balet plný španělských rytmů a pověstného španělského temperamentu je založen na příbězích proslulého románu Miguela de Cervantese o rytíři Donu Quijotovi de la Mancha. Legendární bojovník s větrnými mlýny však není postavou hlavní, jakkoliv balet nese jeho jméno. Je spíše přísadou, která může více či méně určit charakter té které inscenace.

Hlavní osou je milostný příběh. Kitri, dcera hostinského Lorenza, miluje chudého lazebníka Basila, ale otec jí vyhlédl bohatého ženicha – šlechtice Camacha. Aby se vynucenému sňatku vyhnula, Kitri s Basilem utíkají a dostávají se do cikánského tábora u větrného mlýna. Don Quijote se objevuje hned na začátku baletu, spatří Kitri a vidí v ní svůj ideál krásy, svou Dulcineu. Dvojici proto následuje až k cikánům, v lopatkách větrného mlýna spatřuje nebezpečí a chce s ním bojovat. Stojí už na straně mileneckého páru a hodlá mu pomáhat. Přesvědčí Lorenza, aby splnil Basilovi, jenž naoko sehraje svoji smrt, poslední přání – aby povolil jeho zasnoubení s Kitri. Když Basil „vstane z mrtvých“ nemůže už Lorenzo vzít slib zpět. Láska a Don Quijote vítězí, všichni společně oslavují svatbu Kitri s Basilem a rytíř odchází za novými dobrodružstvími. Původní choreografii vytvořil Marius Petipa a premiéra se konala 26. prosince 1869 v moskevském Velkém divadle. Poté jej Minkus s Petipou upravili pro Carský balet v Petrohradě do delšího celku o pěti dějstvích a jedenácti obrazech, přidali epilóg, v němž se Don Quijote vrací domů, vyčerpaný svým putováním. Tato nová podoba byla poprvé uvedena 21. listopadu 1871. V prosinci 1900 zpracoval jevištní verzi choreograf, Petipův žák, Alexander Alexejevič Gorský, který upravil Petipovo libreto na tři jednání a šest obrazů, zkrátil Minkusovu hudbu a doplnil dílo o jiná hudební čísla. O dva roky později přišla nová Gorského úprava a postupně docházelo k dalším modifikacím představení, až se jeho podoba ustálila na třech dějstvích s prologem a šesti obrazy.

DJKT uvedlo titul ve třech dějstvích s prologem v režii šéfa baletu Jiřího Pokorného a v hudebním nastudování šéfdirigenta opery Norberta Baxy. Pokorný je rovněž podepsán pod úpravou libreta, choreografii

připravil společně s Nelly Danko. Pokorný podle originálu M. Petipy a A. A. Gorského, Danko podle Borise Bregvadzeho (1926–2012), ruského tanečníka a choreografa, který nastudoval Dona Quijota v pražském Národním divadle v roce 1986.

Pro orchestr byla zvolena partitura Minkusovy hudby v aranžmá mezinárodně uznávaného anglického hudebního skladatele a dirigenta Johna Lanchberyho (1923–2003), který v letech 1960–1972, kdy působil jako hudební ředitel Královského baletu v Londýně, upravil nově hudbu k řadě taneční děl. Don Quijote patří mezi ně, na tomto představení v roce 1966 spolupracoval s Rudolfem Nurejevem. Jeho úprava partitury je psána pro orchestr Covent Garden a jeho styl, který není snadné napodobit. Operní orchestr DJKT ovšem disponuje výbornými hráči, a tak díky jejich výkonům, především ve smyčcové sekci, bylo dosaženo žádoucí kvality. Vyzdvihnout je třeba především houslová sóla koncertního mistra orchestru Martina Kose a violoncellová Hany Vítkové, jejichž vytříbený tón dodal celku v daných pasážích žádoucí lyrčnost. Celkově Norbert Baxa kladl důraz především na intenzitu a dramatickост výrazu.

Atraktivita nové inscenace spočívá především ve vysoké úrovni tanečních výkonů. Na premiéře excelovali v hlavních rolích technicky výborně disponovaní Mami Hagihara v roli Kitri a Karel Audy jako Basíl. Mami Hagihara je temperamentní Kitri i éterickou Dulcineou v Quijotově snu po boji s větrným mlýnem. Je působivá v celé škále tanečního projevu. Za své precizně provedené otáčky fouetté si zaslouží vysoké hodnocení. S Karlem Audym vytvořili neodolatelný pár, který sklízel po celý večer zasloužené potlesky na otevřené scéně. Karel Audy tančí s přirozenou mužnou ladností, skáče a točí piruety bez sebemenšího zaváhání. Výborným toreadorem Espadou byl Justin Rimke a jeho partnerkou Mercedes šarmantní Sara Aurora Antikainen. V tanci dokázali svou až aristokratickou povýšeností vytvořit efektní kontrast kústřednímu páru Basila a Kitri. Jejich temperamentní, energický projev měl sobě rovněž eleganci a ladnost. Žádoucí komediálnost a bezprostřednost vnesl na jeviště Richard Ševčík jako klukovský Sancho Panza a při svém úvodním tanečním výstupu byl prvním ze sólistů, kdo sklídl potlesk na otevřené scéně. Camacha, tuto karikaturu odmítaného nápadníka, exaltovaného a zženštilého bohatce, ztvárnil s dobře vyváženou mírou komiky Miroslav Hradil.

Květinářky tančily technicky dobře disponované Kristina Kodedová a Kristýna Miškolciová v příkladné souhře. Výkon na vysoké technické úrovni podala jako Dryáda v Quijotově snu Afroditi Vasilakopoulou, hravým Amorem (vlivem kostýmování poněkud diblíkovského ražení) byla Shiori Nirasawa. Temperamentní Cikánku působivě ztvárnila Andronika Tarkošová a charismatickým Cikánem byl Joshua Lee. Jako Kitrin otec Lorenzo zaujal Petr Stopka, jako Krčmářka Corinne Cox, Krčmáři vtiskl komiku Jiří Žalud. Dona Quijota ztvárňuje bez alternace Grzegorz Mołotowicz. Svou vysokou postavou je k této roli vsutku předurčen a rytíře věčně hledajícího ztvárňuje s pochopením a grácií. Je to role spíše herecká, a tanečník dokázal zdařile vystihnout jistou nostalgickou a snivost Quijotovu. Především v prvním dějství nebyly sborové výstupy ještě zcela jednotné, ale velmi zdařilé byly naopak cikánské tance a toreadorské scény. Don Quijote beze sporu dokázal, jak vysoký potenciál má plzeňský balet ve svých tanečnicích – sólistech i členech sboru. A jistě mohl být využit měrou ještě větší.

Režie a choreografie vychází z klasického originálu, takže hlavní známá taneční čísla zůstala zachována. Inscenátoři se však příliš soustředili na jednotlivé výstupy, takže precizně provedená taneční čísla stála vlastně jaksí sama o sobě, byla vedle sebe, nikoliv spolu. Celku by slušela jejich větší provázanost, v choreografii pak důraz na spontánnost až živelnost sborových scén, které takto působily někdy příliš akademicky. Komediální bezprostřednost Sancho Panzy či Camacha nestačí. Zajímavě koncipovaná byla scéna Dona Quijota proplétajícího se při hledání Kitri mezi vířícími lopatkami větrného mlýna zavěšenými nad jevištěm. Ale komplexní vyznění jeho úlohy v celém příběhu by bylo zřetelnější při ještě důslednějším režijním začlenění postavy do celku. Quijotův apel a odchod ze scény v samém závěru zaniká. Na jevišti si ho vlastně už nikdo pořádně nevšímá a jeho rozloučení ve výšinách úzkého ochozu je nezřetelné. Navíc pozornost diváků přitáhne místo Quijotova odchodu nelogická eskapáda Camacha s Květinářkami a žlutým deštníkem.

Hraje se s jednou přestávkou, během druhé poloviny dvě a čtvrt hodiny trávajícího představení zůstávají diváci při krátkých pauzách v setmělém hledišti. Jednu z těchto pauz přeruší bez jakékoliv návaznosti na dění orchestrální číslo. Tyto zbytečné a neúměrně dlouhé časové prostoje jsou jistě dány náročností pře-

vleků, neboť scénografie je po celou dobu představení prakticky neměnná. [...] Za úspěchem, který měla inscenace u premiérového publika, stojí především výborné taneční výkony. Don Quijote má díky nim v sobě potřebnou energii, a rovněž komediálnost, která je zvláště v dnešní době vítaným odlehčením. Je především přehlídkou precizních tanečních výkonů, které si ovace zaslouží vrchovatou měrou.

<https://operaplus.cz/don-quiote-v-plzni-jako-prehliodka-preciznich-tanečních-vykonu/>

DON QUIJOTE V PLZNI PO 22 LETECH MARTA ULRYCHOVÁ, HUDEBNIROZHLEDY.CZ, 10. PROSINCE 2021

Přesně na den po dvaadvaceti letech se v plzeňském Velkém divadle J. K. Tyla uskutečnila premiéra baletu Ludwiga Minkuse Don Quijote (13. 11.). Šéf baletu Jiří Pokorný tak navázal na řadu uvedení klasických baletů, které nacházejí u domácího publika stále největší ohlas. Jen od roku 2011 to byl Raymonda, Popelka, Spartakus, Labutí jezero, Ščedrinova Carmen, Korzár či Anastázie na hudbu Čajkovského. Pokornému se za dobu jeho šéfovské funkce podařilo v Plzni vybudovat zatím nejpočetnější baletní soubor, jakým toto divadlo kdy disponovalo, a i přes obvyklou fluktuaci členů s pomocí spolupracovníků – Zuzany Hradilové, Miroslava Hradila či stálých hostů jednak vychovávat mladé síly, jednak po určitou dobu udržet stabilní jádro.

Tvrzení, že technickou úroveň interpreta může prověřit jedině klasika, platí u baletu dvojnásob. Do zlatého fondu věčných návratů se řadí i jedno z nejuváděnějších děl Ludwiga Minkuse Don Quijote, v němž tento skladatel spolu se slavným choreografem Mariem Petipou vyšel vstříc požadavkům dobové módy – zálibě v iberkých rytmech a celkovém španělském koloritu. Balet byl premiérován v roce 1869 v moskevském Velkém divadle, o dva roky později v petrohradském Carském divadle, tedy o mnoho let dříve, než v baletním světě zazářila silná tvůrčí osobnost Petra Iljiče Čajkovského a poté jeho následovníci. Hudba Vídeňana Minkuse, byť instrumentálně umně propracovaná, by těžko obstála na koncertních pódiiích. To však neznamená, že by její interpretace byla jednoduchou záležitostí. V představení si zahraje každý, mnozí i v sólových partiích, nechybí houslové sólo – v premiéře v suverénním podání koncertního mistra Martina Kosa, mimořádně exponována je po celý večer výtečná skupina žesťů. Orchester pod vedením Norberta Baxy, citlivě reagujícího na požadavky tanečníků, zde odvedl skvělou práci.

V baletním souboru se v posledních sezonách uplatňuje několik výrazných osobností. Na pozici první sólové tanečnice se střídá Mami Hagihara se Sarou Antikainen. Oběma byly v premiéře svěřeny dvě přední role – první Kitri, druhé Mercedes. V pánské části souboru jsou jejich výraznými protějšky Richard Ševčík (nositel Thálie za roli Spartaka) a Karel Audy. Zatímco první z nich zůstává Plzni věrný již od dob ukončení studia, K. Audy soubor posílil mnohem později po svém odchodu z Národního divadla v Praze. Dalo se tedy předpokládat, že oba dostanou příležitost uplatnit své umění v exponované roli Basila. Plzeňský soubor je sice početnější než dříve, nicméně ne natolik, aby se sóloví tanečníci nemuseli v reprízách ujmout i jiných rolí. Zatímco v premiéře tančil Basila výtečný K. Audy a jeho alternant R. Ševčík potěšil komickým ztvárněním Sancha Panzy, v první repríze se K. Audy doslova zaskvěl v roli toreadora Espady. Následný Ševčíkův suverénní taneční i herecký výkon v partii Basila (20. 11.) umocnila i jeho partnerka Shiori Nirasawa (v premiéře tančící Amora), která byla coby Kitri v této náročné roli příjemným překvapením, rovněž tak Afroditi Vasilakopoulou jako Mercedes. Není bohužel prostor uvést zde všechny tanečníky obou představení. Z premiérového obsazení jmenujme Justina Rimkeho (Espada), Joshuu Lee (Cikán), Kristinu Kodedovou a Kristýnu Miškolciovou (Květinářky), Afroditi Vasilakopoulou (Dryáda), v komických rolích Miroslava Hradila (Camacho), Petra Stopku (Lorenzo), Jiřího Žaluda (Krmář), v neposlední řadě pak i Grzegorze Motoniewiczze v titulní, nikoliv však tanečně zásadní roli. Jiří Pokorný neubral sólovým tanečníkům nic z možností předvést většinu z očekávaných fines Petipovy a Gorského choreografie. Jeho pojetí svými zkušenostmi s interpretací tanců regionů Španělska výtečně doplnila Nely Danko podle Bregvadzeho choreografie. Nehledě na pandemická opatření, která se ve výkonu interpretů mohou odrazit, se plzeňský balet v obou představeních představil jako soubor připravený plnit ty nejnáročnější úkoly. [...] Představení však rozhodně stojí za zhlédnutí, především díky výtečným interpretačním výkonům.

Plzeň, Divadlo J. K. Tyla – Ludwig Minkus: Don Quijote. Hudební nastudování Norbert Baxa, úprava libreta a režie Jiří Pokorný, choreografie Jiří Pokorný, Nelly Danko (podle M. Petipy, A. Gorského a B. Bregvadzeho), scéna Daniel Dvořák, kostýmy Dana Haklová, světelný design Antonín Pflieger. Psáno z premiéry 13. 11. 2021 a první reprízy 20. 11. 2021.

<https://www.hudebnirozhledy.cz/2021/12/10/don-quiote-v-plzni-po-22-letech/>

VÁNOCE NA POUŠTI

PREMIÉRA 17. PROSINCE 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ

POVEDENÝ KUS: RUDIŠ & PÝCHA A JEJICH ČERNÁ KOMEDIE VÁNOCE NA POUŠTI

MICHAELA SVOBODOVÁ, ART.CESKATELEVIZE.CZ, 25. PROSINCE 2021

Chytrá a vtípná mystifikace autorů Jaroslava Rudiše a Petra Pýchy je k vidění na Nové scéně Divadla J. K. Tyla v Plzni. Jejich hru Vánoce na poušti, napsanou zdejšímu souboru na tělo, zrežirovala Natálie Deáková.

Konstelace Rudiš & Pýcha + Deáková je už osvědčená: režisérka se roku 2017 v Činoherním studiu Ústí nad Labem chopila jejich komedie Lidojedi. Tvůrčí souznění i tentokrát zafungovalo. Autoři vymysleli mystifikaci, která je natolik zábavná a chytrá, že na ni diváci s radostí přistoupí a nechají se jí vést až do grandiózního finále, tedy koncertu rockové kapely Taturk. Právě kolem téhle fiktivní skupiny se točí děj. Taturk sice už je pohaslou hvězdou, ale v jedné zemi zůstává legendou, sice v totalitním Turkmenistánu. Tam se kapela stala symbolem revoluce, v podstatě takovou turkmenskou Martou Kubišovou. Rockové pecky fiktivní kapely, které jsou vtípnou parodií na českou hudební produkci, má na svědomí autor scénické hudby Ondřej Švandrlík.

Ústřední postava hry, zkrachovalý rocker Olin, je typický Rudišův hrdina. Sympatický podivín, který čtenáře, potažmo diváky, fascinuje. Olin už několik let nevychází z domu, kvůli posttraumatickému šoku ztratil hudební sluch, nestýká se s nikým kromě svých akvarijních rybiček. Občas prohodí pár slov se svou halucinací, parťákem z kapely Taturk jménem Kenedy, jenž se mu pravidelně zjevuje. Nešťastník Olin se bez vlastního přičinění – a tak nějak bezděky – stává akčním hrdinou, když se mu po letech ozve jeho bývalá láska a manažerka kapely Tereza (Zuzana Ščerbová), stíhaná svým turkmenským manželem Artykem (Vladimír Pokorný).

Role roztěkaného neurotického Olina Martinu Stránskému vyloženě sedla, zahrát, a hlavně zazpívat tak přesvědčivě hudební „hluch“ je obdivuhodné. Neméně přesvědčivý byl Zdeněk Hruška v roli preludu Kenedyho, který Olina trýzní encyklopedickými znalostmi ze života muzikantských legend. (Myslím, že se leckterý hudební fanoušek ocení třeba zmínkou o vystoupení Joan Baezové na Bratislavské lyře v roce 1989.) Vynikající byl i pragmatický až cynický Doktor Jaroslava Matějky, další z členů smyšlené kapely. Moudrost indiánského náčelníka propůjčil své roli Kenedyho táty, starého rockového barda, Pavel Pavlovský.

I drsného rockera může rozhodit návštěva dominantní matky, zde v bezchybném pojetí Moniky Švábové. Její představa, že Olinovi zachrání život svíčkou a kariéru mu vrátí pořádná aféra, je zdrojem nejedné komické situace. Nakonec je to právě ona, kdo ve stylu americké komedie Stůj, nebo maminka vystřelí neohroženě skolí turkmenského tajného agenta Artyka.

Dlouho se zdálo, že se plzeňská činohra na jevišti Nové scény nezabydlí, že je tento prostor málo intimní a nehostinný. Inscenace Vánoce na poušti tady však obstojí dobře, snad jen se zvukem by se mohlo pracovat o něco lépe. Třeba výstupy Tereziny dcery Gábiny (Eliška Vocelová), která má o kapele Taturk natáčet dokument a je vlastně takovou komentátorkou a průvodkyní děje, byly záměrně hodně, možná až zbytečně zesílené.

Velký podíl na tom, že Vánoce na poušti tak dobře na Nové scéně vyzněly, má scéna Lukáše Kuchynky, který si již v několika předešlých inscenacích dokázal s tímto nesnadným prostorem dobře poradit. Tentokrát hojně využil technické možnosti jeviště, pracuje se třemi horizontálními rovinami, které podle potřeby vyjíždějí nad a pod jeviště. Horní patro tvoří letištní halu, prostřední úroveň je interiérem Olinova bytu, nejnižší patro evokuje hudební klub. Vše je dost realistické, zvláště Olinův rockersky upatlaný byt s koženkovou sedačkou, papundeklovými dveřmi a dalšími atributy. Kostýmy Jany Smetanové výtečně dotvářejí charakter postav, třeba výstřednost Olinovy matky ve zlatých kečkách nebo apatii Olina v teplákových šortkách.

Dokonalost mystifikace podpořil předtočený klip, v němž se známé osobnosti, třeba Roman Holý nebo Vilém Čok, vyznávají z obdivu ke kapele Taturk. Černá komedie Vánoce na poušti je zkrátka hodně vtípná a jedná se o humor inteligentní, nepodbíživý. Plzeňské Divadlo J. K. Tyla touto novinkou, uvedenou ve světové premiéře, vyloženě boduje.

<https://art.ceskatelevize.cz/inside/povedeny-kus-rudis-pycha-a-jejich-cerna-komedie-vanoce-na-pousti-VPwC2>

SVATÁ LUDMILA – 1100 LET

UVEDENO 4. ZÁŘÍ 2021 NA NOVÉ SCÉNĚ

PŘESVĚDČIVÝ ZAČÁTEK SEZÓNY V PLZNI SE SVATOU LUDMILOU

VÁCLAV BEČVÁŘ, OPERAJOURNAL.CZ, 6. ZÁŘÍ 2021

O důstojné zahájení operní sezóny 2021/2022 se zasloužilo Divadlo Josefa Kajetána v Plzni uvedením volně-orchestrálního díla Antonína Dvořáka Svatá Ludmila u příležitosti 1100. výročí úmrtí svaté Ludmily. Zvláštností tohoto oratoria, které v sousedství Dvořákových symfonií velkých duchovních děl Stabat Mater a Requiem přeci jenom patří mezi méně uváděné skladatelovy opusy, je, že vzniklo v letech 1885-1886 na objednávku anglického zadavatele na základě mimořádného úspěchu Stabat mater. Dvořák byl vyzván k rozsáhlé kompozici na námět z českých dějin na základě předlohy J. Vrchlického, jehož oslavuje příchod křesťanství do pohanských Čech na přelomu 9. a 10. století. Vrchlického libretu se už v době vzniku díla byly vytýkány určité stylistické problémy, a i slabá dramatická síla. Což bylo asi i důvodem, že Dvořák kompozici odložil a dal přednost kompozici dějově strhující a dramatické kantáty Svatební košile (podle K. J. Erbena), a teprve později se ke Svaté Ludmile vrátil. Dílo bylo poprvé provedeno v roce 1886 na festivalu v anglickém Leedsu, v roce 1887 bylo poprvé hráno na české půdě, a to v pražském Národním divadle.

Stručně k obsahu díla: v prvním díle oratoria, které se odehrává nedaleko Prahy, přichází na mělnický hrad poustevník Ivan, který vyzývá pohanský lid k víře v jednoho boha. To zaujme i mladou kněžnu Ludmilu, aby následně vyhledala Ivana v berounských lesích (druhý díl) a rozhodla se přijmout křest. Potkává Bořivoje, který ji miluje – i on chce přijmout křesťanskou víru, pokud jej Ludmila pojme za svého chotě. Ve třetím díle, odehrávajícím se na Velehradě, oba přijímají z rukou Ivana za zvuků starodávné písně „Hospodine, pomiluj ny“ svatý křest – a s nimi symbolicky celý český národ.

Velmi důležitou funkci při provedení náročného oratoria mají rozsáhlé sbory, a tak Sbor opery DJKT Plzeň byl posílen Pražským smíšeným sborem, Pěveckým sborem ČVUT a navíc ještě Dětským sborem opery DJKT Kajetán, pod vedením sbormistrů J. Petrdlíka, Jana Steyera, Jana Máry a Anny-Marie Lahodové. Po počátečních drobných zakolísání u pánské části tělesa sbory ukázaly vzácnou vyrovnanost, stmelenost i žádoucí zvukovou barevnost, přestože se koncert konal na jevišti akusticky problematického Nového divadla. Jako nadmíru šťastné se ukázalo prostorové řešení umístění dětského sboru do vrchních řad hlediště, které tak poskytlo podmanivý zvukový kontrast proti hlavnímu proudu hudby z hlediště. Orchester opery DJKT řídil šéf Opery DJKT a dirigent Jiří Petrdlík spolehlivou rukou, i když zvuk řízeného orchestru mohl být kulatější

a dosahovat ještě vyšších melodických oblouků. Výtku lze vyslovit jedině vůči drastickému zkrácení partitury. Čistého času trvá provedení oratoria cca 2 a půl hodiny, ale je běžnou provozovací praxí, že se některá čísla vynechávají (zejména ta, která brzdí vývoj děje). Vzorová nahrávka Supraphonu z roku 1964 s dirigentem Václavem Smetáčkem, obsahující tradiční škrty, je proti původní délce zkrácena asi na 2 hodiny 17 minut. Nové plzeňské provedení má 1 hodinu 45 minut – tímto zásahem publikum přišlo o řadu hudebně zajímavých momentů, na druhou stranu to však neohrozilo jinak vesměs pozitivní dojem z koncertu.

Sólistka opery DJKT Ivana Veberová vytvořila v postavě Ludmily jednu z nejpřesvědčivějších kreací svého dosavadního repertoáru. Vedle krásně vypracovaných árií naplněných nepřehlédnutelným a nepřeslechutelným duchovním obsahem zaujala absolutní soustředěností a hlubokým ponorem do interpretace zpívaného textu. Veberová našla na pódiu skvělého protihráče v Janu Hnykovi (Svatý Ivan), který svůj přednes vybavil nejen krásně znějícím basem ve všech polohách, ale i on prokázal obdivuhodnou schopnost proniknout do partitury a sdělovat její poselství. Jana Foff Tetourová (Svatava) byla vyškrtnutím árie z třetího dílu „Panno, matko Stvořitele“ ochuzena o část svého partu, ale i na menší ploše byla schopna zaujmout zejména niterností svého projevu. Větší tenorový part Bořivoje odvedl Amir Khan se znělým mladistvým znějícím hlasem, podtrhujícím spíše odhodlanost a zamilovanost mladého Bořivoje než duchovní obsah oratoria. Menší part rolníka byl svědomitě interpretován Tomášem Kořínkem.

Na nastudování rozsáhlého oratoria byla jistě zapotřebí velkého úsilí všech složek divadla, a proto je možná škoda, že v plzeňském divadle dílo bylo provedeno pouze jednou; reprízy se sice koncert dočká v pražském Obecním domě (ovšem s obměněnými sólisty) a pak v Hradci Králové (navíc s jiným orchestrem a jinými sólisty). Výkony I. Veberové aj. Hnyka byly totiž opravdu příkladné a stály by za zopakování a další rozvíjení.

<http://operajournal.cz/2021/09/presvedcivy-zacatek-sezony-v-plzni-se-svatou-ludmilou/>

DVOŘÁKOVO GIGANTICKÉ ORATORIUM SVATÁ LUDMILA V PLZEŇSKÉM NOVÉM DIVADLE

GABRIELA ŠPALKOVÁ, OPERAPLUS.CZ, 7. ZÁŘÍ 2021

V letošním roce si připomínáme významné výročí – před 1100 lety zemřela svatá Ludmila, první česká svätice a babička svatého Václava, která stála s knížetem Bořivojem na počátku křesťanství v našich zemích. S Bořivojem je přijala roku 882 z rukou slovanského věrozvěsta, arcibiskupa Metoděje, a během jejího života nastaly zlomové události, které měly významný vliv na vznik a vývoj české státnosti. Je sväticí skutečně národní, a tak spojení celosvětové křesťanské a naší národní tradice činí ze sv. Ludmily osobnost, která skutečně přesahuje věky. K uctění její památky se přidalo i Divadlo J. K. Tyla v Plzni. Soubor opery nastudoval pod vedením šéfa opery Jiřího Petrdlíka gigantické dílo Antonína Dvořáka – jeho proslulé oratorium Svatá Ludmila.

Uvedl je 4. září na Nové scéně Nového divadla ve spolupráci s Biskupstvím plzeňským pod záštitou biskupa Mons. Tomáše Holuba. Ten před začátkem produkce připomněl slova papeže Františka o tom, že v současnosti prožíváme změnu epoch. A podotkl, že změnu epoch prožívala a ztělesňuje i svatá Ludmila, která dokázala tyto epochy překlenout a v tom je pro nás současná. Primátor Plzně Martin Baxa rovněž vyzdvihl význam svaté Ludmily jako symbolu a velmi fundovaně a poutavě krátce pohovořil o historických souvislostech, přičemž ovšem poukázal na fakt, že je především postavou opředenou legendami, neboť skutečných historických dokladů vztahujících se k její osobě a činům je velmi málo.

Celkové hudební zpracování tématu dokazuje obrovskou Dvořákovu invenci a odráží jeho hluboké vnitřního přesvědčení – spojení symboliky křesťanství se symbolikou národní plně korespondovalo s Dvořákovým vnitřním založením. A vznik oratoria v neposlední řadě svědčí i tom, jak významné postavení měl skladatel na tehdejší světové kulturní a hudební scéně.

Když totiž v roce 1884 obdržel Antonín Dvořák objednávku na nové dílo pro hudební festival v anglickém Leedsu, měl vytvořit dílo s biblickým námětem v délce 90 minut. Dvořák však navrhl celovečerní kantátu a místo biblického námětu trval na tématu z české historie. Prosadil si nakonec obojí. Práce na Svaté Ludmile, pro niž mu napsal libreto Jaroslav Vrchlický (Marie Červinková-Riegrová pro zaneprázdnění odmítla), skladatele zcela pohltila. Silné psychické pracovní vypětí bylo příčinou záchvatů agorafobie, jichž se už nezbavil do konce života. Josef Suk ve svých vzpomínkách píše, jak byl Dvořák při práci unaven a nervózní. „Byl v té době velmi nespokojen a byla skutečně obava o jeho život,“ uvádí doslova. Dvořák pracoval na oratoriu více než osm měsíců a během té doby odmítal většinu návštěv a pozvání k dirigování.

Vrchlický zpracoval téma zachycené v legendách. Počátek křesťanství v českých zemích – obrácení českých knížat Ludmily a Bořivoje na křesťanskou víru poustevníkem svatým Ivanem. Oratorium je rozčleněno do tří částí – v první přichází na mělnický hrad poustevník Ivan, aby pohanům zjevil pravdu o jediném Bohu. Jeho sugestivnímu výstupu Ludmila zcela propadne. Ve druhé části za doprovodu své družky Svatavy vyhledá Ivana v lesích, aby z jeho rukou přijala křest. Zde se setkává s Bořivojem, který je ochoten přistoupit na křesťanskou víru, jestliže tím získá Ludmilu za manželku. Třetí část oratoria je situována na Velehrad, kde Ludmila s Bořivojem a celým českým národem přijímají křest z rukou biskupa Metoděje. I když ve Vrchlického libretu lze najít nedostatky v nevěrohodnosti důvodů a v celkové překotnosti přestoupení z pohanství ke křesťanství, poskytlo libreto dostatek příležitostí k sólovým, ansámblovým i sborovým číslům a nese v sobě též řadu kontrastních situací. Ve Svaté Ludmile střídá Dvořák pasáže dramatické s lyrickými, monumentální čísla s intimní výpovědí. Mistrně charakterizuje jednotlivá prostředí – atmosféra hlubokých lesů, v nichž žije poustevník Ivan, působí až impresionisticky, majestátně pak slavnost na Velehradě a vskutku strhující je hymnus „Hospodine, pomiluj ny“, zhudebněný historický text z přelomu 10. a 11. století. Právě v něm je nejvíce čitelný neuvěřitelný skladatelův tvůrčí potenciál. Dvořák ve Svaté Ludmile vytvořil sugestivní monumentální dílo s mimořádnou melodickou invencí a propracovanou polyfonií. Po úspěšné premiéře v Leedsu 15. října 1886, kterou osobně dirigoval, následovala další provedení – dvakrát v Londýně a pětkrát v Praze všechna za jeho řízení. Skladatel se ke Svaté Ludmile ještě vrátil v letech 1895 a 1901 a vytvořil její kratší verzi, aby bylo možné oratorium uvádět též scénicky. Na jevišti však bylo provedeno jen několikrát, zkrácené ovšem zaznívá dnes i koncertně (původních 45 hudebních čísel trvá přibližně 2 hodiny a 30 minut).

V Plzni nastudoval Svatou Ludmilu nový šéf opery Jiří Petrdlík s orchestrem opery DJKT a jejími sólisty – sopranistkou Ivanou Veberovou, mezzosopranistkou Janou Foff Tetourovou, tenoristy Amirem Khanem a Tomášem Kořínkem a basistou Janem Hnykem. Sbor opery DJKT pod vedením Jakuba Zichy byl posílen Pražským smíšeným sborem a Pěveckým sborem ČVUT Praha se sbormistry Jiřím Petrdlíkem, Janem Steyerem a Janem Márou, dále účinkoval Kajetán – Dětský sbor opery DJKT pod vedením sbormistryně Anny-Marie Lahodové.

Výkon orchestru byl pod taktovkou Jiřího Petrdlíka vyrovnaný, celkově bylo oratorium provedeno v orchestrálních partech spolehlivě, čistě a ve velmi dobré souhře. Je třeba vyzdvihnout krásně zahrané houslové sólo koncertního mistra orchestru Martina Kose v árii Ludmily. Hudebnímu nastudování by prospělo důslednější vypracování kontrastních ploch v orchestru a také všech pěveckých partů tak, aby bylo dosaženo větší plastičnosti a sugestivnosti.

Ivana Veberová má ty nejlepší předpoklady pro provedení náročného partu Ludmily. Zpívala jej se zřejmým zaujetím pro postavu a Dvořákovu oratorní hudbu, čistě a vyváženě ve všech polohách, navíc dokázala navázat žádoucí kontakt s publikem. I Jana Foff Tetourová projevila po výrazové stránce porozumění pro citlivost svého partu Svatavy, byť nebyl její hlasový projev vždy vyrovnaný. Jan Hnyk zpíval part svatého Ivana sonorním a dobře znějícím hlasem, ale postavě světce až fanaticky bojujícího za pravou víru kácením pohanských model by prospělo ve výrazu podstatně větší zaujetí. Nadějný tenorista Amir Khan působil jako kníže Bořivoj zbytečně skromně, oratorium zatím zjevně není jeho doménou. Ku prospěchu by mu byla větší uměřenost pěveckého projevu a celkového stylu při provedení. Tomáš Kořínek přednesl part Rolníka pěvecky spolehlivě, ale i v jeho případě by byl žádoucí větší důraz na výraz. Sbory provedly své party hudebně na dobré úrovni. Ve výborném světle se ukázal dětský sbor – 37 dívek a jeden chlapec. Kultivovaný zvuk, příkladná jednota a jeho vnímavost pro prováděný part okamžitě zaujala. Děti zpívaly zpaměti, zcela čistě a srozumitelně. Umístění dětského sboru nahoře za diváky v nejzazších řadách hlediště byl výborný nápad. Toto řešení vedlo k větší plastičnosti zvuku, který zcela obklopoval publikum. O to

větší byla škoda, že se sbor nepřišel poklonit na jeviště a po skončení produkce zůstal v zadní řadách stát. [...] Zdařilý výtvarný rámec pro provedení díla a atmosféru vytvářel portrét svaté Ludmily promítnutý na horizont za scénou současně s kratičkou charakteristickou jednotlivých dějových částí oratoria. Celkový vizuální vjem a slavnostní atmosféru však rušila nejednotnost oblečení dam ve sborech a v orchestru.

Oratorium je mistrovské dílo, které ke svému skutečně sugestivnímu vyznění potřebuje nejen mohutné sbory a technicky výborně disponované pěvce se smyslem pro oratorní zpěv, ale i zvukově vyhovující prostory. O nevstřícnosti akustiky Nové scény, na níž bylo oratorium provedeno, toho bylo již napsáno hodně. Pro provedení geniálního Dvořákovy díla právě zde hovoří pouze rozlehlost jeviště, jiným podobně velkým, západočeská metropole nedisponuje. Celkově zde lze však jen obtížně dosáhnout žádoucího zvuku. Ten se rozplývá v prostoru, orchestr ztrácí na barevnosti, plastičnosti a znělosti, kontrastní plochy jsou nedostatečně diferencované, a i zvukově exponovaná místa znějí přidušeně. Ani na 150 umělců na jevišti nedokázalo dosáhnout plného zvukového lesku ani při Hospodine, pomiluj ny. Poškozena byla i působivost nádherného houslového sóla, rovněž znělost hlasů sólistů byla nižší, než jsme u těchto pěvců zvyklí, navíc místy orchestr pěvce dokonce kryl. Přitom mnohem menší dětský sbor zněl plně a barevně, ovšem děti měly nad sebou odrážející plochu stropu sálu, zatímco zvuk z jeviště se nesl vzhůru do provazistě. Připomeňme v této souvislosti, že ne všechny hudební produkce zněly na Nové scéně špatně. Stačí vzpomenout na provedení Thomasova Hamleta (režie Martin Otava, scéna Pavel Kodeda), kdy byla součástí scénografie i odrazová plocha nad jevištěm, díky níž byl zvuk okamžitě jasný a znělý.

Plzeňské publikum ocenilo provedení oratoria Svatá Ludmila dlouhotrvajícím potleskem a aplausem vstojí. Jako dramaturgický počín si nastudování Svaté Ludmily tyto ovace vskutku zaslouží. Ke skutečně strhujícímu provedení však přece jen ještě dosti chybělo. V každém případě je nastudování Dvořákovy oratoria významným a úctyhodným činem. Tím spíše, že je uváděno jen výjimečně. Proto by bylo dobře, kdyby nezůstalo jen u tohoto jediného provedení. Při dalších by bylo možné navíc odstranit stávající problematické momenty a uvést monumentální dílo v jeho plném lesku. O publikum by jistě nemělo nouzi.

<https://operaplus.cz/dvorakovo-giganticke-oratorium-svata-ludmila-v-plzenskem-novem-divadle/>

SVATÁ LUDMILA ANTONÍNA DVOŘÁKA NA NOVÉ SCÉNĚ V PLZNI

PETR NOVÁK, KLASIKAPLUS.CZ, 7. ZÁŘÍ 2021

„Petrdlík vedl orchestr naprosto suverénně s jasnou koncepcí.“

„Volba Ivany Veberové do hlavní postavy Ludmily byla naprosto skvělá, její dramatický soprán se nesl celým zaplněným hledištěm.“

„Jistý a čistý tenor Tomáše Kořínka bohužel nemohl v kratičkém vstupu příliš vyniknout.“

Dalším plodem spolupráce mezi Divadlem J. K. Tyla a Biskupstvím plzeňským bylo koncertní uvedení oratoria Svatá Ludmila Antonína Dvořáka. Zároveň byl odstartován Týden odložených premiér, kdy plzeňské divadlo od 4. do 11. září uvede na svých třech scénách celkem jedenáct slavnostních premiér inscenací opery, baletu, činohry i muzikálu, které se kvůli pandemii nemohly odehrát v uplynulých dvou sezónách ve svých plánovaných termínech. Na většinu představení je ještě k dispozici dostatek vstupenek.

Antonín Dvořák napsal kromě oper ještě několik vokálních děl. Mše D dur, kantáta Svatební košile nebo Requiem a Te Deum se uvádějí poměrně často. V jejich stínu zůstávají skladby Žalm 149, příležitostná kantáta Americký prapor a Slavnostní zpěv. Oratorium Svatá Ludmila vzniklo letech 1885–1886 pro Anglii, premiéra byla 15. 10. 1886 v Leedsu. V Čechách zaznělo díle poprvé 25. 2. 1887 v Národním divadle. Tyto a ještě spoustu dalších informací se dočetli posluchači v Plzni z programu, který připravil dramaturg opery Divadla J. K. Tyla v Plzni Zbyněk Brabec.

Na plzeňském provedení se podílel orchestr opery DJKT, pět sólistů plzeňské opery, sbor opery (sbormistr Jakub Zicha) a Dětský sbor opery Kajetán. Spoluúčinkovaly Pražský smíšený sbor a Pěvecký sbor ČVUT Praha. Oratorium v tomto obsazení zazní i v Praze. Provedení v Plzni řídil šéf opery Jiří Petrdlík. Jeho detailní znalost velkolepého díla, které sám Antonín Dvořák zkrátil, byla znát třeba i na současné deklamaci textu při sborových pasážích. Obrovský aparát účinkujících, čítající 120členný pěvecký sbor, 40členný sbor dětí a orchestr, vedl naprosto suverénně s jasnou koncepcí. Posluchačsky zajímavé bylo, pravděpodobně z prostorových důvodů, umístění dětského pěveckého sboru na konec hlediště naproti jevišti. Dirigent se k dětskému sboru, který byl připraven pod vedením své sbormistryně Anny-Marie Lahodové, choval velmi empaticky. Režijně spolupracoval Michal Lieberzeit.

Dvořákovo dílo je členěno do třech dějství. V prvním, „Na nádvoří hradu mělnického“, přichází poustevník Ivan (Jan Hnyk) a pohanskému lidu (postavu rolníka ztvárnil Tomáš Kořínek) zvěstuje pravdu o jediném Bohu. Ve druhém, „V lesích berounských“, se s Ivanem setkává kněžna Ludmila (Ivana Veberová). Potkává Bořivoje (Amir Khan), který je ochoten přistoupit na víru, dostane-li ji za ženu. Na jevišti najdeme ještě Svatavu (Jana Foff Tetourová), společníci Ludmily. Ve třetím díle, „V chrámu velehradském“, se pak koná velkolepá slavnost, kde Ludmila, Bořivoj a celý český národ přijímají z rukou biskupa Metoděje křest.

Dvořákova hudba je v celém díle prodchnuta nádhernou českou melodičností, obsahuje pasáže lyrické i monumentální. Zajímavá je citace nejstarší známé české duchovní písně „Hospodine pomiluj ny!“ na začátku třetího dějství a v závěru skladby. Volba Ivany Veberové do hlavní postavy Ludmily byla naprosto skvělá, její dramatický soprán se nesl celým zaplněným hledištěm Nové scény pro pět set posluchačů. Výborně jí sekundovala svým nádherně zabarveným hlasem Jana Foff Tetourová, a to jak ve svých sólových vstupech, tak v duetech nebo tercetech. Svým dokonale posazeným basem zaujal Jan Hnyk. Role dvěma zbývajícími představitelům bych osobně vyměnil, jistý a čistý tenor Tomáše Kořínka bohužel nemohl v krátkém vstupu příliš vyniknout. Tenorový hlas Bořivoje Amira Khana jako by ještě čekal na své rozvinutí. Přestože se umělec snažil zpívat doslova celým tělem, v některých exponovaných pasážích s orchestrem se dynamicky ztrácel. Orchestr spolupracoval bezproblémově, bylo cítit, že si svoji roli koncertního provedení na jevišti užívá. Veškeré sbory vyzněly kompaktně. Zajímavé bylo, že na začátku nepostřehnutelné přizvučení sborů i sólistů během průběhu díla nabývalo na síle. Poměrně suchá „divadelní“ akustika Nové scény se tak stala posluchačům i účinkujícím milosrdnější.

Plzeň důstojně uctila příležitost 1100. výročí úmrtí svatě Ludmily. Představení, konané pod záštitou plzeňského biskupa Mons. Tomáše Holuba a za jeho osobní přítomnosti, bylo po všech stránkách vydařené. Večer uvedl ředitel Divadla J. K. Tyla Martin Otava, svoji řeč pronesl i současný primátor Města Plzně Martin Baxa.

<https://www.klasikaplus.cz/reflexe-2/item/5813-svata-ludmila-antonina-dvoraka-na-nove-scene-v-plzni>

MIDDLETOWN

PREMIÉRA 2. LISTOPADU 2019 NA MALÉ SCÉNĚ

SOUSEDSTVÍ JEDNOHO KOSMONAUTA
ALŽBĚTA STAŇKOVÁ, DIVABAZE.CZ, 18. LISTOPADU 2021

MIDDLETOWN – městečko mezi ničím, kde žijí obyčejní lidé s obyčejně smutnými a těžkými životy. O tom ve zkratce pojednává hra, kterou napsal americký dramatik Will Eno a kterou uvádí v české premiéře plzeňské Divadlo J. K. Tyla v režii Marka Němce a dramaturgické úpravě Johany Němcové.

Příběh nám představuje životy několika obyvatel malého amerického městečka, které mohlo mít muzeum skla, čerpá ze své indiánské tradice, žije v něm jeden kosmonaut a ostatní lidé se do něj stěhují buď založit rodinu, nebo dožít. Seznamujeme se s novou nadšenou obyvatelkou Mary Swansonovou (Zuzana Ščerbová), místním strážcem pořádku Robertem (Zdeněk Hruška), ochotnou knihovnicí Judith (Klára Kuchinková), zmateným všeumělem Johnem Dodgem (Jaroslav Matějka) či ztroskotaným mechanikem Craigem (Matyáš Darnady). Každý z nich je poznamenán nějakým neštěstím nebo má v nějakém ohledu smůlu, obojí se dá ale v určitých případech zlomit. Právě o tom je celý Middletown – o lidech, kteří zápasí s nepřízní osudu. Některým se podaří zvítězit, některým bohužel ne. Mezi jednotlivými postavami vznikají přátelství a vztahy, které ale stojí a padají na schopnosti vzájemně si porozumět a upřímně komunikovat.

Výraznou ženskou figurou pro mne byla knihovnice Judith. Do celého představení obtěžkaného vážností se Kláře Kuchinkové povedlo vnést optimismus a radost, které následně předávala i ostatním obyvatelům městečka. Jaroslav Matějka jako samotářský, nejistý a trochu podivínský John Dodge působí sice úsměvně, ale při hlubším pohledu vidíme Johnovo vnitřní trápení. To je ostatně hlavní přednost Matějka hrání obecně, neboť jeho postavy nabízejí mnohem víc než na první pohled zřejmou komiku. Na druhé straně Darnadyho mechanik Craig byl dokonalým ztělesněním lidského neštěstí a smůly. Jeho odpověď na lékařčinu (Jana Kubátová) otázku, co chce od života, mi dokázala vohnat slzy do očí, a nebyl to jediný emočně vypjatý moment. Celkově způsob, jakým Darnady vyjadřoval emoce své postavy a jak rychle a přirozeně je dokázal střídát, byl dech beroucí.

Scéna Lukáše Kuchinky dokázala skvěle využít skromnou plochu Malé scény. Členění na jednotlivé dílčí prostory v rámci celého jeviště bylo efektivní a praktické, nemusela se zdlouhavě vyměňovat dekorace a divák měl na očích každé místo jednání. Skrze pomyslné zdi jsme mohli nahlížet do příbytků i životů

všech postav, ať už se jich daná scéna týkala, či byli pouze v pozadí. Právě tyto chvíle nám dokázaly ukázat podstatu jejich životů. Agnieszka Pátá Oldak pak vytvořila jednoduché, všední kostýmy, které do značné míry charakterizovaly své nositele, ale zároveň jim ponechávaly jejich obvyklou každodennost.

Ačkoli je hra charakterizována jako „existenciální komedie“, pro mě byly komické prvky z většiny spíše zástěrkou osobní tragiky. Nenacházela jsem zkrátka důvody, proč se některým vtipným okamžikům smát. S postavami jsem spíše soucítala, snažila se je pochopit a politovat. Celková atmosféra byla mnohdy poetická až mrazivá, a tak mě osobně nepodněcovala k užívání si situační komiky, která se na jevišti místy objevovala.

Middletown vybízí k zamyšlení nad následující otázkou: „Co vlastně chceme od života?“ Ta je v inscenaci několikrát přímo položena, ale odpovědi na ni je poskrovnu, neboť, jak se dozvídáme, lidé jsou často moc líní se nad ní alespoň zamyslet. Will Eno ukazuje nebezpečí špatného porozumění a míjející se komunikace, ale zároveň naději na osvobození z beznaděje. Middletown patří, dle mého názoru, mezi velmi zdařilé kusy repertoáru a osobně doufám, že to nebude poslední spolupráce plzeňské činohry s Markem Němcem coby režisérem.

<https://divabaze.cz/sousedstvi-jednoho-kosmonauta/>

AMERICAN IDIOT

PREMIÉRA 15. ÚNORA 2020 NA MALÉ SCÉNĚ

DUBSKÝ: FESTIVAL DIVADLO (ČTVRTEK 16.9.) BLOG

LUKÁŠ DUBSKÝ, NADIVADLO.CZ, 17. ZÁŘÍ 2021

Green Day's American Idiot

Mít možnost vidět na divadelním festivalu „jukebox“ muzikál broadwayského stříhu je věc neobvyklá. Ovšem muzikálový soubor plzeňského divadla je v posledních sezonách ve formě, takže proč ne.

Tradiční slabinou tohoto typu muzikálů bývá libreto, které se snaží napasovat do příběhu konkrétní písně tak, aby nevznikalo příliš mnoho oslích můstek. American Idiot se tomu vyhýbá nečekaným způsobem – libreto tu de facto neexistuje. Tvůrci využili toho, že punkrocková kapela Green Day své album American Idiot koncipovala jako příběh, zakomponovat tak bylo nutné jen několik málo skladeb přejatých odjinud. Musím říct, že jsem si na tenhle neobvyklý koncept docela dlouho zvykal. Nakonec se ale dá v sérii písní vysledovat příběh trojice přátel, kteří se snaží uniknout z nezáživného stereotypu amerického maloměsta. Každý osud je jiný, všechny ale končí hlubokou deziluzí z „amerického snu“. Spíše než o příběh tady jde o vyjádření pocitů mladé generace na přelomu tisíciletí, trochu mi to připomnělo muzikál Hair, který byl podobnou generační výpovědí o éře hippies. I v něm hrály velkou roli drogy, byť v American Idiot jsou mnohem méně romantizované.

Celé představení je odehráno v angličtině, což je šťastný nápad, překlady známých songů jsou vždy problematické. Nejsem takový angličtinář, abych si dovolil posoudit, jak moc se hercům daří anglická výslovnost. Pěvecky jsou ovšem výteční, hýří energií. Krásné a charaktertvořné jsou i kostýmy, jejichž autorkou je Andrea Pavlovičová.

Když se člověk dokáže srovnat s tím, že je American Idiot tak trochu devadesátiminutovým koncertem hitů Green Day, může pro něj být tahle inscenace zážitkem.

<https://nadivadlo.blogspot.com/2021/09/dubsky-festival-divadlo-ctvrtek-169.html>

PŘEHLED HOSPODAŘENÍ CELKEM	2021 ROZPOČET (SCHVÁLENÝ)	2021 UPRAVENÝ ROZPOČET (PROSINEC)	2021 SKUTEČNOST (PROSINEC)	2021 % Z UPRAVENÉHO ROZPOČTU
NÁKLADY CELKEM	318 453	303 748	302 322	99,5%
MATERIÁL	11 100	11 120	11 095	99,8%
ENERGIE	9 100	8 200	7 516	91,7%
PRODANÉ ZBOŽÍ	500	200	154	77,2%
SLUŽBY	61 300	45 200	44 915	99,4%
MZDOVÉ NÁKLADY	164 616	166 380	166 357	100,0%
DANĚ A POPLATKY	180	30	7	22,8%
ODPISY INV. MAJETKU	6 061	6 900	6 813	98,7%
DDHM A DDNM	2 080	1 900	1 895	99,7%
OSTATNÍ NÁKLADY	2 060	2 000	1 803	90,2%
SOC. A ZDRAV. POJIŠTĚNÍ	55 947	55 267	55 239	99,9%
OSTATNÍ SOC. NÁKLADY	5 509	6 551	6 528	99,6%
TRŽBY A VÝNOSY CELKEM	318 453	303 748	303 416	99,9%
TRŽBY A VÝNOSY VLASTNÍ	55 536	20 031	19 731	98,5%
ZÁJMOVÁ ČINNOST	950	500	494	98,7%
VSTUPNÉ	41 000	12 000	11 868	98,9%
ZÁJEZDOVÁ PŘEDSTAVENÍ	1 000	600	544	90,7%
OSTATNÍ SLUŽBY	660	610	604	99,1%
PRONÁJMY	1 960	1 500	1 462	97,5%
PRODEJ ZBOŽÍ	700	300	293	97,5%
ČERPÁNÍ FONDŮ	7 594	2 300	2 284	99,3%
ÚROKY Z BANKOVNÍCH ÚČTŮ A VKLADŮ	75	11	10	91,5%
OSTATNÍ VÝNOSY	1 597	2 210	2 172	98,3%
DOTACE Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ	26 100	53 710	53 678	99,9%
PŘÍSPĚVEK Z ROZPOČTU MĚSTA	236 817	230 007	230 007	100,0%
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK ZISK (+), ZTRÁTA (-)	0	0	1 094	0,0%
POČET PRACOVNÍKŮ (PRŮMĚRNÝ PŘEPOČTENÝ)	405	405	388	96%

PŘEHLED HOSPODAŘENÍ – HLAVNÍ ČINNOST	2021 ROZPOČET (SCHVÁLENÝ)	2021 UPRAVENÝ ROZPOČET (CELKEM)	2021 SKUTEČNOST (PROSINEC)	2021 % Z ROZPOČTU
NÁKLADY CELKEM	315 699	300 987	299 604	99,5%
MATERIÁL	11 000	11 000	10 978	99,8%
ENERGIE	8 700	7 500	6 823	91,0%
PRODANÉ ZBOŽÍ	500	200	154	77,2%
SLUŽBY	60 500	44 230	43 948	99,4%
MZDOVÉ NÁKLADY	163 716	165 700	165 685	100,0%
DANĚ A POPLATKY	80	10	7	68,5%
ODPISY INV. MAJETKU	6 061	6 900	6 813	98,7%
DDHM A DDNM	2 000	1 700	1 695	99,7%
OSTATNÍ NÁKLADY	2 000	2 000	1 803	90,2%
SOC. A ZDRAV. POJIŠTĚNÍ	55 637	55 197	55 169	99,9%
OSTATNÍ SOC. NÁKLADY	5 505	6 550	6 527	99,7%
TRŽBY A VÝNOSY CELKEM	314 513	300 973	300 693	99,9%
TRŽBY A VÝNOSY VLASTNÍ	51 596	17 256	17 008	98,6%
ZÁJMOVÁ ČINNOST				0,0%
VSTUPNÉ	41 000	12 000	11 868	98,9%
ZÁJEZDOVÁ PŘEDSTAVENÍ	1 000	600	544	90,7%
OSTATNÍ SLUŽBY	150	0	0	0,0%
PRONÁJMY				0,0%
PRODEJ ZBOŽÍ	700	300	293	97,5%
ČERPÁNÍ FONDŮ	7 594	2 300	2 284	99,3%
ÚROKY Z BANKOVNÍCH ÚČTŮ A VKLADŮ	5	6	6	92,6%
OSTATNÍ VÝNOSY	1 147	2 050	2 014	98,2%
DOTACE Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ	26 100	53 710	53 678	99,9%
PŘÍSPĚVEK Z ROZPOČTU MĚSTA	236 817	230 007	230 007	100,0%
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK ZISK (+), ZTRÁTA (-)	-1 186	-14	1 089	

PŘEHLED HOSPODAŘENÍ – VEDLEJŠÍ ČINNOST	2021 ROZPOČET (SCHVÁLENÝ)	2021 UPRAVENÝ ROZ- POČET (PROSINEC)	2021 SKUTEČNOST (PROSINEC)	2021 % Z UPRAVENÉHO ROZPOČTU
NÁKLADY CELKEM	2 754	2 761	2 718	98,4%
MATERIÁL	100	120	117	97,2%
ENERGIE	400	700	692	98,9%
PRODANÉ ZBOŽÍ				0,0%
SLUŽBY	800	970	967	99,7%
MZDOVÉ NÁKLADY	900	680	672	98,8%
DANĚ A POPLATKY	100	20		0,0%
ODPISY INV. MAJETKU				0,0%
DDHM A DDNM	80	200	200	100,0%
OSTATNÍ NÁKLADY	60	0	0	0,0%
SOC. A ZDRAV. POJIŠTĚNÍ	310	70	70	99,3%
OSTATNÍ SOC. NÁKLADY	4	1	1	73,4%
TRŽBY A VÝNOSY CELKEM	3 940	2 775	2 723	98,1%
TRŽBY A VÝNOSY VLASTNÍ	3 940	2 775	2 723	98,1%
ZÁJMOVÁ ČINNOST	950	500	494	98,7%
VSTUPNÉ				0,0%
ZÁJEZDOVÁ PŘEDSTAVENÍ				0,0%
OSTATNÍ SLUŽBY	510	610	604	99,1%
PRONÁJMY	1 960	1 500	1 462	97,5%
PRODEJ ZBOŽÍ				0,0%
ČERPÁNÍ FONDŮ				0,0%
ÚROKY Z BANKOVNÍCH ÚČTŮ A VKLADŮ	70	5	5	90,2%
OSTATNÍ VÝNOSY	450	160	158	98,9%
DOTACE Z VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ				0,0%
PŘÍSPĚVEK Z ROZPOČTU MĚSTA				0,0%
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK ZISK (+), ZTRÁTA (-)	1 186	14	4	31,1%

CELKOVÉ NÁKLADY A VÝNOSY ZA OBDOBÍ 2017-2021

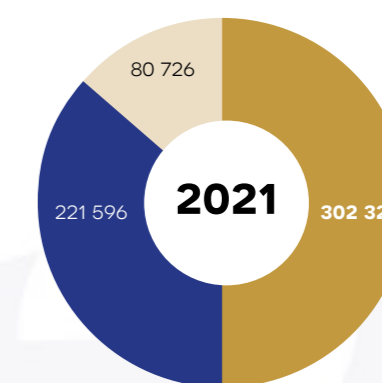
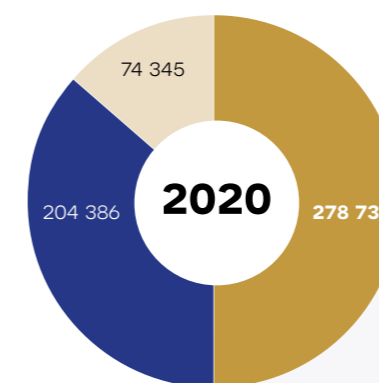
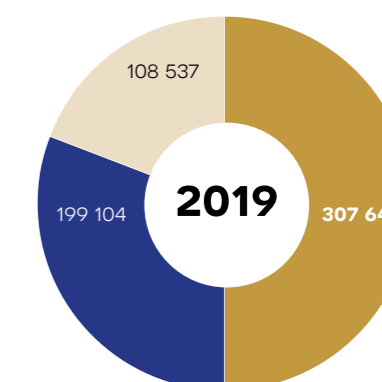
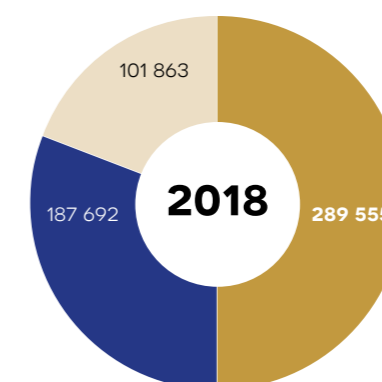
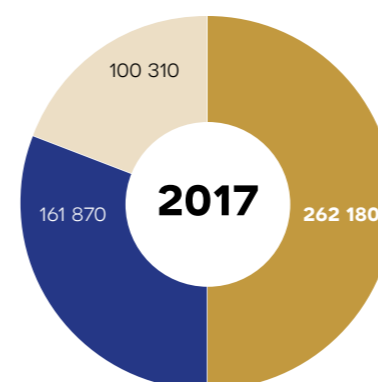
ROKY	NÁKLADY CELKEM	Z TOHO				Z TOHO					% SOBĚSTAČNOSTI (VLASTNÍ VÝNOSY/ CELKOVÉ NÁKLADY) = ODPSY
		OSOBNÍ NÁKLADY + POJIŠTĚNÍ	%Z CELKOVÝCH NÁKLADŮ	PROVOZNÍ NÁKLADY	%Z CELKOVÝCH NÁKLADŮ	VÝNOSY CELKEM	PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ	%Z CELKOVÝCH VÝNOSŮ	VLASTNÍ VÝNOSY		
									CELKEM	% Z CELKOVÝCH VÝNOSŮ	
2017	262 180	161 870	61,7	100 310	38,3	267 050	208 061	77,9	58 989	22,1	23,0
2018	289 555	187 692	64,8	101 863	35,2	296 076	235 118	79,4	60 958	20,6	21,5
2019	307 641	199 104	64,7	108 537	35,3	310 071	245 450	79,2	64 621	20,8	21,5
2020	278 731	204 386	73,3	74 345	26,7	305 679	281 359	92,0	24 320	7,96	8,93
2021	302 322	221 596	73,3	80 726	26,7	303 416	283 685	93,5	19 731	6,5	6,68

% SOBĚSTAČNOSTI = VLASTNÍ VÝNOSY
CELKOVÉ NÁKL. - ODPSY

OSOBNÍ NÁKLADY + POJIŠTĚNÍ = PLATY, OON,
ZÁKONNÉ ODVODY SOC. + ZDRAVOTNÍ

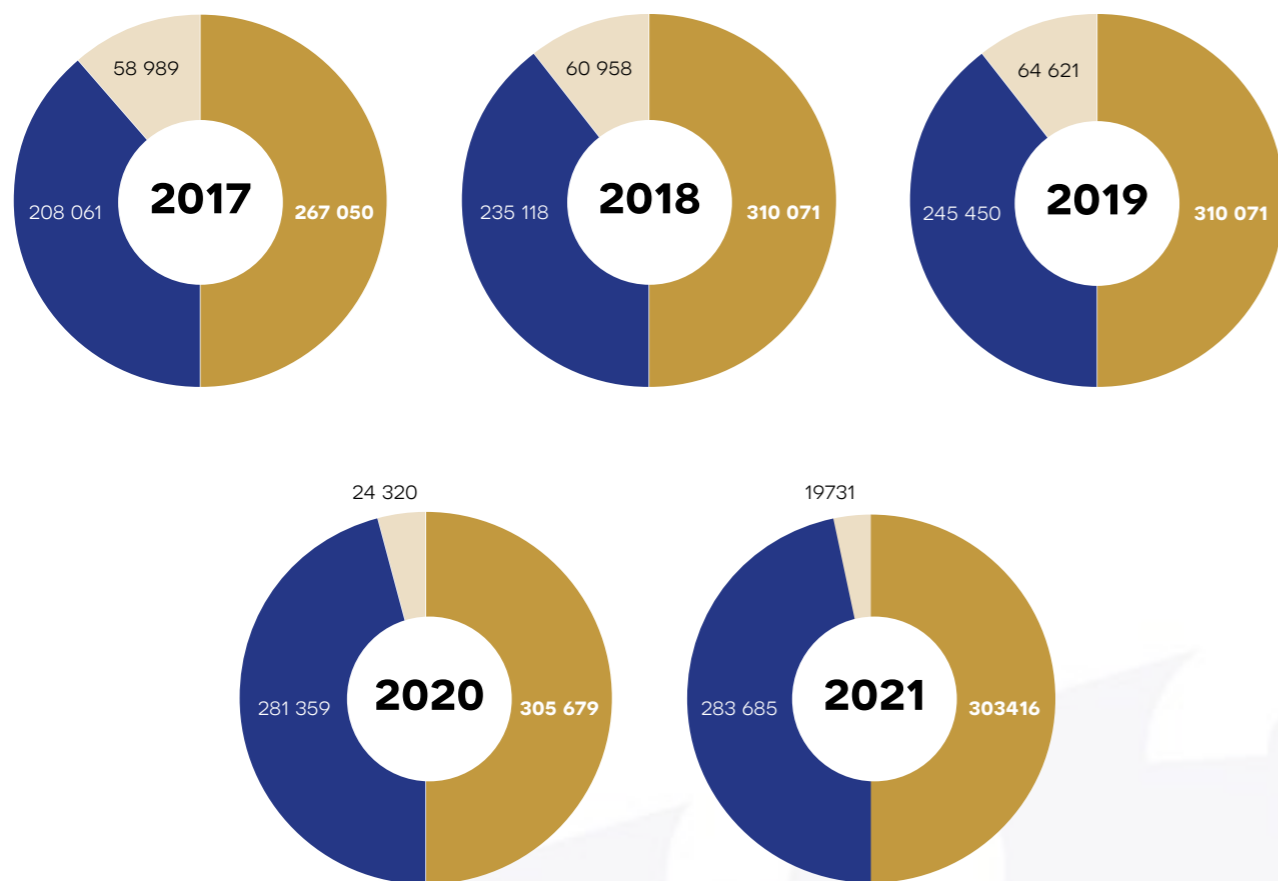
VÝVOJ NÁKLADŮ 2017 – 2021 V TIS. KČ

	2017	2018	2019	2020	2021
NÁKLADY CELKEM	262 180	289 555	307 641	278 731	302 322
OSOBNÍ NÁKLADY + POJIŠTĚNÍ	161 870	187 692	199 104	204 386	221 596
PROVOZNÍ NÁKLADY	100 310	101 863	108 537	74 345	80 726

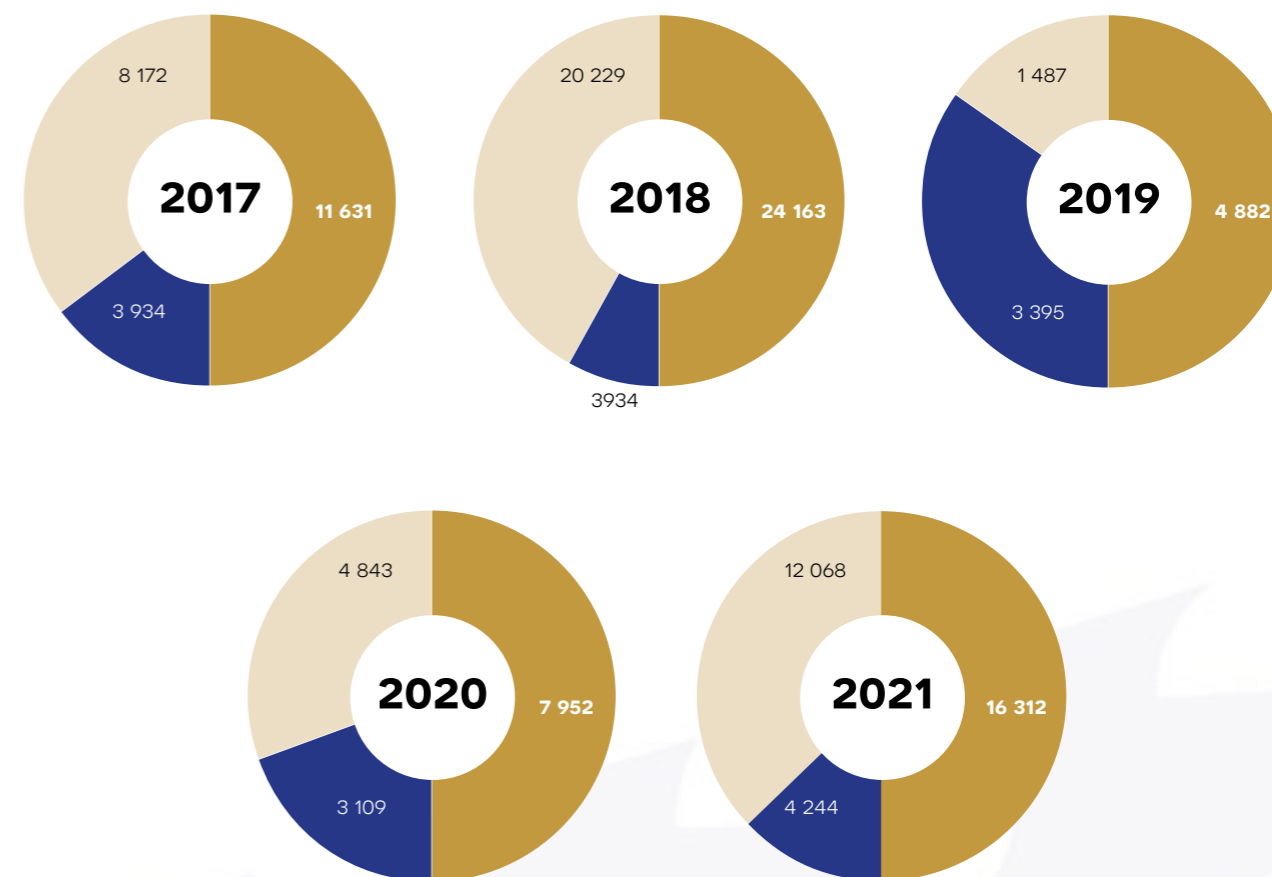
VÝVOJ VÝNOSŮ 2017 – 2021 V TIS. KČ

	2017	2018	2019	2020	2021
VÝNOSY CELKEM	267 050	296 076	310 071	305 679	303 416
PŘÍSPĚVEK NA PROVOZ	208 061	235 118	245 450	281 359	283 685
VLASTNÍ VÝNOSY	58 989	60 958	64 621	24 320	19 731

OPRAVY A INVESTICE 2017 – 2021 V TIS. KČ

	2017	2018	2019	2020	2021
CELKEM	11631	24163	4882	7952	16312
OPRAVY	3459	3934	3395	3109	4244
INVESTICE	8172	20229	1487	4843	12 068

Příloha č. 2 k vyhlášce č. 410/2009 Sb.	
Výkaz zisku a ztráty	
PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE	
Název:	Divadlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace
Sídlo:	Palackého náměstí 297 1/30, Píseň 1, 301 00, Česká republika
Právní forma:	příspěvková organizace
IČ:	00078051
Předmět činnosti:	Provozování kulturních zařízení

sestavený k 31.12.2021
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)
okamžik sestavení: 02.02.2022

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ		MINULÉ	
			Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
A.	NÁKLADY CELKEM		299 604 199,75	2 718 176,40	277 104 808,30	1 626 664,42
1.	Náklady z činnosti		299 645 033,89	2 718 176,40	277 047 183,68	1 583 046,42
1.	Spotřeba materiálu	501	10 978 356,45	116 603,92	7 875 852,25	76 973,65
2.	Spotřeba energie	502	6 823 470,51	692 303,99	5 981 113,09	465 416,25
3.	Spotřeba jiných neskladovatelných dodávek	503				
4.	Prodané zboží	504	164 356,04		151 037,76	
5.	Aktivace dlouhodobého majetku	506				
6.	Aktivace oběžného majetku	507				
7.	Změna stavu zásob vlastní výroby	508				
8.	Opravy a udržování	511	3 642 816,94	600 947,64	2 919 934,66	189 574,16
9.	Cestovné	512	79 681,38		175 478,67	
10.	Náklady na reprezentaci	513	204 976,61		85 003,80	990,43
11.	Aktivace vnitroorganizačních služeb	516				
12.	Ostatní služby	518	40 020 819,79	368 003,67	40 889 011,53	190 045,01
13.	Mzdové náklady	521	165 885 456,00	672 014,09	152 731 157,00	572 909,09
14.	Zákonné sociální pojistění	524	55 169 065,00	69 500,00	50 997 629,73	84 675,27
15.	Jiné sociální pojistění	525	875 183,46	733,54	853 163,91	2 481,09
16.	Zákonné sociální náklady	527	5 597 518,72		4 573 098,98	
17.	Jiné sociální náklady	528	54 600,00		36 090,00	
18.	Daň silniční	531			18 876,00	
19.	Daň z nemovitosti	532				
20.	Jiné daně a poplatky	538	6 850,00		254 631,15	
22.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541				
23.	Jiné pokuty a penále	542			877,00	
24.	Dary a jiná bezúplatná předání	543				
25.	Prodaný materiál	544				
26.	Manka a škody	547				
27.	Tvorba fondů	548				
28.	Odpisy dlouhodobého majetku	551	6 812 805,66		6 418 168,16	
29.	Prodaný dlouhodobý nehmotný majetek	552				
30.	Prodaný dlouhodobý hmotný majetek	553				
31.	Prodané pozemky	554				
32.	Tvorba a zúčtování rezerv	555				
33.	Tvorba a zúčtování opravných položek	556	-53 348,34		-29 959,81	
34.	Náklady z vyřazených pohledávek	557	83 751,00			
35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	1 695 113,15	200 067,93	1 091 093,55	
36.	Ostatní náklady z činnosti	549	1 713 661,54	2,61	2 055 136,28	1,53
II.	Finanční náklady		59 165,83		38 142,64	
1.	Prodané cenné papíry a podíly	561				
2.	Úroky	562				
3.	Kurzové ztráty	563	59 165,83		38 142,64	
4.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou	564				
6.	Ostatní finanční náklady	569				
III.	Náklady na transfery					
1.	Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery	571				
2.	Náklady vybraných místních vládních institucí na transfery	572				
V.	Daň z příjmů				19 482,00	43 618,00
1.	Daň z příjmů	581			19 482,00	43 618,00

Výkaz zisku a ztráty

Strana 1 z 2

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ		MINULÉ	
			Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
2.	Dodatečné odvody daně z příjmů	595				
B.	VÝNOSY CELKEM		300 693 385,93	2 722 536,11	302 802 482,70	2 876 812,53
1.	Výnosy z činnosti		16 999 762,33	2 718 026,40	21 319 014,89	2 849 911,36
1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601				
2.	Výnosy z prodeje služeb	602	12 411 789,85	1 097 829,92	20 377 018,17	910 129,62
3.	Výnosy z pronájmu	603		1 461 998,07		1 763 022,78
4.	Výnosy z prodaného zboží	604	292 518,00		278 096,00	
6.	Jiné výnosy z vlastních výkonů	609				
9.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	641				
10.	Jiné pokuty a penále	642				
11.	Výnosy z vyřazených pohledávek	643				
12.	Výnosy z prodeje materiálu	644				
13.	Výnosy z prodeje dlouhodobého nehmotného majetku	645				
14.	Výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku kromě p...	646				
15.	Výnosy z prodeje pozemků	647				
16.	Čerpání fondů	648	2 284 456,00			
17.	Ostatní výnosy z činnosti	649	2 010 998,48	158 198,41	663 900,72	176 758,96
II.	Finanční výnosy		8 458,58	4 509,71	124 467,81	26 901,17
1.	Výnosy z prodeje cenných papírů a podílů	661				
2.	Úroky	662	5 555,66	4 509,71	3 298,97	26 751,17
3.	Kurzové zisky	663	2 902,92		121 168,84	150,00
4.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou	664				
6.	Ostatní finanční výnosy	669				
IV.	Výnosy z transferů		283 685 165,00		281 359 000,00	
1.	Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů	671				
2.	Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů	672	283 685 165,00		281 359 000,00	
C.	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ					
1.	Výsledek hospodaření před zdaněním	-	1 089 186,15	4 359,71	25 717 156,40	1 293 766,11
2.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	-	1 089 186,15	4 359,71	25 697 674,40	1 250 148,11

Podpisový záznam:

Město Píseň
Oraň státní úřad
Kopie
30.1.2022

Příloha č. 1 k vyhlášce č. 410/2009 Sb.	
Rozvaha	
PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE	
Název:	Dívaldlo Josefa Kajetána Tyla, příspěvková organizace
Sídlo:	Palackého náměstí 2971/30, Pízeň 1, 301 00, Česká republika
Právní forma:	příspěvková organizace
IČ:	00078051
Předmět činnosti:	Provozování kulturních zařízení

sestavená k 31.12.2021
(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)
okamžik sestavení: 02.02.2022

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
			BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
AKTIVA	AKTIVA CELKEM		440 968 867,37	185 265 345,73	255 693 521,64	238 812 765,72
A.	Stálá aktiva		347 571 706,97	185 142 346,30	162 429 360,67	156 859 329,22
1.	Dlouhodobý nehmotný majetek		1 962 319,37	1 949 948,37	32 371,00	32 371,00
1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	012				
2.	Software	013	613 227,00	603 906,00	9 321,00	9 321,00
3.	Ocenitelná práva	014	461 000,00	437 950,00	23 050,00	23 050,00
4.	Povolenky na emise a preferenční limity	015				
5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	018	908 092,37	908 092,37		
6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	019				
7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	041				
8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	051				
9.	Dlouhodobý nehmotný majetek určený k prodeji	005				
8.	Dlouhodobý hmotný majetek		345 589 387,60	183 192 397,93	162 396 989,67	156 826 958,22
1.	Pozemky	031	174 336,00		174 336,00	174 336,00
2.	Kulturní předměty	032	1 674 388,00		1 674 388,00	1 359 388,00
3.	Stavby	021	150 071 034,47	44 907 146,69	105 163 887,78	107 039 835,70
4.	Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí	022	157 029 893,52	101 795 515,63	55 324 377,89	48 193 398,48
5.	Pěstební celky trvalých porostů	025				
6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	028	36 579 735,69	36 579 735,69		
7.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	029				
8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	042	60 000,00		60 000,00	60 000,00
9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	052				
10.	Dlouhodobý hmotný majetek určený k prodeji	036				
III.	Dlouhodobý finanční majetek					
1.	Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem	081				
2.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem	082				
3.	Dílové cenné papíry držené do splatnosti	083				
4.	Termínované vklady dlouhodobé	088				
6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	069				
IV.	Dlouhodobé pohledávky					
1.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	462				
2.	Dlouhodobé pohledávky z postoupených úvěrů	464				
3.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy	465				
4.	Ostatní dlouhodobé pohledávky	469				
4.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery	471				
B.	Oběžná aktiva		93 387 160,40	122 999,43	93 264 160,97	81 953 436,50
1.	Zásoby		6 082 714,28		6 082 714,28	5 778 268,85
1.	Pořízení materiálu	111				
2.	Materiál na skladě	112	4 973 707,85		4 973 707,85	4 999 905,39
3.	Materiál na cestě	119				
4.	Nedokončená výroba	121				
5.	Položky vlastní výroby	122				
6.	Výroby	123				
7.	Pořízení zboží	131				
8.	Zboží na skladě	132	1 109 006,38		1 109 006,38	778 363,46
9.	Zboží na cestě	138				
10.	Ostatní zásoby	139				
II.	Krátkodobé pohledávky		7 942 426,79	122 999,43	7 819 427,36	2 709 027,36

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
			BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
1.	Odběratelé	311	599 847,43	122 999,43	476 848,00	252 641,00
4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	314	3 656 148,69		3 656 148,69	1 437 740,00
5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti	315	17 750,00		17 750,00	
6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci krátkodobé	316				
9.	Pohledávky za zaměstnanci	335	64 018,00		64 018,00	18 988,00
99.	Sociální zabezpečení	336				
10.	Zdravotní pojištění	337				
12.	Důchodové spoření	338				
13.	Daň z příjmů	341	75 720,00		75 720,00	
14.	Ostatní daně, poplatky a jiné obdobné peněžité plnění	342				
18.	Daň z přidané hodnoty	343				
16.	Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce	344				
17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi	346				
18.	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi	348				
28.	Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery	373				
39.	Náklady příštích období	381	1 370 018,49		1 370 018,49	879 230,78
31.	Příjmy příštích období	385				40 403,00
32.	Dohadné účty aktivní	388				36 500,00
33.	Ostatní krátkodobé pohledávky	377	2 158 924,20		2 158 924,20	43 524,48
III.	Krátkodobý finanční majetek		79 362 019,41		79 362 019,41	73 466 140,30
1.	Majetkové cenné papíry k obchodování	251				
2.	Dílové cenné papíry k obchodování	253				
3.	Jiné cenné papíry	256				
4.	Termínované vklady krátkodobé	244				
8.	Jiné běžné účty	245				
5.	Běžný účet	241	75 428 407,35		75 428 407,35	70 333 238,80
10.	Běžný účet FKSP	243	3 357 734,34		3 357 734,34	2 657 631,55
15.	Ceniny	263	170 900,00		170 900,00	2 320,00
16.	Peníze na cestě	262	206 385,00		206 385,00	44 778,00
17.	Pokladna	261	190 592,71		190 592,71	428 171,95

Rozvaha

Strana 1 z 3

Číslo položky	Název položky	Syntetický účel	ÚČETNÍ OBDOBÍ	
			1	2
			BĚŽNÉ	MINULÉ
PASIVA	PASIVA CELKEM		255 693 521,68	238 812 765,72
C.	Vlastní kapitál		214 583 028,99	214 988 617,18
I.	Jmenní účetní jednotky a upravující položky		163 104 735,77	157 534 704,32
1.	Jmenní účetní jednotky	401	147 960 128,08	142 136 244,31
2.	Transferý na pořízení dlouhodobého majetku	403	18 423 304,15	18 677 156,47
4.	Kurzové rozdíly	405		
5.	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody	406	-3 904 635,18	-3 904 635,18
6.	Jiné oceňovací rozdíly	407		
7.	Opravy předcházejících účetních období	408	625 938,68	625 938,68
II.	Fondy účetní jednotky		50 384 747,35	30 506 090,30
1.	Fond odměn	411	11 117 987,71	9 067 443,71
2.	Fond kulturních a sociálních potřeb	412	3 377 000,45	2 711 469,45
3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření	413	33 130 869,65	10 183 047,14
4.	Rezervní fond z ostatních titulů	414	660 837,00	856 046,00
5.	Fond reprodukce majetku, fond investic	415	2 098 052,55	7 658 084,00
III.	Výsledek hospodaření		1 093 545,86	26 947 822,51
1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období		1 093 545,86	26 947 822,51
2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	431		
3.	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období	432		
D.	Cizí zdroje		41 110 492,65	23 824 148,59
I.	Rezervy			
1.	Rezervy	441		
II.	Dlouhodobé závazky			
1.	Dlouhodobé úvěry	451		
2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	452		
4.	Dlouhodobé přijaté zálohy	455		
7.	Ostatní dlouhodobé závazky	459		
8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transferý	472		
III.	Krátkodobé závazky		41 110 492,65	23 824 148,59
1.	Krátkodobé úvěry	281		
4.	Jiné krátkodobé půjčky	289		
5.	Dodavatelé	321	5 256 058,64	1 442 240,50
7.	Krátkodobé přijaté zálohy	324	690 156,00	1 128 003,00
9.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé	326		
10.	Zaměstnanci	331	183 274,00	310 105,00
11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům	333		2 925,00
12.	Sociální zabezpečení	336	4 745 196,00	3 759 803,00
13.	Zdravotní pojištění	337	2 070 297,00	1 626 845,00
14.	Důchodové spoření	338		
15.	Daň z příjmů	341		500,00
16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžita plnění	342	1 239 982,00	1 484 757,00
17.	Daň z přidané hodnoty	343	3 919,88	81 060,72
18.	Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce	345		
19.	Závazky k vybraným ústředním vládním institucím	347		
20.	Závazky k vybraným místním vládním institucím	349		
22.	Krátkodobé přijaté zálohy na transferý	374		
25.	Výstaje příštích období	383	43 707,82	27 720,00
26.	Výnosy příštích období	384	10 449 809,27	2 901 774,37
27.	Dohledné účty pasivní	389	2 420 000,00	110 000,00
28.	Ostatní krátkodobé závazky	378	14 008 092,08	10 948 414,00

Podpisový záznam:

Magistrát města Pízně
Úřad služeb občanstvu
Kopeckého sady 11
308 32 Pízně